

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

Τὸ κάλλος τοῦ χαρακτῆρος
φέρνει ἀγάπη στὸ σπίτι.

Ἡ ἀγάπη στὸ σπίτι φέρνει
τάξι στὸ ἔθνος.

Καὶ ὅπου ὑπάρχει στὰ ἔθνη
τάξις, θὰ φέρῃ στὸν κόσμο
εἰρήνη.

ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ

ΕΤΟΣ 18ον ΤΕΥΧΟΣ 98

ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1973

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» (Δραγατσανίου 8)

(Δευτέρα - Τετάρτη - Παρασκευή 10 - 12)

		Δρχ.
H. P. Blavatsky	Τό Κλειδί τῆς Θεοσοφίας, δδ. 70, δεμ.	90
»	Στή χώρα τῶν Γαλάζιων Βουνῶν	30
Annie Besant	Μελέτη ἐπί τῆς Συνειδήσεως δεμ	80
»	Κάρμα	20
C. Leadbeater	Σ' ἐκείνους πού πενθοῦν	10
Th. Pascal	Ἡ Θεοσοφία εἰς ὀλίγα κεφάλαια	20
J. Van der Leeuw	Θεοί ἐν ἐξορίᾳ	20
C. Jinarajadasa	Ἀπόκρυφος ἐξέλιξις Ἀνθρωπότητος	100
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρός τήν Πραγματικότητα	30
»	Αἱ βαθύτεραι ὄψεις τῆς Ζωῆς	30
»	Εἰς ἀναζήτησιν τῆς Σοφίας	50
Ed. Arnold	Τό Φῶς τῆς Ἀσίας	40
»	Φῶς στήν Ἀτραπό	20
Krishnamurti	Στά πόδια τοῦ Διδασκάλου (ἐκδ. 1966)	20
»	Στοχασμοί πάνω στή ζωή (Β' σειρά)	70
»	Ἐκπαίδευσι καί σημασία ζωῆς	45
Ἀντ. Ἀδριανόπουλος	Ὁ ἄνθρωπος καί ἡ Ζωή	80
»	Ἀρχαῖοι Ἕλληνες Φιλόσοφοι δδ. 150 δεμ.	170
Κ. Κιτρινιάρης	Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς	40
Γεώργ. Μαλτέζος	Τά Ἐλευσίνια Μυστήρια	50
Κ. Μελισσαρόπουλος	Ἀποκρυφισμός καί Μυστικισμός δδ. 30, δεμ	50
»	Μελετήματα δδ. 60, δεμ.	80
»	Εἰσαγωγή στή Θεοσοφία δδ. 70, δεμ.	90
»	Τά βήματα τῆς Φιλοσοφίας δδ. 50, δεμ.	70
»	ΜΗΤΙΣ (Τό βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ	90
»	Ἐκλογαί ἀπό τόν Κρισναμοῦρτι δδ. 50, δεμ.	70
»	Ὁ Ἰησοῦς	50
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο Ἰδεῶν)	30
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	10

«ΙΛΙΣΟΣ», Ἐπιλογή ἐτῶν 1956 - 58 καί 1959 - 61, ἑκάστη χρυσόδ. 100

Διά τούς συνδρομητάς ἐσωτερικοῦ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» 80

Περιοδικόν «ΙΛΙΣΟΣ», Τόμοι χαρτόδετοι δρχ. 80

Ἀποστείλατε τό ἀντίτιμον, διά νά τά λάβετε ταχυδρομικῶς.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 15

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» » 80

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΙΛΙΣΟΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμῶνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντὴς ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ἐπιμελητὴς ὕλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 18ον ✱ Μάρτιος — Ἀπρίλιος 1973 ✱ ΤΕΥΧΟΣ 98

Νιλακάντα Σρὶ Ράμ

Ὁ πρόεδρος τῆς παγκοσμίου Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας Νιλακάντα Σρὶ Ράμ, κατόπιν καρδιακῆς προσβολῆς, ἐγκατέλειψε τὸν φυσικὸ κόσμο, ἐνωρὶς τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς 8 Ἀπριλίου, στὸ Ἄντυαρ τῆς Ἰνδίας.

Ὁ ΙΛΙΣΟΣ μεταδίδει μὲ πολὺ θλῖψι τὸ ἄγγελμα τῆς μεταστάσεως τοῦ σεβασμίου διδασκάλου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀρκετὲς φορὲς ἐπισκεφθῆ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἦτο ἐξαιρετικὰ ἀγαπητός, διεκρίνετο δέ, ὅπως γνωρίζουν οἱ συνδρομηταὶ τοῦ περιοδικοῦ, γιὰ τὴν βαθειὰ φιλοσοφημένη του σκέψι.

Σὲ ἑπόμενο τεῦχος θὰ δώσωμε ἕνα ἀπάνθισμα τῶν τελευταίων του διδασκαλιῶν, ποὺ θὰ μείνουν γιὰ πάντα φωτεινὸς ὁδηγὸς γιὰ κάθε πνευματόδοξον ἄνθρωπο.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Στὸ κατάστημα τῶν προσωπίδων

ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Μιά φωνή	:	Πᾶμε στήν ἱματιοθήκη.
Ἄλλη φωνή	:	Νά φορέσουμε τήν καλή, τή γιορτινή τή φορεσιά μας
Μιά φωνή	:	Θέλω ἕνα φόρεμα θάρρους.
Ἐπιστάτης	:	Ἐξαντλήθηκαν οἱ φορεσιές τους Μέσα σας ἀναζητεῖστε τό θάρρος
Μιά φωνή	:	Ἕνα φόρεμα ὑπομονῆς ζητῶ.
Ὁ Ἐπιστάτης	:	Κι αὐτό ἐξαντλήθηκε.
Ἄλλη φωνή	:	Δέν ὑπάρχει πουθενά μιά φορεσιά τῆς ἀρετῆς.
Ἄλλη φωνή	:	Ἕνα φόρεμα ἐλευθερίας.
Ἄλλη φωνή	:	Ἕνα ἔνδυμα ἀνδρείας.
Ἄλλη φωνή	:	Ἕνα φόρεμα εἰρήνης ἐκλιπαρῶ.
Ὁ Ἐπιστάτης	:	Ὅλα τά φορέματα αὐτά πού ζητήσατε καί τ' ἄλλα τά συναφῆ ἔχουν ἐξαντληθεῖ
Μιά φωνή	:	Καί οἱ μάσκες;
Ὁ Ἐπιστάτης	:	Οἱ μάσκες ποτέ δέν τελειώνουν. Κυρίες καί Κύριοι περάστε νά δοκιμάσετε τίς μάσκες σας. Παίρνετε «ἐπί πληρωμῆ» ὅλες τίς μάσκες, σ' ὅλα τους τά εἴδη.

Χωρὶς ξύλινα τείχη

Διόνυσος : Ποῦ πηγαίνεις, ὦ Ἀπόλλων;

Ἀπόλλων : Φεύγω εἶμαι τόσο ξένος μέσα σ' αὐτούς τούς σύγχρονους ἀνθρώπους.

Διόνυσος : Δέν ἔγιναν ἀκόμη ἄνθρωποι. Φέρω τό πῦρ τῆς ἀπειλῆς ἀπό τόν πατέρα μου. Θ' ἀργήσουν, Ἀπόλλων, νά γίνουν ἄνθρωποι.

Ἀπόλλων : Κάποτε μπορεῖ νά 'ναι παιδιά τοῦ Διός.

Διόνυσος : Κοιτάξτε τους πόσο γονυπετεῖς,
πόσο γονυκλινεῖς εἶναι!

Ἀπόλλων : Δέν εἶναι ὄρθιοι.

Διόνυσος : Παριστάνουν τούς ὄρθιους κι ὅλο εἶναι σκυμμένοι.
Ὅλοι ρωτοῦν τό μέλλον.

Ἀπόλλων : Ἔχουν ἕνα ἀβέβαιο παρόν
γιατί δέν γνωρίζουν
τήν τόση τους ἄγνοια

Ἀπόλλων : Φοβοῦνται καί ἐλπίζουν.

Μιά φωνή : Νά ἱδρύσουμε μαντεῖα νά μαθαίνουμε τή σοφία

Ἄλλη φωνή : Φοβοῦμαι, γιατί ἐλπίζω.

Ἄλλη φωνή : Ἐλπίζω γιατί φοβοῦμαι.

Ἄλλη φωνή : Ὁ ἄνθρωπος τόν ἄνθρωπο φοβᾶται.

Μιά φωνή ἐπίσημη : Πιστέψετε στήν ἐμπιστοσύνη καί στήν ἀγάπη
Μένετε στό παρόν. Χαρεῖτε, τελειοποιεῖτε
κάθε μέρα τό παρόν.
Μήν ἐρωτᾶτε τά μαντεῖα
τό Θεό μέσα σας ἐρωτᾶτε.
Νά χαίρεστε καί νά τελειοποιεῖτε
τό παρόν.
Μήν ἐρωτᾶτε τά μαντεῖα.
Γιατί σήμερα τά ξύλινα τά τείχη
καμμιά χώρα δέ σώζουν.

ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Ὁ Κύριος τῶν Κυρίων

Μιά φωνή : Θέλω νά ἰδῶ τόν Κύριο τῶν Καταστημάτων.

Ὁ θυρωρός : Τόν Κύριο τῶν Καταστημάτων. Ἀδύνατον.

Ἡ φωνή : Πῶς ἀδύνατο;

Ὁ θυρωρός : Κανένας δέν τόν βλέπει τόν Κύριο τῶν Καταστημάτων.

Ἄλλος θυρωρός : Κανένας δέν τόν βλέπει ποτέ τόν Κύριο τῶν Καταστημάτων.

Ἡ φωνή : Τούλάχιστον νά ἰδῶ τόν Διευθυντή τοῦ Καταστήματος.

Ὁ θυρωρός : Δέν εἶμαι ἐγώ ὁ θυρωρός γιά τήν εἴσοδό σας.

Μιά φωνή : Ποιός εἶναι ὁ θυρωρός;

Ὁ θυρωρός : Κι αὐτός εἶναι ἄγνωστος. Κι ἄν περάσης ὅλες τίς πύλες, ὅλους τούς θυρωρούς, ὅλες τίς κλίμακες ἀνεβῆς, ὁ θυρωρός εἶναι δυσθεώρητος, δέν πλησιάζεται. Ἐκεῖ δέν εἰσέρχεται κανένας ἄλλος ἐκτός ἀπό τούς μεσολαβητάς, τούς μεσάζοντες, τούς ἐπιτετραμμένους τῶν συσκευῶν τῶν ἄλλων μηχανῶν.

Μιά φωνή : Δέν ὑπάρχει ἕνα σύστημα τηλεπικοινωνιῶν νά ἐρωτήσω, νά καταθέσω μιάν ἐρώτηση σ' αὐτούς;

Ὁ θυρωρός : Ἡ κλήση εἶναι προνόμιο αὐτῶν πού εἶναι ἐγγύς τῆς Διευθύνσεως.
Τί σχέση ἐσύ ἔχεις μέ τόν Κύριο τοῦ Καταστήματος;
Αὐτός καλεῖται ἀπό τούς ὑπαλλήλους του Κύριος τῶν Κυρίων.

Οἱ φωνές τῶν θυρωρῶν: Κανένας δέν δύναται νά καλέση τόν Κύριο τῶν Κυρίων.
Κανένας δέ δύναται νά φωνάξει τόν Κύριο τῶν Κυρίων.
Κανεὶς δέν προσκαλεῖ ποτέ μόνος του
τόν Κύριο τῶν Κυρίων.

Ἕνας θυρωρός	: Τὸ σῶμα σου κλείνει τὴν κάθε σου εἴσοδο Σοῦ ἀφαιρεῖ τὴν ὅραση.
Μιὰ φωνή	: Χρειάζεται λοιπὸν συνεχῶς νὰ φορῶ αὐτὲς τῆς θεωρητικὲς στολές.
Ὁ θυρωρός	: Δὲ βλέπεται μ' αὐτὴ τὴν ὅραση ποτὲ ὁ Κύριος τῶν Κυρίων.
Ἄλλη φωνή	: Εἶμαι μαντρωμένος στὴ μάντρα τοῦ σώματος Δὲν εχω ὅμως μέσα μου μιὰ αὐτόματη κλήση τοῦ Κυρίου τῶν Κυρίων;
Ὁ θυρωρός	: Πρέπει νὰ φύγεις, ἀπὸ ἄπειρα σώματα καὶ πάθη, πρέπει ν' ἀνεβεῖς πολλὲς σκάλες, ἄπειρες σκά- λες γιὰ ν' ἀκούσεις αὐτὴ την αὐτόματη μέσα σου κλήση τοῦ Κυρίου τῶν Κυρίων.

Οἱ χάλκινοι ταῦροι

Ὁδοιπόρος Θεός	: Κάποτε εἶχα πλάσει ἕνα δέντρο, ἕνα πουλι, ἕνα ἑρπετὸ κι ἕνα πλάσμα λογικό, γιὰ νὰ γυρίζει στὴ γύμνια του καὶ στὰ φτερὰ του.
Ἕνας Ἄγγελος	: Τώρα ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀπάνθρωπος
Ἄλλος Ἄγγελος	: Οἱ μέρες του εἶναι γεμάτες ἀγκάθια.
Ὁδοιπόρος Θεός	: Θὰ γίνει κάποια μέρα ὁ ἄνθρωπος ἄνθρωπος
Ἕνας Ἄγγελος	: Τώρα σὲ κάθε πλατεῖα κατασκευάζουν ενα χάλκινο ταῦρο. κι ἐκεῖ κλείνουν τοὺς ἀντιπάλους τους
Ἄλλος Ἄγγελος	: Νά, τώρα στὴν κοιλιὰ τοῦ τεχνητοῦ ταύρου ἀνάβουν τὴ φωτιά.
Ἕνας ἄλλος Ἄγγελος	: Τὸ θῦμα φωνάζει στὰ σπλάχνα τοῦ ζώου κλει- σμένο
Ἄλλος Ἄγγελος	: Νὰ τώρα στὰ ρουθούνια του ἐφαρμόζουν αὐλούς
Ἄλλος Ἄγγελος	: Νὰ γίνωνται οἱ κραυγὲς τῶν θυμάτων τους συμφωνίες σπαρακτικές, μιὰ σκληρὴ ἔξαλλη μουσική.
Ἄλλος Ἄγγελος	: Νὰ γίνονται συμφωνίες παθητικές. Σ' ὅλες τὶς πόλεις ἠχοῦν τὰ μελωδήματα τῶν ταύρων τῶν χαλκίνων.

Μιά φωνή : Ποιοί εἶστε σεῖς;

Ἕνας Ἄγγελος : Ξένοι εἴμαστε, ἐσύ ποιός εἶσαι.

Μιά φωνή : Εἶμαι ἕνας Φάλαρις.

Ἄλλη φωνή : Κι ἐγώ εἶμαι ἕνας Φάλαρις.

Ἄλλη φωνή : Κι ἐγώ ἔγινα Φάλαρις.

Φωνή : ὁ καθένας μας τελειοποιεῖ
τούς χάλκινους τούς ταύρους
μέ περισσότερο πολιτισμό.

Ἡ φωνή : Ἀκοῦτε τώρα τό χάλκινο τόν ταῦρο μας;

Ἄλλη φωνή : Ὁ δικός μου ἔχει σκληρότερη μουσική.

Μιά φωνή : Διαβάστε τίς ἐπιγραφές μας.

Ἕνας Ἄγγελος : Διαβάσαμε τίς ἐπιγραφές σας.
«Μεταμορφῶστε τή σκληρότητα
σέ μουσική».
«Ἀγαπᾶτε τή μουσική καί τή σκληρότητα».

Ἀγαθοποιός Θεός : Ἀκολουθοῦν ὅλοι κι ἀκούουν τούς χάλκινους
τούς ταύρους τους, τόν πολύ πολιτισμό τους.

Ἕνας Ἄγγελος : Ἔγιναν σιγά - σιγά ὅλοι ἕνας Φάλαρις.
Σάν σπαράζεται ἡ κραυγή τοῦ ἀνθρώπου
γίνεται σάλπιγγα, αὐλός, κλαρινέτο
στοῦ ταύρου τά ρουθούνια.

Ἀγαθοποιός Θεός : Κάποτε τούς χάλκινους τούς ταύρους
θά λησμονήσουνε καί τήν κακοποίηση
τῶν ἀνθρώπων οἱ ἄνθρωποι καί θά γίνουν
πάλι ἄνθρωποι.
Τελειοποιηθεῖτε. Τελειοποιηθεῖτε
Τελειοποιηθεῖτε, στή θέλησή σας
στήν κορυφή τῆς θέλησής σας ἀνεβῆτε,
ναί, στήν κορφή τῆς τέλειάς σας
θέλησης ἀνεβεῖτε, ἀνεβεῖτε.

Ο ΟΡΦΕΥΣ

ΣΕ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Μετάφρασις—Σχόλια ΒΑΣ. Ι. ΛΑΖΑΝΑ

Ι. ΜΙΚΡΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ ἐπίγραμμα προῆλθε ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή. Ἀπὸ τὶς ἁπλὲς καὶ σύντομες ἐπιγραφές, ποὺ συνήθιζαν νὰ χαράζουν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐπάνω στοὺς τάφους, στὰ μνημεῖα τῶν πεσόντων, στὶς βάσεις τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων κ.τ.λ. Βαθμιαῖα οἱ ἐπιγραφὲς ἐμπλουτίζονται μὲ περισσότερα στοιχεῖα, ἐνῶ, παράλληλα, οἱ ἐπιγραφοποιοὶ ἐπιμελοῦνται καὶ τὴ «μορφὴ» τῶν ἐπιγραφῶν. Μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου συντελεῖται μιὰ μεγάλη μεταβολή. Ἡ ἐπιγραφὴ δὲν προορίζεται νὰ χαραχθεῖ πλέον. Προορίζεται νὰ ἀπαγγελθεῖ ἁπλῶς, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τὰ ἄλλα εἴδη τοῦ λυρικοῦ λόγου. Ἔτσι ἀνακύπτει τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ ἐπίγραμμα· ἡ μικρογραφία αὐτὴ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλολογίας, τὸ κομψοτέχνημα αὐτὸ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ποιητικοῦ λόγου! Σύντομο, μὲ καίρια διατύπωση, μὲ λίγες, ἀλλὰ λαμπρὲς εἰκόνες, τὸ ἐπίγραμμα θὰ γνωρίσει μεγάλη ἀκμή, ἔπειτα, ἰδίως, ἀπὸ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους. Μὲ πτώσεις, διαδοχικά, καὶ ἀνατάσεις, τὸ ἐπίγραμμα θὰ φθάσει σὲ ὑψηλὰ ἐπιτεύγματα κατὰ τοὺς Ἑλληνιστικοὺς χρόνους. Θὰ συνεχιστεῖ κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Ρωμαιοκρατίας καὶ θὰ κλείσει τὴν ἱστορία του μὲ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

ΙΙ. Συλλογὲς ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἐπιγραμμάτων.

Ἐκπονήθηκαν, κατὰ καιρούς, ἀρκετές. Ἀναφέρουμε τὸν «Στέφανο» τοῦ Μελεάγρου (60 π.Χ.), τὸν «Στέφανο» τοῦ Φιλίππου τοῦ Θεσσαλονικέως, τὸν «Κύκτο» τοῦ Ἀγαθία τοῦ Σχολαστικοῦ, τὴ συλλογὴ τοῦ Μάξιμου Πλανουδῆ. Ἀλλὰ ἡ πλέον βαρυσήμαντη συλλογὴ εἶναι αὐτὴ ποὺ ἐξεπόνησε ὁ Κωνσταντῖνος Κεφαλᾶς, τὸ 900 μ.Χ. περίπου. Κληρικὸς καὶ αὐλικὸς τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου συγκέντρωσε 3.500 περίπου ἐπιγράμματα καὶ τὰ ἐξέδωσε, ἀφοῦ τὰ χώρισε σὲ βιβλία ἀνάλογα πρὸς τὸ «εἶδος» τους. Ἀντίγραφα τῆς πολύτιμης αὐτῆς συλλογῆς εἶχαν θεωρηθεῖ ὡς ὁριστικὰ χαμένα, ὅταν, αἴφνης, ὁ Κλαύδιος

Σαλμάσιος ἀνεκάλυψε τὸ ἔτος 1606 ἕνα ἀντίγραφο τῆς συλλογῆς αὐτῆς στὴν περίφημη βιβλιοθήκη τοῦ Παλατινάτου τῆς Χαϊδελβέργης. Τὸ ἀντίγραφο, ἀκριβῶς, τῆς συλλογῆς αὐτῆς ἀποτελεῖ τὴ βάση τῆς «Ἑλληνικῆς ἢ Παλατινῆς» Ἀνθολογίας.

ΙΙΙ. Ἡ Παλατινὴ Ἀνθολογία διαιρεῖται σὲ 16 βιβλία. Κάθε βιβλίο περιέχει καὶ ἕνα «εἶδος» ἐπιγραμμάτων (ἐρωτικά, ἐπιτύμβια, ἀναθηματικά, συμποτικά, σατιρικά, ἐπιδεικτικά, χρησμοί, αἰνίγματα, προβλήματα, χριστιανικὰ ἐπιγράμματα κ.ο.κ.). Ἡ Παλατινὴ Ἀνθολογία περικλείει μερικοὺς ἀπὸ τοὺς πλέον θαυμαστοὺς θησαυροὺς τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ποιητικοῦ λόγου, ἐνῶ παραλλήλως, ἐμφανίζει πανοραματικά, τὸν δημόσιο καὶ ἰδιωτικὸ βίο τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ ἐποχὴ τοῦ Σιμωνίδη τοῦ Κείου ἕως τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ὁ D'Amicis ὁ περίφημος Ἰταλὸς συγγραφέας, ἔλεγε: «Ἐδῶ ἀριστουργήματα συντρίβουν ἀριστουργήματα», ἐνῶ ὁ μεγάλος ἑλληνιστὴς Jacobs γράφει: «Αὐτὰ τὰ μικρὰ ἔργα φέρουν τὸ σεμνὸ ὄνομα τοῦ ἐπιγράμματος: ὅμως ἡ σημασία αὐτῆς τῆς λέξεως στοὺς Ἕλληνες, εἶχε περισσότερην εὐρύτητα ἀπ' ὅ,τι σὲ μᾶς. Καὶ ἡ τελειότητα ποὺ ἔφεραν σ' αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς λογοτεχνίας ἀποδεικνύει καὶ ἐπιμαρτυρεῖ ὅτι εἶχε δοθεῖ σ' αὐτὸν τὸν λαό, τόν, κατ' ἐξοχή, ποιητικό, νὰ εἶναι ὑπέρτερος σ' ὅλα τὰ εἴδη τῆς ποιήσεως ἀπὸ τὸ ἔπος ὣς τὸ ἐπίγραμμα . Μὲ τὴ φωνὴ τοῦ Ἀλκαίου, ἐνέπνευσε στοὺς πολίτες τὴν ἀγάπη γιὰ τὴν ἐλευθερία ,τὸ μῖσος ἐναντίον τῶν τυράννων. Μὲ τὸν Σιμωνίδη, ἐδόξασε τὴ λύτρωση τῆς Ἑλλάδας ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τῶν Περσῶν. Ὁ Ἀνακρέων τὸ ἐχρησιμοποίησε γιὰ νὰ τραγουδήσει τὸ κρασὶ καὶ τὸν ἔρωτα. Ὁ Ἀρχίλοχος τὸ ὥπλισε μὲ μιὰν αἰχμὴ κοφτερὴ καὶ θανάσιμη. Ὁ Πλάτων καὶ οἱ μαθητές του, ἀκόμη ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, τὸ προτίμησαν γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὶς θεῖες τους ἐμπνεύσεις».

ΙΥ. Λεπτόμισχο λουλοῦδι τὸ ἐπίγραμμα, κινδυνεύει, ἀσφαλῶς, κατὰ τὴ μεταφύτευσή του, νὰ χάσει ὅλο τὸ θάμβος καὶ τὴ γοητεία του. Χρειάζεται λοιπὸν ἰδιαίτερη φροντίδα. Ὁ μεταφραστὴς θὰ πρέπει νὰ «διασώσει» καὶ τὸ «νόημα» τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλά, συγχρόνως, νὰ «συγκρατήσει», ὅσο τοῦτο εἶναι ἐφικτό, καὶ τὴν ποιητική του λάμψη. Ὅσον ἀφορᾶ τὸ πρῶτο, ὁ μεταφραστὴς μπορεῖ νὰ διαβεβαιώσει τὸν ἀναγνώστη ὅτι ἡ «ἰδέα» τοῦ ἀρχαίου ποιητικοῦ κειμένου δὲν «προδόθηκε», ὅσον ἀφορᾶ τὸ δεύτερο, ὁ μεταφραστὴς θὰ μποροῦσε νὰ πεῖ: ἡ ἀγάπη του πρὸς τὰ ἀρχαῖα ποιητικὰ κείμενα, ἡ «ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων» ἀναστροφή του μὲ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες ποιητές, ἴσως νὰ κατώρθωσαν νὰ «συγκρατήσουν», ὡς ἕνα σημεῖο βέβαια, καὶ τὸ «περίπνευμα» τοῦ πρωτοτύπου.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΟΡΦΕΑ

ΔΑΜΑΓΗΤΟΥ

«Ὀρφέα θρηϊκίησι παρὰ προμολῇσιν Ὀλύμπου...»

Ἐδῶ, στὶς παρυφὲς τοῦ Ὀλύμπου, οἱ Θρᾶκες ἔχουν στήσει
μνημεῖο γιὰ τὸν Ὀρφέα, τὸ γυιὸ τῆς Μούσας τῆς Καλλιόπης,
ποὺ τοῦ ὑποτάχτηκαν κι' οἱ δρῦς καὶ τὸν ἀκολουθοῦσαν
ἀκόμη οἱ πέτρες, τἄψυχα καὶ τῶν θηρίων οἱ ἀγέλες.
Ποὺ χάρισε μέτρο, ρυθμό, στὸν ἐπικὸ τὸν στίχο,
καὶ βρῆκε τὶς μυστηριακὲς τὶς τελετὲς τοῦ Βάκχου·
ποὺ καὶ τὸν νοῦ τὸν σκοτεινὸ καὶ τὴν ψυχὴ τὴν ἄγρια
—μὲ τοὺς ρυθμοὺς τῆς λύρας του — ἐπράυνε τοῦ Κλυμένου!
(Παλατινὴ Ἀνθολογία VII, 9)

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Σ τ ὶ ς π α ρ υ φ ὲ ς τ ο ῦ Ὀ λ ύ μ π ο υ. Στοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες συγγραφεῖς γίνεται, συνήθως σύγχυση μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Θράκης.

Π ο ὺ χ ά ρ ι σ ε μ έ τ ρ ο, ρ υ θ μ ό. Ὁ ἡρωικὸς στίχος, ὁ στίχος δηλαδὴ τοῦ ἔπους, ἀπέκτησε τὸν ρυθμικὸ δακτυλικὸ ἑξάμετρο (—υυ), χάρη στὸν Ὀρφέα. Τὴν ἄποψη αὐτὴ ὑποστηρίζει ὁ Λογγῖνος στὸ ἔργο του «Περὶ Ὕψους» (Ἀπόσπασμα 3 § 7) καὶ τὴν υἱοθετεῖ καὶ ὁ ἐπιγραμματοποιός.

Β ρ ῆ κ ε τ ὶ ς μ υ σ τ η ρ ι α κ έ ς. Ὅπως εἶναι γνωστὸ ὁ Ὀρφεας ἦταν ἱδρυτὴς τῶν Ὀρφικῶν Μυστηρίων.

Τ ο ῦ Κ λ υ μ έ ν ο υ. Ὁ Κλύμενος τῆς γῆς, ἀδελφὸς τῆς Χθονίας. Ὁ Παυσανίας ἀναφέρει ὅτι στὴν Τροιζῆνα ὑπῆρχε βωμός, ἀφιερωμένος σ' αὐτόν. Ἀργότερα συγχωνεύθηκε μὲ τὸν Πλούτωνα (Παυσανίας ΙΙ,35,9).

Ὁ Δαμάγητος ἔζησε τὸ 200 περίπου πρὸ Χριστοῦ. Περισώζονται στην Παλατινὴ Ἀνθολογία δώδεκα ἐπιγράμματά του.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ ΤΟΥ ΣΙΔΩΝΙΟΥ

«Οὐκέτι θελγομένας, Ὀρφεῦ, δρύας, οὐκέτι πέτρας...»

Ὀρφέα δὲν θὰ σέρνεις μαγεμένες πλέον, σὰν πρῶτα,
τὶς πέτρες καὶ τὶς δρῦς καὶ τῶν θηρίων τὶς ἀγέλες.
Δὲν θὰ κοιμίζεις τοὺς ἀνέμους τώρα, τῶν νιφάδων
δὲν θὰ πραΐνεις τὴν ὁρμή, τὸ σάλο τῆς θαλάσσης μήτε.
Ἐχάθηκες· καὶ σὲ μυρολογοῦν οἱ θυγατέρες
τῆς Μνημοσύνης καὶ ἡ ἔξοχη μητέρα σου ἡ Καλλιόπη.
Γιατὶ στενάζουμε σὰν χάνουμε τοὺς γυιούς; Στὸν Ἅδη
τὸ ἴδιο ἀνίσχυροι οἱ θεοί, τὰ τέκνα τους σὰν χάνουν!
(Παλατινὴ Ἀνθολογία VII, 8)

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Θυγατέρες τῆς Μνημοσύνης.. Εἶναι οἱ Μοῦσες.

Στὸν Ἅδη/τὸ ἴδιο ἀνίσχυοι οἱ Θεοί... Ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν παραδόσεων, ὁ ἐπιγραμματοποιὸς υἱοθετεῖ τὴν ἐκδοχὴ ὅτι ὁ Ὀρφέας ἦταν γυιὸς τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ τῆς Μούσας Καλλιόπης.

Ὁ Ἀντίπατρος ὁ Σιδώνιος γεννήθηκε στὴ Σιδῶνα τὸν πρῶτο μετὰ Χριστὸν αἰῶνα. Ὑπῆρξε μακροβιώτοτος, καθὼς ἀναφέρει ὁ Πλίνιος. Ἔγραψε ἐπιγράμματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα λίγα μόνο σώζονται στὴν Παλατινὴ Ἀνθολογία.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

Τὸν Ὀρφέα ἔθαψαν ἐδῶ, τὸν χρυσολύρα Θρᾶκα, οἱ Μοῦσες,
ποὺ ὁ Δίας ὁ παντοδύναμος μὲ βέλος - φλόγα ἔχει σκοτώσει!

(Παλατινὴ Ἀνθολογία VII, 617)

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν παραδόσεων, ὁ ποιητὴς ἀσπάζεται τὴν ἄποψη ὅτι ὁ Ὀρφέας σκοτώθηκε ἀπὸ τὸν Δία.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

Εἶμαι ἡ Καλλιόπη. Κράτησα στὸν κόρφο μου τὸν Κῦρο·
τὸν θεῖο ἔθρεψα τὸν Ὅμηρο, τὸν Ὀρφέα ἔχω θηλάσει!

(Παλατινὴ Ἀνθολογία XVI, 217)

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Ὁ Κῦρος ἦταν ἐπιγραμματοποιὸς ἀπὸ τὴν Πανόπολη τῆς Αἰγύπτου. Ἔζησε τὸ 400 περίπου μ. Χρ.

ΝΙΚΑΡΧΟΥ

Μὲ τὴν κιθάρα του ὁ Ὀρφέας, δόξα μεγάλη ἔχει κερδίσει,
ὁ Νέστορας μὲ τὴ σοφία — ἔρρεε ἀπ' τὰ χείλη του σὰν μέλι,
ὁ θεῖος Ὅμηρος μὲ τῶν ἐπῶν τὴν ἄφθαστη τὴν τέχνη,
μὲ τὸν αὐλό του αὐτὸς ποὺ κεῖται ἐδῶ, στὸ μνῆμα, ὁ Τηλεφάνης!

(Παλατινὴ Ἀνθολογία VII ...,)

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Πρόκειται γιὰ τὸν Αὐλητὴ Τηλεφάνη Ὁ Παυσανίας ἀναφέρει ὅτι ὁ τάφος του ἦταν στὸ δρόμο Μεγάρων — Κορίνθου (Ι, 44,σ) Ὁ Νίκαρχος ἦταν ἐπιγραμματοποιὸς τοῦ πρώτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνα

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

«Καλλιόπης Ὀρφῆα καὶ Οἰάγροιο θανόντα..»

Σὰν πέθανε ὁ Ὀρφέας, τοῦ Οἰάγρου γυιὸς καὶ τῆς Καλλιόπης,
γοερὰ οἱ ξανθὲς τὸν θρήνησαν οἱ Βιστωνίδες Νύμφες·
καὶ χάραζαν κι' αἱμάτωναν τὰ χέρια τους μὲ πάθος,
καὶ τὶς πλεξοῦδες ράντιζαν τὶς θρακικὲς μὲ στάχτη.
Καὶ μὲ τὸν ἄξιον ἁρπιστή, Ἀπόλλωνα τὸν Λύκειο,
πικρόκλαιαν καὶ στέναζαν κι' οἱ Πιερίδες Μοῦσες,
μοιρολογώντας τὸν τραγουδιστή· κι' οἱ δρῦς κι' οἱ πέτρες,
ποὺ κάποτε ἡ λύρα του ἔθελγε, συνόδευαν τοὺς θρήνους!

(Παλατινὴ Ἀνθολογία VII, 10)

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν παραδόσεων, τῶν σχετικῶν μὲ την καταγωγὴ τοῦ Ὀρφέα, ὁ ἐπιγραμματοποιὸς υἱοθετεῖ τὴν ἐκδοχὴ ὅτι ο Ὀρφέας ἦταν γυιὸς τοῦ Οἰάγρου, Βασιλέα τῆς Θράκης καὶ τῆς Μούσας Καλλιόπης.

Βιστωνίδες... Βιστωνία ἦταν περιοχὴ τῆς Θράκης

Καὶ χάραζαν... Ὁ στιγματισμὸς ἦταν διαδεδομένος μεταξὺ τῶν γυναικῶν τῆς Θράκης.

Πλεξοῦδες θρακικές... Οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ στὴ Θράκη ἄφηναν πολὺ μακρυὰ μαλλιά.

ΒΑΣ. Ι. ΛΑΖΑΝΑΣ

★

Ἡ μετάστασις

Ὁ Σρὶ Κρίσνα λέγει στὴν «Μπαγκαβάδ Γκιτὰ» γιὰ τὴν μετάστασι ποὺ λέγεται θάνατος:

Vāsāṁsi jīrṇāni yathā vihāya-navāni grhṇāti naro' parāṇi
tathā sarirāṇi vihāya jirṇāny anyāni samyāti navāni dehī,

Καθὼς ὁ ἄνθρωπος, τὰ φθαρμένα του ἐνδύματα ἀποβάλλει καὶ νέα φορεῖ, ἔτσι καὶ ὁ ἔνοικος τοῦ σώματος, τὰ φθαρμένα κορμιά του ἀποβάλλοντας, σὲ ἄλλα νέα εἰσέρχεται.

Καὶ γιὰ τὸ ἀκατάστρεπτο Ὄν, ποὺ εἶναι ὁ καθένας μας, εἶπε ὁ Κύριος:

Avyakto'yam acintyo'yam avikāryo'yam ucyate
tasmād evam viditvai'naṁ nā'nuśocitum arhasi.

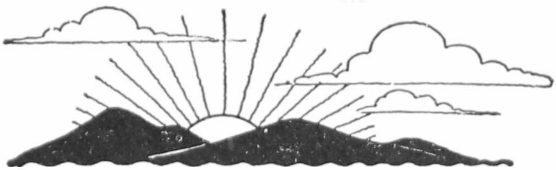
Ἀναλλοίωτο, ἀμετάβλητο καὶ ἄθικτο τὸ λένε. Ἔτσι, λοιπόν, ἂν τὸ κατανοήσης, δὲν θὰ πρέπει νὰ θρηνῆς.

ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

'Ελευσίνα

῾Ομως
῾Η παρουσία γύρω τῶν βουνῶν δέν ἄλλαξε.
Τὸ ἴδιο τώρα ὅπως καὶ τότε ἀγκάλιασμά τους
τρυφερό, ἐναρμόνιο.
Κι' ἡ παρουσία τῆς θάλασσας ἡ ἴδια τώρα.
῎Αγνωστου πάθους κυανός ὀλάνθιστος ρυθμός.
Μά ἐσύ, Ἐλευσίνα, σέ ποιοῦ ὕπνου ἀφανιστή τό λίκνο
ἔχεις βυθιστεῖ;
Κι' ἡ μέρα τοῦ Βοηδρομιῶνα μάταια σέ προστάζει νά προβάλεις πάλι,
γιορταστικά στεφανωμένη, μέ λαμπρὸν χιτῶνα, μ' ἀναστάσιμους πυρσούς.
Φορῶντας τῆς μέρας τοῦ Βοηδρομιῶνα τοὺς γιορταστικοὺς χιτῶνας
ψάχνω γιά σένα, Ἐλευσίνα.
Συνταιριάζω μέλη σου, ἀχνάρια σου ἱερά.
Καταγράφω τίς ἀκρωτηριασμένες μνῆμες σου
μέσα ἀπ' τῆς πέτρας ἤ τῆς τέφρας, τοῦ ἀγέρα τόν πολύπλαγκτον ἀχό.
Δήμητρα! Στοίχειωσεν ὁ θρῆνος σου,
τοῦ μητρικοῦ σου σπαραγμοῦ ἡ φωτειά ἔσπειρε τέφρα ἀφανισμοῦ πάνω ἀπ' ὅλα.
Χωρίς τήν Ἐλευσίνα πιά. Τή ζωοδότρα Ἐλπίδα σου.
Δήμητρα. Σήκω ἀπ' τοῦ πένθους σου τήν πέτρα.
Πᾶμε...
῾Η νύχτα τοῦ Βοηδρομιῶνα στόν θυμητικόν χιτῶνα της μᾶς ντύνει.
Πᾶμε νά περπατήσουμε βαθειά, μέσα ἀπό
τό ἄδυτο τοῦ χρόνου της, ἡ Ἐλευσίνα
ξέφωτη, ριγῶντας, θ' ἀγρυπνεῖ.
Κι' ἡ γῆ κι' ἡ πέτρα, κάθε κύτταρο ἀγέρα ἤ νεροῦ
μ' ἱερές μνῆμες ἔχουν στολιστεῖ.

ΑΙΜΙΛΙΑ ΙΒΟΥ

ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Προλήψεις

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΑΙ—ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ

Αἱ προλήψεις βαλλουν εὐθέως κατὰ τοῦ ἀνθρωπινου νοητικοῦ, διοτι τὸ δεσμευουν καὶ τὸ ἐμποδιζουν νὰ ἐρευνήση ἐλευθέρως καὶ νὰ ἀποκομιση ἀληθεῖς γνώσεις παρὰ τῶν πραγμάτων τῆς Φύσεως.

Νὰ ἀποκομίση ἀληθειας, ὅσας βεβαιως δυναται, ὅσας τοῦ ἐπιτρέπει ἡ ἀνθρωπινη μορφή.

Ὅπως καὶ τὰ πάθη ἔτσι καὶ αὐταὶ ἀποτελοῦν τὸν ρυπον ἀπὸ τὸν ὁποῖον πρέπει ο ἄνθρωπος νὰ καθαρθῆ. Νὰ προσπαθήση νὰ ἀποβαλη αὐτὰ τα μελανὰ σημεῖα, διὰ νὰ ἀποβῆ κεκαθαρμενος.

Θὰ ἐξετασωμεν τὰς κυριωτέρας ἐκ τῶν προληψεων, αἱ ὁποῖαι ειναι: Κοινωνικαι, οἰκογενειακαί, δογματικαι, φιλοσοφικαι, ἐπιστημονικαι.

Ἡ λεξις «προληψις» γραμματικῶς παραγεται ἐκ τοῦ ρηματος «προλαμβανω», τὸ ὁποῖον σημαινει «λαμβάνω κάτι τι πρότερον ἐγὼ ἀπὸ ἄλλους». Ἄλλην ἐννοιαν ἔχει «λαμβάνω κάτι τι πρὸ τῆς ὥρας του» καὶ ειναι ἔννοια χρονική. Δηλ. παίρνω κατι τι προκαταβολικῶς. Ἔχει ὁμως καὶ μιαν μεταφορικὴν ἔννοιαν, ἡ ὁποία σημαίνει «προδικαζω», δηλ. ἐκδιδω μιαν ἀπόφασιν πρὶν τῆς ὥρας της, χωρὶς νὰ κάνω την δεουσαν ἐξετασιν.

Πρόληψις, λοιπον, σημαινει ἐκεῖνο το ὁποῖον προσλαμβάνω καὶ παραδέχομαι προκαταβολικῶς, χωρὶς νὰ καμω τὴν δεουσαν ἐξετασιν, ἐπὶ ἐκεινου που δεχομαι.

Πρὶν προχωρήσωμεν στὸ θέμα μας «περὶ προλήψεων» πρέπει νὰ τὸ διακρίνωμεν καὶ νὰ το συσχετίσωμεν μὲ ἕνα ἄλλο ειδος κακιῶν. Καὶ αὐται εἶναι αἱ δεισιδαιμονίαι. Ἔχουν κάποιαν συγγένειαν αἱ μὲν πρὸς τὰς δὲ. Τοῦτο τὸ διεπίστωσα

διότι ἐρευνῶν τὸ θέμα αὐτὸ τὸ περὶ προλήψεων, εἶδον ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον δι' ὀλίγων νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὸ περὶ δεισιδαιμονιῶν θέμα. Ἔχουν κάποιαν ἀναλογίαν, εἴπομεν, αἱ μὲν πρὸς τὰς δέ, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι αἱ δεισιδαιμονίαι εἶναι κάπως ἐλαφροτέρας μορφῆς ἀπὸ τὰς προλήψεις. Καὶ αἱ δυὸ ὅμως αὐταὶ καταστάσεις, καὶ αἱ δυὸ αὐταὶ κακίαι ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ δουλώνουν τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦτο, διότι ἔχει διαστραφῆ ἤδη τὸ περιεχόμενον τῆς συνειδήσεως.

(Ἡ συνείδησις πρέπει νὰ διαστέλλεται ἀπὸ τοῦ περιεχομένου τῆς συνειδήσεως, τὸ ὁποῖον εἶναι αὐτὸ ποὺ κτᾶται ὁ ἄνθρωπος, μία ἀνθρωπίνη προσωπικότης, κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς ζωῆς).

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει καὶ τὰς δύο αὐτὰς καταστάσεις εἶναι ἡ διάρκεια. Διότι ὁ κατατρυχόμενος εἴτε ἀπὸ τὰς προλήψεις, εἴτε ἀπὸ τὰς δεισιδαιμονίας, κατατρύχεται ἐν διαρκείᾳ, καὶ μπορεῖ ἀπὸ τότε ποὺ ἐγνώρισε τὸν ἑαυτόν του μέχρι τοῦ θανάτου του, νὰ κατατρύχεται ἀπὸ αὐτὰς τὰς κακίας.

Ἄς ἐξετάσωμεν λοιπὸν ἐν συντόμῳ τὸ ζήτημα τῶν δεισιδαιμονιῶν πρῶτον, καὶ ὕστερα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ περὶ προλήψεων θέμα.

Αἱ δεισιδαιμονίαι ἔχουν τὸ ἑξῆς χαρακτηριστικόν. Περιέχουν τὸν φόβον, ἔχουν ὡς βάσιν τὸν φόβον. Ἄλλως τε καὶ ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως εἶναι ἐκ τοῦ ρήματος δέδια — δαίμονα = φοβοῦμαι τὸν δαίμονα. Ἔχουν τὸν φόβον τοῦ θανάτου, τὸν φόβον τῶν ἀσθενειῶν, τὸν φόβον ἑνὸς οἱουδήποτε ἀτυχήματος, τὸν φόβον μιᾶς ἀποτυχίας, τὸν φόβον τῆς ἔριδος. Θὰ φέρω μερικὰ παραδείγματα, καὶ κατὰ πρῶτον τὴν Τρίτην καὶ δεκατρεῖς. Πόσα κωμικὰ συμβαίνουν καὶ ἀπὸ σοβαροὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀποφεύγουν αὐτὰς τὰς ἡμέρας, θεωροῦντες ταύτας ὡς ἀποφράδας. Προμηνύουν θάνατον, προμηνύουν ἀτυχήματα. Ἄλλα παραδείγματα εἶναι ἡ παράδοσις σάπωνος διὰ τῶν χειρῶν, τρεῖς μὲ τὸ ἴδιο σπίρτο, συνάντησις μὲ ἱερεῖς κλπ. κλπ...

Ἐπίσης ἄλλαι δεισιδαιμονίαι κρίνουν περὶ τοῦ μέλλοντος κατὰ τοὺς δεχομένους αὐτάς. Ὡς παράδειγμα φέρω τὸ «πουλάκι τοῦ Θεοῦ», τὸ ὁποῖον προμηνύει ἐπισκέπτας, τὸ «δίκροκο αὐγό», τὸ ὁποῖον προμηνύει πλοῦτον «αἱ φυσαλλίδες τοῦ καφέ» προμηνύουσαι χρήματα κλπ. Τώρα φαίνεται ὅτι μερικαὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς δεισιδαιμονίας ἔχουν κάποιαν βάσιν ἀπὸ τὴν μαγείαν, ἀλλὰ παρεφθαρμένην. Ἀναφέρω δύο παραδείγματα. Ἀφ' ἑνὸς τὸ «πτύσιμο» ὅταν ἰδοῦμε κανένα ὡραῖο παιδάκι κλπ., ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ «ποδαρικό».

Λοιπόν, ὡς εἴπαμε, αἱ δεισιδαιμονίαι ἔχουν ὡς βάσιν τὸν φόβον. Σχηματίζονται δὲ ἀ-

βασανίστως καὶ ἀνεξετάστως, καὶ μεταδίδονται ἐκ παραδόσεως ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Μιὰ δεισιδαιμονία μπορεῖ νὰ μαστίζῃ ἕνα λαὸν ὁλόκληρον, μιὰν φυλὴν ὁλόκληρον ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας. Εἶναι ἰδέαι αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται κατὰ συναίσθημα, διότι δὲν εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον τ ὸ λ ο γ ι κ ό ν. Δι' αὐτὸ ἔχουν τὸ χαρακτηριστικὸν ὅτι εἶναι τυφλαί. Ἂν ἀπό μορφωμένους ἀνθρώπους καταβληθῇ κάποια θεληματικότης, μπορεῖ νὰ ἀποβληθοῦν διὰ τῆς λογικῆς κρίσεως. Δυστυχῶς ὅμως αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ κανόνα. Διότι βλέπομεν καὶ μορφωμένους, οἱ ὁποῖοι μαστίζονται ἀπό αὐτὰς τὰς δεισιδαιμονίας. Εἴπαμε ὅτι εἶναι ἐλαφρότεραι ἀπὸ τὰς προλήψεις διότι αἱ τελευταῖαι αὐταὶ εἶναι πολὺ δύσκολον, ἢ πολλὲς φορὲς καὶ ἀδύνατον ν' ἀποβληθοῦν.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ κύριον θέμα μας: Προλήψεις, καθὼς εἴπαμεν, εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προσλαμβάνω, ἀποδέχομαι προκαταβολικῶς, χωρὶς νὰ ἐξετάσω ἐπαρκῶς τὸ θέμα. Τὰ διάφορα λεξικὰ δίδουν παραπλησίους ὁρισμούς. Ἕνας ἐξ αὐτῶν λέγει: «Εἶναι ἔμμονος γνώμη ἢ ἀντίληψις σχηματισθεῖσα ἐκ τῶν προτέρων. Γι' αὐτὸ ἄλλως τε λέγεται καὶ πρόληψις, εἴτε ἀβασανίστως εἴτε ἐξ ἀνεπαρκῶν ἢ σφαλερῶν δεδομένων».

Ἂς ἐξετάσωμεν μίαν ἑκάστην τῶν κατηγοριῶν.

ΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Αὗται βάλλουν κατὰ τοῦ νόμου τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων. Ἀφοροῦν βεβαίως τὸν ἀτομικόν τρόπον ζωῆς ἑνὸς ἑκάστου ἀνθρώπου ἐντὸς τῆς κοινωνίας. Εἶναι καὶ αὐταί, ὅπως αἱ δεισιδαιμονίαι, ἐκ παραδόσεως καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἀγελαῖαι.

Κυριώτεραι εἶναι αἱ ἑξῆς:

— Ἡ διάκρισις τῶν ἀνθρώπων εἰς τάξεις λόγῳ καταγωγῆς, γεννήσεως, λόγῳ εὐγενοῦς καταγωγῆς. (Πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος αἰῶνος ἦσαν πλέον διαδεδομένοι ἀπὸ σήμερον).

— Ἡ διάκρισις τῶν ἀνθρώπων λόγῳ πλούτου. (Δυστυχῶς καὶ εἰς τὰ λεγόμενα σήμερον πεπολιτισμένα κράτη εἶναι ἔντονος αὐτὴ ἡ διάκρισις).

— Ἡ διάκρισις τῶν ἀνθρώπων λόγῳ διαφορᾶς μορφώσεως ἢ βαθμοῦ νοημοσύνης. (Λόγῳ ἐλλείψεως πτυχίων ἢ κατωτέρας νοημοσύνης νὰ περιφρονοῦμεν τὸν ἄνθρωπον).

— Ἡ διάκρισις τῶν ἀνθρώπων λόγῳ τοῦ χρώματος αὐτῶν. (Διάκρισις δυστυχῶς ὑφισταμένη καὶ εἰς μεγάλο κράτος σήμερον).

— Ἡ θέσις τῆς γυναικὸς εἰς τὴν κοινωνίαν. Παλαιότερον ἀπεκλείετο ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν ζωήν, ἐθεωρεῖτο «πρᾶγμα» κατὰ τοὺς Ρωμαίους καὶ περιωρίζετο εἰς τὰ οἰκογενει-

ακά). Ἄλλοτε ἡ διάκρισις τῆς γυναικὸς ἦιο ἔντονος. Τώρα ἔχει πάρει τὴν δέουσαν ἰσοτιμίαν (ψῆφον κλπ.). Ὁμιλοῦντες διὰ τὴν γυναικείαν δρᾶσιν εἰς τὸν τόπον μας νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὰ μεγάλα ὀνόματα δυὸ γυναικῶν πρωτοπόρων. Ἡ μία εἶναι ἡ Καλλιρρόη Παρέν, (1861 — 1940) δημοσιογράφος, λογία καὶ φεμινίστρια. Τὸ 1887 ἀρχίζει ἡ ἐξαιρετικὴ κοινωνικὴ δρᾶσις της, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὴν προστασιαν, ἐκπαίδευσιν, καὶ χειραφέτησι τῶν γυναικῶν. Ἵδρυσε τὸ 1880 — 1918 τὴν Ἐφημερίδα τῶν Κυριῶν, πλεῖστα σωματεῖα καὶ ἱδρύματα, ὅπως τὸ Ἄσυλον τῶν Ἀνιάτων τὸ 1896. Τὸ 1911 τὴν «Ἕνωσιν τῶν Ἑλληνίδων», τὸ «Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων», τὸ «Πατριωτικὸν Ἵδρυμα» καὶ ἄλλα. Ἔγραψε πλεῖστα ἄρθρα καὶ βιβλία. Ἡ ἑτέρα εἶναι ἡ Ἰωάννα Στεφανόπολι, ἡ ὁποῖα ἵδρυσε καὶ ἐξέδιδε ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὴν Μεσαζὲ ντ' Ἀτέν. Σπουδαία καὶ αὐτὴ γυναῖκα, πρωτοπόρος τῆς φεμινιστικῆς κινήσεως.

— Ἡ δουλεία καὶ τὸ δουλεμπόριον. Ἄλλοτε ἦτο ἔντονος καὶ ἀποτελοῦσε στίγμα διὰ τὰς ἀρχαίας Πολιτείας καὶ τὴν Ἀμερικήν, ἀλλὰ τώρα ἔχει ἐξαφανισθῆ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, πλὴν τινων Ἀραβικῶν χωρῶν εἰς τὰς ὁποίας ἀκόμη ὑφίσταται.

— Ἡ Βεντέτα (αἱ ἀντεκδικήσεις). Αὕτη εἶναι ἐκ τῶν φοβερωτέρων προλήψεων, μὲ αἱματηρὰ ἀποτελέσματα. Εἶναι ἀγελαῖαι προλήψεις αἱ ὁποῖαι μαστίζουν ὁλοκλήρους περιφερείας.

ΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Αὗται βάλλουν κατὰ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Ἀφοροῦν τὸν ἀτομικὸν τρόπον ζωῆς μέσα εἰς τὴν Οἰκογένειαν. Καὶ αὐταὶ εἶναι ἐκ παραδόσεως. Ἄλλοτε ἦσαν ἔντονοι. Σήμερον εὐτυχῶς ἔχουν καμφθῆ. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται ὡρισμέναι ἐκ τῶν κυριωτέρων. Ἡ δεσποτεία τοῦ Πατρὸς εἰς τὴν Οἰκογένειαν (Τὸ πάτερ φαμίλιας τῶν Ρωμαίων). Ἡ δεσποτεία τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναῖκα. Ὁ γάμος τῶν ἀρρένων μελῶν τῆς Οἰκογενείας μετὰ τὸν γάμον τῶν θηλέων αὐτῆς. Ἡ ἔμπνευσις πρὸς τὰ παιδιὰ αἰσθήματος ἀνωτερότητος λόγῳ καταγωγῆς, κλπ. Καὶ τὸ φοβερότερον εἶδος τῶν οἰκογενειακῶν προλήψεων «ἡ τιμὴ τῆς ἀδελφῆς», «ἡ τιμὴ τοῦ συγγενοῦς» μὲ αἱματηρὰς συνεπείας.

ΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Αὗται εἶναι συνυφασμέναι συνήθως, ὄχι πάντοτε, μὲ διάφορα δόγματα διαφόρων θρησκειῶν. Εἶναι μία καθήλωσις εἰς τὰ δόγματα οἱασδήποτε θρησκείας. Ὡς γνωστόν, δόγμα εἶναι μία ἰδέα ἡ ὁποία δίδεται χωρὶς καμμίαν αἰτιο-

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

λόγησιν καὶ δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα ἐρεύνης τινός, ἀπαιτεῖ τυφλὴν πίστιν καὶ οὐχὶ συζήτησιν καὶ ἔρευναν.

Αἱ δογματικαὶ προλήψεις προκαλοῦν φράγμα εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν θέλοντα νὰ ἐρευνήσει τὴν Φύσιν. Δουλώνουν καὶ αὐταὶ τὸν νοῦν. Ἔχουν δὲ καὶ τὸ μειονέκτημα ὅτι εἶναι ἐκτεταμέναι εἰς ὁλοκλήρους μάζας καὶ ὁδηγοῦν ἐν τέλει εἰς τὸν φανατισμόν. Κάποιος ἔλεγεν: «Ὅπως ὁ ὑψηλὸς πυρετὸς φέρει τὸ παραλήρημα, οὕτω καὶ αἱ προλήψεις ἄγουν εἰς τὸν φανατισμόν».

Παραθέτω κατωτέρω ἀπόσπασμα ἑνὸς ἄγγλου φιλοσόφου καὶ θεοσόφου λεγομένου Mead, πολὺ χαρακτηριστικόν, διότι κτυπᾷ ἀκριβῶς τὰς δογματικὰς προλήψεις.

«Ὁ μελετῶν συγκριτικῶς τὰς θρησκείας καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς φιλοσοφικὰ δόγματα, δὲν πρέπει νὰ καταλαμβάνεται ὑπὸ δέους ἐνώπιον τῆς λέξεως «πολυθεϊσμός» οὔτε νὰ ἀγάλλεται ὑπερμέτρως ἐνώπιον τῆς λέξεως «μονοθεϊσμός». Δὲν πρέπει νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰεχωβᾶ μετὰ τρόμου καὶ τὸ τοῦ Διὸς μετὰ περιφρονήσεως. Ἡ λέξις «δαίμων» δὲν πρέπει νὰ τοῦ γεννᾷ εἰς τὴν φαντασίαν τὴν εἰκόνα ἑνὸς σατύρου, ὅπως ἡ λέξις ἄγγελος, δὲν πρέπει νὰ τοῦ γεννᾷ τὴν εἰκόνα μιᾶς νεαρᾶς ὀντότητος πτεροφόρου καὶ ἐξαιρετικῆς καλλονῆς. Διὰ τὸν μύστην δέν ὑπάρχουν οὔτε αἱρέσεις οὔτε ὀρθοδοξίαι».

ΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Αὗται εἶναι πολλάκις προέκτασις τῶν δογματικῶν προλήψεων. καὶ κυρίως ἀναφέρονται εἰς τὰ θέματα περὶ τοῦ «θείου» περὶ τῆς «ψυχῆς». Ἐπίσης πρόληψις εἶναι ἡ προσήλωσις ὡρισμένων φιλοσοφικῶν σχολῶν εἰς τὸν ὀρθολογισμόν, εἰς τὰ ὀρθολογιστικὰ συστήματα, χωρὶς νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν ὅτι μόνον ὁ νοῦς, μόνον αἱ λειτουργίαι τοῦ νοῦ δὲν εἶναι ἐπαρκεῖς γιὰ νὰ δώσουν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀλήθειαν.

Ἑτέρα μορφὴ τῶν φιλοσοφικῶν προλήψεων εἶναι ἡ προσκόλλησις πολλάκις ὁλοκλήρων σχολῶν εἰς φιλοσοφικὰς θεωρίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀκατανόητοι, πολλάκις συγκεχυμέναι καὶ ἀσυνεπεῖς.

Καὶ αἱ φιλοσοφικαὶ προλήψεις κρατοῦν τὸν νοῦν δέσμιον καὶ σχηματίζουν ἕνα φράγμα εἰς τὴν ἐλευθέραν ἔρευναν.

ΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Αὗται κατατρύχουν κυρίως τοὺς θετικοὺς ἐπιστήμονας, διότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν λησμονοῦν ὅτι πρωτίστως εἶναι ἄνθρωποι καὶ δεύτερον εἶναι ἐπιστήμονες, καὶ ὡς ἄνθρωποι ἔχουν καθῆκον νὰ ἐρευνήσουν τὴν ἀλήθειαν χωρὶς φραγμούς.

Αἱ ἐπιστημονικαὶ προλήψεις ἔγκεινται εἰς τὸ ὅτι οἱ ἐπιστή-

μονες, οἱ ἔχοντες αὐτάς, δὲν δέχονται ὅτι ὑπάρχει τίποτε ἄλλο πέραν ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, ἀπὸ τὰς ἐπιστημονικὰς ἀντιλήψεις καὶ ἀπὸ τὰς ἐπιστημονικὰς θεωρίας ἀκόμη, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι ἀλήθειαι, ἀλλὰ εἶναι ὑποθέσεις περὶ τῆς ἀληθείας. Δὲν θέλουν νὰ ἐννοήσουν ὅτι ἡ Φύσις δὲν ἔχει μόνον τὴν ὑλικὴν ὄψιν. Ὅτι μποροῦν νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ζητήματα, καὶ ἄλλαι πλευραὶ τῆς Φύσεως ἄξιαι ἐξετάσεως καὶ ἐρεύνης. Ἔχει συμβῆ πολλάκις μὲ πολλοὺς ἐπιστήμονας, οἱ ὁποῖοι μαστίζονται ἀπὸ αὐτὰς τὰς προλήψεις νὰ εἶναι τόσον προσκολλημένοι πρὸς αὐτάς, ὥστε νὰ εἶναι διστακτικοὶ καὶ πολλάκις ἀπορριπτικοί, διὰ κάθε νέαν τυχὸν ἰδέαν ἐπιστημονικήν, διὰ κάθε πρόοδον τῆς ἐπιστήμης. Ἀναφέρω τὸ γνωστὸν παράδειγμα τοῦ Φοῦλτον, ὁ ὁποῖος ἀνεκάλυψε τὴν ἐφαρμογὴν τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ εἰς τὰ πλοῖα. Ὅταν ὑπέβαλε εἰς τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτην τὰ σχέδια τοῦ ἀτμοπλοίου αὐτὸς τὰ παρέπεμψε εἰς τὴν Ἀκαδημείαν τῶν Ἐπιστημῶν, ἡ ὁποία τὰ ἀπέρριψεν. Ἐν τῷ μεταξὺ τὰ σχέδια αὐτὰ τὰ ἐπῆραν οἱ Ἄγγλοι καὶ κατεσκεύασαν αὐτοὶ τὰ πρῶτα ἀτμόπλοια. Παραθέτω ἕνα ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ Β. Αἰγινήτου, σχετικῶς μὲ τὸν μεγάλον ἐπιστήμονα τοῦ παρελθόντος Τόμσον, ὁ ὁποῖος δὲν ἐδέχετο τὴν μεταστοιχείωσιν τοῦ χημικοῦ ἀτόμου, διὰ νὰ καταδείξω τὴν ἄρνησιν τῶν ἐπιστημόνων τῶν ἐχόντων αὐτὰς πρὸς κάθε τι τὸ νέον.

«Ὅταν ὁ Rutherford ἀνεκοίνου τὰ ἀποτελέσματα δωδεκαετῶν ἐρευνῶν του ἐνώπιον τῆς Βρεταννικῆς Ἑταιρίας ἐπὶ τῆς ραδιενεργείας, ὁ γέρων τότε W. Tomson (Λόρντ Κέλβιν) ὁ ὁποῖος ἀπέθανε μετ' ὀλίγους μῆνας, ἠγέρθη τῆς θέσεώς του καὶ εἶπεν ἐντόνως τὰ ἑξῆς :

«Φαίνεται σχεδὸν βέβαιον ὅτι ὑπάρχουν εἴδη ἀτόμων, ἕκαστον τῶν ὁποίων εἶναι ἀμετάβλητον εἰς τὸ διηνεκές, ὡς πρὸς τὴν εἰδικὴν ποιότητά του, καὶ ὅτι διάφοροι οὐσίαι, ὅπως ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος ἢ τὸ ὀξυγόνον ἀποτελοῦνται ἐξ ἀτόμων ἀμεταβλήτου εἰδικῆς ποιότητος, εἰς τὰ ὁποῖα οὐδεμία ἀνταλλαγή, οὐδεμία μεταστοιχείωσις εἶναι δυνατή».

Αἱ προλήψεις φθάνουν μέχρι τοῦ σημείου ποὺ οἱ ἐπιστήμονες εἶναι ἕτοιμοι νὰ ἀπορρίψουν κάθε φορὰ κάτι τὸ ὁποῖον εἶναι ἀντίθετον, ὡς εἴπομεν, πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς θεωρίας, ἀντιλήψεις ἢ τὰς κρατούσας ἰδέας. Ποιὸς δύναται νὰ πείση τοὺς ἐπιστήμονας διὰ μιὰν πρόληψιν αὐτῶν, κατ' ἐμὲ κριτήν, ὅτι ὁ Ἥλιος θὰ σβυσθῆ, καὶ νὰ πῆ ὅτι μπορεῖ νὰ συμβῆ καὶ κάτι τὸ ἀντίθετον, νὰ γίνη αὐτόφωτος καὶ ἕνας πλανήτης ὁ ὁποῖος μέχρι τοῦδε εἶναι σκοτεινός; Βεβαίως γίνεται μία ἀπώλεια μὲ τὴν ἀκτινοβολίαν ἐκ τῶν αὐτοφώτων σωμάτων, ὡς ἐκ τῆς ἐκ-

πεμπομένης ἐνεργείας, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι αὐτὸ τὸ ὁποῖον προδικάζει ἡ ἐπιστήμη; Ἄλλως τε κανένας ἄνθρωπος δὲν ἔζησε τόσον πολύ, ὥστε νὰ παρακολουθήση ἄλλους ἀστέρας σβυναμένους, διότι εἶναι ζήτημα τεραστίων χρονικῶν διαστημάτων. Ποιὸς δύναται ἐπίσης νὰ πείση τοὺς ἐπιστήμονας ὅτι δὲν θὰ ἐπισυμβῆ τὸ θερμικὸν τέλος τοῦ σύμπαντος, θάνατος καὶ ἀδράνεια ;

Βεβαίως βασίζεται σὲ ὡρισμένα δεδομένα τῆς Ἐπιστήμης, ἀλλὰ γίνεται, καθὼς νομίζω, ἕνα βασικὸν σφᾶλμα. Ὡς γνωστόν, αἱ διάφοροι μορφαὶ ἐνεργείας καταλήγουν εἰς τὴν θερμότητα. Ἐκεῖ λοιπὸν βασίζεται ἡ ἀντίληψις αὐτὴ «περὶ θερμικῆς ἐξισώσεως» καὶ ὅταν συμβῆ μιὰ τέτοια «θερμικὴ ἐξίσωσις» δὲν μπορεῖ νὰ γίνη οὐδεμία κίνησις, οὐδεμία μεταβολή, ἐπέρχεται πράγματι ἕνας «θάνατος», τὸν ὁποῖον ἡ ἐπιστήμη ὀνομάζει «θερμικὸν θάνατον». Καὶ ὑπάρχει καὶ μία ἀρχὴ ἕνας νόμος τῆς θερμοδυναμικῆς, ὁ νόμος τοῦ Καρνώ. (Θερμοδυναμικὸν ἀξίωμα Καρνώ). Ἡ διαφορά, κατ' ἐμέ, εἶναι ὅτι αὐτοὶ οἱ νόμοι τῆς θερμοδυναμικῆς ἰσχύουν διὰ κλειστὰ συστήματα, ἐνῷ τὸ σύμπαν δ ὲ ν εἶ ν α ι κ λ ε ι σ τ ό ν. «Ἀριθμὸς παμμέγιστος ἀεὶ συντελούμενος» ἔλεγαν οἱ Πυθαγόρειοι διὰ τὸ σύμπαν. Εἶναι καὶ τ' ἀνωτέρω ἀπὸ τὰς προλήψεις τῆς ἐπιστήμης.

Ἐκεῖ ὅμως ὅπου αἱ προλήψεις εἶχον ἐνταθῆ καὶ τώρα κάπως ἀρχίζουν νὰ κάμπτωνται ἦσαν πρὸς τὰ δεδομένα τῆς ἀστρολογίας, διὰ τὰ ὁποῖα μόνον ἐγελοῦσαν. Ἦτο δυνατὸν ἐξωγήϊνοι δυνάμεις νὰ ἐπηρεάζουν τὸν ἄνθρωπον ὡς ὀντότητα, ὡς βιολογικὸν εἶδος; Καὶ μ' ὅλα ταῦτα πρὸ ὀλίγων δεκαετηρίδων διεπιστώθησαν αἱ περίφημοι «κοσμικαὶ ἀκτινοβολίαι». Αὗται εἶναι ἐκεῖναι αἱ ἀκτινοβολίαι τὰς ὁποίας δέχεται καὶ ὁ πλανήτης μας ἀπὸ τὰ ἀπώτερα σημεῖα τοῦ διαστήματος, τὰς ὁποίας ἤρχισαν νὰ μελετοῦν μετὰ σοβαρότητος οἱ ἐπιστήμονες.

Κατόπιν τῶν σχετικῶν ἐρευνῶν ἐπεβεβαιώθησαν θριαμβευτικῶς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τῆς ἀστρολογίας. Καθὼς δὲ λέγει ὁ Ρίτσαρντ σ' ἕνα ἄρθρο του, ἀρχίζει τώρα νὰ δημιουργῆται ἕνας νέος κλάδος ἐπιστήμης μὲ τὸ ὄνομα «κοσμικὴ βιολογία».

Τὰ ἀνωτέρω ἐλέχθησαν διὰ νὰ καταδειχθῆ κάπως ποῦ ἄγουν αἱ προλήψεις τῶν ἐπιστημόνων. Ἀλλὰ διὰ νὰ δοθῆ τὸ δίκαιον ὅπως πρέπει, μὲ αὐτὰ τὰ ὁποῖα λέμε οὐδόλως καταδικάζομεν τὰς προσπαθείας τῆς ἐπιστήμης, ἡ ὁποία ἰδίως κατὰ τὰ 200 τελευταῖα ἔτη, εἶναι ἀξία σεβασμοῦ. Ἀλλὰ δὲν μποροῦμε παρὰ νὰ διαπιστώσωμε ὅτι τὰ πλαίσια τῆς ἐρεύνης, της, ὡς ἐκ τῶν μεθόδων βεβαίως τὰς ὁποίας ἀκολουθεῖ εἶναι περιωρισμένα. Βασίζεται

εἰς τὴν ἐμπειρίαν καὶ εἰς τὴν λογικήν. Εἶναι ἀδύναμος, δὲν μπορεῖ νὰ προχωρήσῃ, νὰ ἐξακριβώσῃ τὸν ἐνδότερον λόγον τῶν πραγμάτων. Δὲν μπορεῖ νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὰ ἀ ρ χ ι κ ὰ α ἴ τ ι α. Δὲν μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς ὕλης, τοὺς ὁποίους μελετᾷ. Δὲν μπορεῖ νὰ κάνῃ τίποτε πέραν τῆς ἐμπειρίας, καθὼς εἴπομεν, καὶ τοῦ λογικοῦ. Ὑπάρχουν μερικαὶ περιπτώσεις εἰς τὰς ὁποίας εἰσέρχεται ἡ δ ι α ί σ θ η σ ι ς εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις. Θὰ ἀναφέρω ἐδῶ τώρα αὐτὰς τὰς τιμητικὰς ἐξαιρέσεις.

Εἶναι πολλαί, ἀλλὰ θὰ ἀναφέρω τρεῖς. Ἐξ αὐτῶν, ἡ μία θίγει τὸ ζήτημα τῶν ἀνακαλύψεων αἱ ὁποῖαι πολλὲς φορὲς ὀφείλονται εἰς τὴν διαίσθησιν.

Ὅλοι θὰ ἔχωμεν ἀκούσει διὰ τὸν Ἐρρῖκον Πουανκαρέ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἕνας μεγάλος μαθηματικός, ἀστρονόμος καὶ φιλόσοφος. Ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Βασ. Αἰγινήτης εἶχε γράψει σχετικὸν ἄρθρον διὰ τὸν Πουανκαρὲ καὶ τὸν ὕμνον αὐτοῦ πρὸς τὴν διαίσθησιν.

«Εἰς τὴν δ ι α ί σ θ η σ ι ν, λέγει ὁ μέγας Πουανκαρέ, ὀφείλω πᾶν ὅ,τι ἔπραξα. Διὰ τὴν συγκρότησιν ἐπιστήμης δὲν ἀρκεῖ ἡ καθαρὰ λογική, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἡ δ ι α ί σ θ η σ ι ς. Ἡ λογικὴ δίδει τὴν βεβαιότητα καὶ εἶναι τὸ ὄργανον τῆς ἀποδείξεως. Ἡ διαίσθησις εἶναι τὸ ὄργανον τῆς ἐφευρέσεως, τῆς ἀνακαλύψεως. Μόνη ἡ λογικὴ θὰ μᾶς ἔφερνε εἰς ταυτολογίας, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ τί νέον. Ἀπαιτεῖται μία ἱκανότης, ἡ ὁποία θὰ μᾶς κάμῃ νὰ βλέπωμεν τὸν σκοπὸν μακρόθεν, καὶ αὐτὴ ἡ ἱκανότης εἶναι ἡ διαίσθησις. Ἡ λογικὴ καὶ ἡ διαίσθησις εἶναι καὶ αἱ δύο ἀπαραίτητοι εἰς τὸν ἐρευνητήν».

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἄλλας διαπιστώσεις μερικῶν ἐπιστημόνων, περὶ τοῦ ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ καλύψῃ πᾶν ἐρώτημα ἡ ἐπιστήμη, θὰ ἀναφερθῶ εἰς ἕνα ἄρθρον τοῦ Βασ. Αἰγινήτου, ἔχον ὡς ἀκολούθως: «Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐνδοτέρα φύσις τῶν φαινομένων εἶναι ἄγνωστος καὶ διάφορος τῶν συνήθων (φαινομένων), ὥστε οὔτε κατ' ὄνομα δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν αὐτά, συμπεραίνομεν ὅτι ἡ πραγματικότης δυσκόλως θὰ γνωσθῇ».

Τὸν τελευταῖον καιρὸν ἐδιάβασα ἕνα ἄρθρον τοῦ Λ. Κάρτερ, γραματέως τῆς Βρεταννικῆς Διαπλανητικῆς Ἑταιρείας, ὑπὸ τὸν τίτλον «Νόησιν εἰς τὸ Σύμπαν ἔχει μόνον ὁ ἄνθρωπος», ὅπου μεταξὺ τῶν ἄλλων γράφει τὸ ἑξῆς, τονίζων τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἐπιστήμονος νὰ συλλάβῃ τὴν ἀλήθειαν: «Ὑπάρχουν σήμερα πολλὰ ἄγνωστα πράγματα. Ἐργαζόμεθα μέσα σὲ τόσο περιωρισμένας γνώσεις, ὥστε μποροῦμε νὰ συγκριθοῦμε μὲ ἕνα ἄνθρωπον ποὺ βλέπει μόνον τὴν τελείαν ἑνὸς γιῶτα τῆς Βρεταννικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας».

Ἀφ' οὗ διετρέξαμεν αὐτὰς τὰς διαφόρους κατηγορίας

προλήψεων, περαίνοντες, θὰ γενικεύσωμεν κάπως τὸ ζήτημα. Εἴπαμε ὅτι ἀποτελοῦν μίαν κατάστασιν διαρκῆ εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον κατατρύχουν. Δουλώνουν καὶ συσκοτίζουν τὸν νοῦν, ὁ ὁποῖος δὲν ἠμπορεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ λειτουργήση ἐλευθέρως. Ἀποτελοῦν ἕνα φράγμα εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἐρεύνης. Ἀλλὰ διαστρέφουν, ὡς ἔθιξα προηγουμένως, καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς συνειδήσεως, καὶ οὕτω ἡ συνείδησις δὲν ἔχει πλέον φυσικὰς ἰδέας, ἀλλὰ ἰδέας διεστραμμένας, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὑποκειμενικαί, ἑπομένως ἐνδέχεται νὰ εἶναι ἀντιφυσικαί, πεπλανημέναι καὶ μὴ ἀληθεῖς. Αἱ διάφοροι προλήψεις ὀφείλονται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ περιβάλλοντος, τοῦ οἰκογενειακοῦ, τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, τοῦ ἐπαγγελματικοῦ, καὶ τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος. Ἐπίσης ὀφείλονται εἰς ἐλαττωμένην νοημοσύνην, ἢ διεστραμμένην νοοτροπίαν. Ἀλλὰ ὁ ἀποφασιστικὸς παράγων, ὁ ὁποῖος καθιστᾶ τὸν ἄνθρωπον εὐάλωτον εἰς τὰς προλήψεις εἶναι ἡ ψυχικὴ ἀνωριμότης, δηλ. ἡ νεαρὰ αὐτοῦ ψυχικὴ ἡλικία, καθὼς μποροῦμε νὰ ποῦμε μὲ ἄλλα λόγια. Τὸ περιεχόμενον δηλ. τοῦ ὑποσυνειδήτου τοῦ ἀνθρώπου εἶναι χαμηλόν, εἶναι πενιχρόν. Ὁ μακαρίτης καθηγητὴς Ἀντ. Ἀδριανόπουλος στὸ βιβλίον του «Ἄνθρωπος καὶ ζωή» ὁρίζει τὸ ὑποσυνείδητον ,τοῦ ὁποίου δίδει ἀκριβῶς τὴν ἐμπρέπουσαν σημασίαν, καὶ ὄχι ὅπως θεωροῦμεν ἡμεῖς ὅτι ὑποσυνείδητον εἶναι αἱ εἰς λήθην περιελθοῦσαι ἰδέαι τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Ἀντ. Ἀδριανόπουλος. «Τὸ ὑποσυνείδητον, ἐκτὸς τῶν εἰς λήθην περιελθόντων στοιχείων τῆς βρεφικῆς καὶ παιδικῆς ἡλικίας, περιλαμβάνει καὶ ἄλλα στοιχεῖα, προερχόμενα ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ Εἶναι τοῦ ἀτόμου, δηλαδὴ δὲν εἶναι προϊὸν παραστάσεων ἐκ τῆς παρούσης ζωῆς τοῦ ἀτόμου, ἢ ἐσχηματισμένων ὑπὸ τοῦ νοῦ κρίσεων ἢ ἀντιλήψεων, ἀλλ' ἔχει τὴν πηγήν του μέσα εἰς τὸ βάθος τῆς π ρ ο σ ω π ι κ ό τ η τ ο ς ἀποτελοῦν στοιχεῖον τ ῆ ς ἀ τ ο μ ι κ ό τ η τ ο ς». Τοὐναντίον οἱ ψυχικῶς ὥριμοι καθίστανται ἀνώτεροι τοῦ περιβάλλοντος, δὲν ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὰς ἰδέας αὐτὰς καὶ τὰς προλήψεις τοῦ περιβάλλοντος. Ἐκδηλοῦν νοημοσύνην μεγαλυτέραν, διότι καὶ αὐτὸ τὸ ὑποσυνείδητον εἶναι ἕνα στοιχεῖον κρίσεως, τὸ ὁποῖον βεβαίως τυφλῶς καὶ ἀσυνειδήτως ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν. Καὶ γενικῶς ἡ νοοτροπία αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι προσανατολισμένη πρὸς ἕνα πόθον. Πρὸς γνῶσιν τῆς πραγματικότητος και πρὸς ἀποκόμισιν ἀληθειῶν. Εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέμε, ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔχει προδιάθεσιν διὰ τὴν ἀλήθειαν.

Ἐν ἐπιλόγῳ θὰ προσθέσω ἀκόμη τὰ ἑξῆς:

Ὅπως καὶ τὰ πάθη ἔτσι καὶ αἱ προλήψεις εἶναι κακίαι.

Καὶ συνιστοῦν μαζὶ μὲ τὰς ἄλλας κακίας τὸ ἐν τῇ φύσει κακόν, τὸ ὁποῖον εἶναι θ έ σ ε ι, ὡς καὶ ἄλλοτε εἴπαμεν. Ἀποτελοῦν καὶ αὐταὶ τὸν ρύπον, τὴν ἀκαθαρσίαν τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ ψυχή. Ὁ δὲ ἐπιθυμῶν τὸν ἐξαγνισμόν του πρέπει νὰ προσπαθήση νὰ ἀποβάλλη αὐτὰς τὰς προλήψεις. Νὰ σπάση τὰ δεσμά του καὶ νὰ καταστῆ ἐλεύθερος ἀπὸ αὐτάς. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος θὰ κατορθώση ἕνα τέτοιο πρᾶγμα πολὺ δύσκολον, ὅπως εἶπα εἰς τὴν ἀρχήν, ὄχι βεβαίως καὶ ἀκατόρθωτον ,ὁ ὁποῖος θὰ μπορέση νὰ καθαρθῆ ἀπὸ τὰς προλήψεις καὶ τὰ πάθη του, θὰ μπορῆ μὲ τὸν νοῦν ἐλεύθερον νὰ γνωρίση καὶ νὰ ἐρευνήση πολλὰς ἀληθείας μέσα στὴν φύσιν καὶ νὰ ἀποκομίση γνώσεις πραγματικάς. Ἐπὶ ποίων θεμάτων; Θὰ ἀπαριθμήσω μερικά. Μπορεῖ νὰ μάθη τί εἶναι αὐτὸ τὸ «ἄγνωστον» τὸ ὁποῖον λέγομεν «ἄνθρωπος» Τί εἶναι αὐτὸ τὸ «μυστήριον» τὸ ὁποῖον λέγομεν «ἄνθρωπος». Ἀπὸ ποῦ προέρχεται αὐτὴ ἡ κατηγορία, αὐτὴ ἡ βιολογικὴ καὶ ψυχικὴ μονὰς μέσα εἰς τὴν Φύσιν. Τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ἔνδον, τὸ ὁποῖον «κινεῖ» αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέμε συνήθως μὲ τὸν ὅρον «ψυχή». Ποιός εἶναι ὁ προορισμός, τέλος πάντων, τὸν ὁποῖον ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἔρχεται ἁπλῶς καὶ παρέρχεται; Μπορεῖ ἀκόμη νὰ μάθη τί εἶναι «Φύσις». Ποιά εἶναι ἡ «οἰκονομία της». Ποῖοι εἶναι οἱ «σκοποί» της. Μπορεῖ νὰ ἀποκομίση ἰδέας ἀληθεῖς περὶ τοῦ «θείου». Ἄλλο μυστήριον διὰ τὸν ἄνθρωπον! Τί εἶναι αὐτὸ ποὺ λέμε «Θεῖον», εἰς τὸ ὁποῖον διάφοροι θρησκεῖαι, τὰ διάφορα φιλοσοφικὰ συστήματα δίδουν πολλὰς καὶ διαφόρους ἐννοίας; Μπορεῖ νὰ δεχθῆ ἀπαντήσεις ἀληθεῖς εἰς τὰς ἀνησυχίας, εἰς τὰ προβλήματα, εἰς τὰ ἐρωτηματικά, τὰ ὁποῖα ἕνας ἁγνὸς ἄνθρωπος, ἀπηλλαγμένος προλήψεων καὶ παθῶν, μπορεῖ νὰ θέση καὶ νὰ ἐρευνήση. Καὶ γιὰ νὰ τελειώνω θέλω νὰ τονίσω τὸ ἑξῆς:

Τὸ ἀληθὲς γνωστικὸν περιεχόμενον ἀφ᾽ ἑνὸς καὶ ὁ πραγματικὸς ἐξαγνισμὸς ἀφ᾽ ἑτέρου, ἀποτελοῦν δύο προϋποθέσεις, ἀποτελοῦν δύο πόδας, οἱ ὁποῖοι μποροῦν νὰ ὠθήσουν ἕναν ἄνθρωπον εἰλικρινῆ, εἰς εὐρεῖς ὁρίζοντας, εἰς ὑψηλοτέρους ὁρίζοντας πνευματικούς.

ΔΗΜΗΤΡ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

(Ἀνέκδοτη ἐργασία του ἀπὸ 16. 12 1963)

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

Ὀκτὼ χρειώδη στὴ ζωή

Ἰδοὺ τὰ χρειώδη γιὰ μιὰ ἱκανοποιητικὴ ζωή:

Ἀρκετὴ ΥΓΙΕΙΑ γιὰ νὰ γίνεται ἡ ἐργασία εὐχαρίστησις.

Ἀρκετὴ ΕΥΠΟΡΙΑ γιὰ νὰ καλύπτετε τὶς ἀνάγκες σας.

Ἀρκετὴ ΔΥΝΑΜΗ γιὰ νὰ πολεμᾶτε καὶ νὰ ξεπερνᾶτε τὶς δυσκολίες σας.

Ἀρκετὴ ΥΠΟΜΟΝΗ γιὰ νὰ μοχθῆτε ἕως ὅτου ἐπιτελέσετε κάτι τὸ καλό.

Ἀρκετὴ ΕΠΙΕΙΚΕΙΑ ὥστε νὰ βρίσκετε κάτι καλὸ στὸν γείτονά σας.

Ἀρκετὴ ΑΓΑΠΗ γιὰ νὰ γίνεσθε ὠφέλιμος καὶ βοηθητικὸς στοὺς ἄλλους.

Ἀρκετὴ ΠΙΣΤΙΣ γιὰ νὰ πραγματοποιῆτε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ.

Ἀρκετὴ ΕΛΠΙΔΑ γιὰ νὰ διώχνετε ἀνησυχίες καὶ φόβους γιὰ τὸ μέλλον.

ΓΚΑΙΤΕ

ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Ὁ Ἐσωτερισμὸς τῶν θρησκειῶν

ΔΗΜ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ

Ὁ διαλεχτὸς διανοητὴς Δημήτριος Χατζηγιάννης (πρώην δήμαρχας Λαρίσης) δέχθηκε νὰ παραδώση στὸν «ΙΛΙΣΟ» τὸ κείμενον παλαιᾶς διαλέξεώς του γιὰ τὸν Ἐσωτερισμὸ τῶν παλαιῶν θρησκειῶν. Δημοσιεύομε στὸ ἀνὰ χεῖρας τεῦχος τὸ πρῶτο μέρος τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς ἐργασίας, τὴν ὁποίαν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τὸ πνευματικὸ κοινὸν τοῦ περιοδικοῦ μας θὰ ἐκτιμήση στὴν ἀξία της. Τὸ τέλος θὰ δημοσιευθῆ στὸ ἑπόμενο τεῦχος.

Ἡ κολοσσιαία Σφίγξ τῆς Γκύζης, ποὺ κεῖται σχεδὸν παράπλευρα στὴν μεγάλη πυραμίδα, εἶναι πανάρχαιον λείψανον τοῦ πρώτου πολιτισμοῦ τῆς Αἰγύπτου, ὁ ὁποῖος ἀνέρχεται ἕως τὴν ἀρχέγονη ἐρυθρᾶ φυλή. Ἀπὸ τὸν καιρό, — ἐδῶ καὶ 10.000 χρόνια — κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ Δέλτα τῆς Αἰγύπτου δὲν εἶχε ἀκόμη σχηματισθῆ ἀπὸ τὰς προσχώσεις τοῦ Νείλου, τὸ τερατῶδες αὐτὸ καὶ συμβολικὸν ζῶον ἦταν ἤδη πλαγιασμένο ἐπάνω στὸν γρανιτώδη λόφο του, ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν ἅλυσον τῶν λιβυκῶν ὀρέων, καὶ προσέβλεπε τὴν θάλασσα, ποὺ ἔσπουσε στὰ πόδια του, ἐκεῖ, ὅπου τώρα ἁπλώνεται ἀτελείωτη ἡ ἄμμος τῆς ἐρήμου. Μιὰ κεφαλὴ ἀνθρώπου προβάλλει ἀπὸ ἕνα σῶμα ταύρου, ποὺ ἔχει λέοντος νύχια καὶ διπλώνει ἀετείσια φτερὰ ἐπάνω στὰς πλευρὰς του. Παρὰ τὴν αἰωνία σιγή της, ἡ Σφίγξ αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸ ἐκφραστικώτερο σύμβολον τοῦ ἀνθρωπίνου αἰνίγματος. Καὶ ὁ διαβάτης, ποὺ ἐμπρός της περνᾶ, νομίζει πὼς ἀκούει:

«Εἶμαι ἡ Σφίγξ — Φύσις. Ἄγγελος, ἀετός, λέων καὶ

ταῦρος, ἔχω τὴν σεβασμία ὄψι ἑνὸς Θεοῦ καὶ τὸ σῶμα ἑνὸς ζώου πτερωτοῦ καὶ βρυχωμένου: Ἄνθρωπε, ποιὸς εἶσαι; Ἔρχεσαι ἀπὸ ποῦ — καὶ πηγαίνεις ποῦ; Προῆλθες ἀπὸ τὸ χῶμα τῆς Γῆς ἢ ἔχεις κατεβῆ ἀπὸ τὸν ἀκτινοβόλο δίσκο τοῦ ἡλίου, ποὺ προβάλλει ἐκεῖ, ἀπὸ τὴν ἀραβικὴ ἔρημο; Ἐγὼ ὑπάρχω ἀείποτε καὶ βλέπω καὶ γινώσκω. Διότι εἶμαι ἕνα ἀπὸ τὰ αἰώνια Ἀρχέτυπα ποὺ ζοῦνε μέσα στὸ φῶς τὸ ἀδημιούργητο . ἀλλά . μοῦ ἀπηγορεύθη νὰ ὁμιλῶ διαφορετικά, παρά μόνον μὲ τὴν παρουσία μου. Καὶ σύ, ἄνθρωπε ἐφήμερε, σκοτεινὲ ταξειδιώτη, σκιά ποὺ περνᾶς, ἐρεύνα καὶ μάντευε, ἀλλέως μένε στὴν ἀπελπισία σου !».

Στὸ ἐρώτημα αὐτὸ τῆς ἀρχαϊκῆς Σφίγγας ἦλθε κάπως ἀγέρωχος νὰ ἀπαντήση ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, ποὺ ἀνατέμνει τὴν ὕλη μέσα στὸ χημικό του ἐργαστήριο.

«Ὦ Σφίγξ αἰώνια, ἀνόητο καὶ ἄσκοπο εἶναι τὸ παλαιὸ ἐρώτημά σου. Ἀπέθαναν οἱ θεοί. Δὲν ὑπάρχει πουθενά οὔτε ἀπόλυτος, οὔτε ὕψιστος Θεός, οὔτε πρώτη αἰτία. Ὑπάρχει μονάχα, ἕνας διαρκὴς χείμαρρος φαινομένων, ποὺ ἀλληλοπερνοῦν σάν τά κύματα, γιά νά κυλισθοῦν μέσα στὸν μοιραῖο κύκλο τοῦ σύμπαντος.

Σφίγξ ἀπατηλή, ποὺ ὑπῆρξες τὸ βασανιστήριο τῶν σοφῶν καὶ τὸ φόβητρον τοῦ πλήθους, δέν σὲ φοβοῦμαι πειά. Ὀλίγο μ' ἐνδιαφέρει, νά μάθω ποιά τύχη μ' ἔβγαλε ἀπὸ τὶς πλευρές σου. Γεννημένος τώρα φεύγω ἀπὸ τά νύχια σου, γιατὶ εἶμαι ἡ Θέλησις, τὸ Λογικὸν καὶ ἡ Ἀνάλυσις, καὶ στὴν ἐξουσία μου ὅλα κλίνουν τὸ γόνυ. Εἴδωλο ἀπατηλὸ τοῦ παρελθόντος καὶ τελευταία χίμαιρα τῶν Θεῶν, ποὺ ἐξηφανίσθησαν, μπορεῖς νὰ κρυβῆς καὶ σὺ μέσα στὴν ἄμμο καὶ νά μοῦ ἀφήσης τὴν Γῆ, στὴν ὁποίαν ἐγὼ θὰ ἐξαπλώσω μόνος μου τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν εὐτυχία μου».

Ἀπὸ τὰς Βίβλους τῶν Λαῶν

Ἔτσι ἀδυσώπητα διηρέθη ἡ ἐπιστήμη. Ἄλλοι πάλιν λέγουν πὼς ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη μέσα στὴν κοιλότητα τοῦ κύματος, ὥστε νά μὴ γνωρίζη τίποτε ἀπὸ τὸν ἀπέραντο ὠκεανό, ποὺ τὸν περιβάλλει. Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Ἀλλ' ἡ βάρκα μας ὠθεῖται ἐπάνω στὴν κορυφὴ τοῦ κύματος καὶ ἔτσι, ἐνῶ μᾶς παραδέρνει ἡ μανία τῆς θυέλλης, ἀντιλαμβανόμεθα καὶ τὸν ὑπέροχο ρυθμό της.

Ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἤμεθα, σὲ ὁποιαδήποτε φιλοσοφικὴ καὶ αἰσθητικὴ καὶ κοινωνικὴ σχολὴ καὶ ἂν ἀνήκωμε, φέρομε μέσα μας δύο κόσμους, ποὺ εἶναι κατ' ἐπιφάνειαν ἐχθρικοί, τὴν θρησκεία καὶ τὴν ἐπιστήμη. Οἱ κόσμοι αὐτοὶ γεννιοῦνται ἀπὸ δύο ἀκατάλυτες ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἐπιστημονικὴ ἀνάγκη καὶ τὴν θρησκευτικὴ ἀνάγκη.

Δὲν ἔχουν ἄδικον ὅσοι εἶ-

παν ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι διὰ παντὸς ἀπροσπέλαστη στὸν ἄνθρωπον, τὴν κατεῖχαν κατὰ μέτρον μεγάλο οἱ ὑπέροχοι σοφοὶ καὶ οἱ πρῶτοι μυηταὶ τῆς γῆς. Καὶ ἔτσι ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ εὑρίσκεται στὸ βάθος ὅλων τῶν μεγάλων θρησκειῶν καὶ μέσα στὰς ἱερὰς βίβλους ὅλων τῶν λαῶν. Εὐτυχῶς τώρα ἡ ἀνθρωπότης κατέχει τὰ κλειδιὰ τῆς μυστικῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἀπόκρυφης δράσεως τῶν μεγάλων μεμυημένων, ποὺ ἐδημιούργησαν καὶ διέδωκαν καὶ ὑπεστήριξαν τὶς ἴδιες θρησκεῖες.

Εἰς τὰς ερεύνας αὐτὰς τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιστήμης εἶναι πλουσία ἡ φιλολογία. Εἰς τὴν παροῦσαν σκιαγραφίαν ὑπῆρξαν πολύτιμοι ὁδηγοὶ τὰ πράγματι ἐμπνευσμένα ἔργα τοῦ Ἐδ. Συρέ «Ἱερὰ τῆς Ἀνατολῆς», «Θεία ἐξέλιξις» καὶ οἱ «Μεγάλοι Μύσται».

Τὰ ἱερὰ βιβλία (αἱ Βέδαι) τῶν Ἰνδιῶν, τὰ ἱερογλυφικὰ τῶν ναῶν τῆς Αἰγύπτου, τὰ ὀρφικὰ ἀποσπάσματα καὶ ἡ πυθαγόρειος διδασκαλία στὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ἡ ἀπόκρυφη παράδοσις τοῦ Ἰσραὴλ μὲ τὴν ἐσωτερικὴ ἔννοια τῆς μωσαϊκῆς κοσμογονίας, καὶ ἀκόμη καὶ ὁ χριστιανικὸς ἐσωτερισμός, ἀποτελοῦν πηγάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀναλάμπει ἡ μεγαλειώδης προσπάθεια τῶν μεγάλων ἀναμορφωτῶν τοῦ ἀρχαιοκόσμου νὰ λύσουν τὸ αἴνιγμα τοῦ ἀνθρώπου, αἴνιγμα ποὺ ἀπησχόλησε τὴν ἀνθρώπινη σκέψι στοὺς μᾶλλον μακρυνοὺς χρόνους, ὅπως τὸ μαρτυρεῖ ἡ σιγηλὴ Σφίγξ τῆς Γκύζης.

Χωρὶς τὰς πηγὰς αὐτάς, αἱ ἱστορικαὶ ἔρευναι τῆς ἀρχαιότητος δὲν προχωροῦν πολύ.

Μόλις αἱ ἔρευναι αὐταὶ φθάνουν εἰς τὴν περίοδο τῶν 4000 ἢ 5000 ἐτῶν π.Χ. μὲ τὰς πληροφορίας, ποὺ μᾶς δίδουν διὰ τοὺς πολιτισμοὺς τῆς Μεσοποταμίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Φθάνουν ἀκόμη αἱ ἔρευναι αὐταὶ νὰ θεωροῦν σύγχρονο μὲ τὸν πολιτισμὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸν θαυμάσιο πολιτισμὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ποὺ τὸν ἔφεραν στὸ φῶς αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Κνωσσοῦ. Γιὰ τὸν προϊστορικὸ αὐτὸ πολιτισμὸ τῆς Κρήτης ἀξίζει νὰ λεχθῆ, ὅτι ἔδωκε τεχνουργήματα εἰς εἴδη ἐλεφάντινα καὶ εἰς λίθους πολυτίμους καὶ εἰς ψηφιδωτά, τελειότερα τῶν ὁποίων δὲν παρήγαγε ὁ κόσμος.

Ἡ Κρήτη ὑπῆρξε κοιτὶς τόσον λαμπροῦ πολιτισμοῦ, διότι στὴν προϊστορικὴν ἐκείνην ἐποχὴ τῶν μεγάλων μετακινήσεων τῶν λαῶν, αὐτὴ ἐπὶ 3.000 χρόνια δὲν ἐγνώρισε καμμία ξενικὴ ἐπιδρομὴ καὶ ἐπὶ μίαν χιλιετηρίδα δὲν ἐγνώρισεν οὔτε ἕναν πόλεμο.

Τόσον λοιπὸν κοντά — μόλις 4.000 χρόνια π.Χ. — φθάνουν οἱ πρῶτοι πολιτισμοὶ τῆς ἀνθρωπότητος ;

Ἡ Ἀτλαντικὴ Ἤπειρος

Στὰ ἄδυτα τῶν ναῶν τῆς Αἰγύπτου διετηρήθη καὶ διε-

σώθη μιὰ παράδοσις. Καὶ ἱερεῖς τῶν ἀδύτων ἐκείνων ἔλεγαν πὼς τὴν παράδοσι αὐτὴ τὴν κατεῖχαν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοὺς Ἄτλαντας, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἀνεφέρετο. Μία μεγάλη ἤπειρος ἔκειτο ἀνάμεσα τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανό. Στὴν ἤπειρο αὐτὴ ἤκμασε ἕνας δυνατὸς πολιτισμός, ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς πολιτισμοὺς τῆς γῆς, προϊὸν τῆς ἐρυθρᾶς φυλῆς. Πολιτισμὸς καὶ ἤπειρος μαζὺ κατεποντίσθησαν στὸν μεγάλον ὠκεανό, ὕστερα ἀπὸ ἀλλεπαλλήλους προϊστορικὰς καταστροφάς.

Περιηγητὴς ἐπέρασεν ἀπὸ τοὺς ναοὺς τῆς Αἰγύπτου ὁ Ἀθηναῖος Σόλων. Σοφός, ὅπως ἦτο, συνεζήτησε μὲ σοφοὺς ἱερεῖς. Ἀσφαλῶς, δέ ὁ Σόλων θὰ εἶχε μυηθῆ εἰς τὰ ἀρχαῖα μυστήρια, καὶ δι' αὐτὸ τὰ αἰγυπτιακὰ ἱερατεῖα τοῦ ἄνοιξαν τοὺς ἱστορικούς των θησαυρούς.

Ἐνῶ ἀργότερα στὸν Ἡρόδοτο, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο μεμυημένος, οἱ Αἰγύπτιοι ἱερεῖς δὲν ἐνεπιστεύθησαν παρὰ μόνον εὐχαρίστους διηγήσεις καὶ μύθους λαϊκούς. Ὅ,τι ὁ Σόλων ἤκουσε ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου γιὰ τὴν μεγάλη ἤπειρον, ποὺ ἐξηφανίσθη, τὸ ἀφηγεῖται ὁ Πλάτων. Εἶναι δυστύχημα, ὅτι ἡ διήγησις τοῦ Πλάτωνος δὲν διασώζεται ὁλόκληρη. Ἀλλ' ὅσον σύντομο καὶ ἂν εἶναι τὸ ἀπόσπασμα, ποὺ διεσώθη, εἶναι ἀπείρως ἐνδιαφέρον, διότι μᾶς ἀνοίγει μία πτυχὴ εἰς ἕνα τόσο μακρυνὸ παρελθόν, τὸ ὁποῖον τῶν αἰώνων ἡ ἀπόστασις καὶ ἡ σιγὴ τῶν χρονικῶν ἔκρυψαν ἀπὸ τῆς ἱστορίας τὸ βλέμμα.

Ἡ διήγησις τοῦ Πλάτωνος ἀναφέρεται εἰς τὴν νῆσο Ποσειδωνία, ἡ ὁποία ὑπῆρξε τὸ τελευταῖο λείψανο τῆς μεγάλης ἀτλαντικῆς ἠπείρου. Κατεποντίσθη ἡ νῆσος αὐτὴ μόλις 9.000 ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σόλωνος.

Ἐβασίλευσαν στὴν μεγάλη ἐκείνη νῆσο κραταιότατοι ἄνακτες. Εἶχαν εἰς τὴν κυριαρχία των ὁλόκληρη τὴν Ποσειδωνία καὶ πολλὰς παρακειμένας νήσους. Ἔφθασαν δὲ ἀκόμη νὰ κυριαρχοῦν οἱ Ἄτλαντες βασιλεῖς στὴν Ἀφρικὴ μέχρι τῆς Αἰγύπτου καὶ στὴν Εὐρώπη ἕως τὴν Τυρρηνία. Καὶ ἂν πιστεύση κανεὶς τὴν παράδοσι, ἡ πρωτεύουσα τοῦ κράτους καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀτλαντίδος εἶχε τὰς πύλας της χρυσᾶς. Εἰς τὰ ἤθη καὶ τὰς τελετὰς τῶν Ἀτλάντων, ὅπως τὰ περιγράφει ὁ Πλάτων, φαίνεται ἡ ἁπλότης, ἡ ὁποία διέκρινε τὰς πρωτογόνους φυλάς, νὰ συγκερᾶται μὲ τὴν λαμπρότητα τῆς Βαβυλῶνος καὶ τὴν μεγαλοπρέπεια τῶν Φαραώ. Ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς ἐκεῖνος, προτοῦ ἐξαφανισθῆ ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ, εἶχε περιπέσει σὲ μία ἠθικὴ παρακμὴ διότι εἶχε παρεκκλίνη ἀπὸ τὰς κληρονομικάς του ἀρετάς. Στὸ σημεῖον αὐτὸ διακόπτεται ἡ Πλατωνικὴ περιγραφὴ τῆς Ἀτλαντίδος. (Κριτίας).

Ὑπῆρξε λοιπὸν ἡ μυστηριώδης αὐτὴ ἤπειρος εἰς τὴν πραγματικότητα ἢ εἶναι ποιητικὸ παραμῦθι ;

Αἱ ὠκεανογραφικαὶ ἔρευναι διαπιστοῦν τὴν ὕπαρξί της. Στὸ βάθος τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ αἱ ἔρευναι αὐταὶ ἀνεκάλυψαν μία τεράστια ὀροσειρὰ ὑποβρύχια, ποὺ φέρει ἀκόμη τὰ ἡφαιστειώδη λείψανά της καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἡ ὀροσειρὰ αὐτὴ ὑψώνεται σχεδὸν ἀπότομα ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ ὠκεανοῦ εἰς ὕψος 9.000 ποδῶν ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Αἱ νῆσοι Ἀζόραι, ὁ ἅγιος Παῦλος καὶ ἡ νῆσος τῆς Ἀναλήψεως ἀποτελοῦν τὰς ὑψηλοτέρας κορυφὰς τῆς καταποντισθείσης ὀροσειρᾶς καὶ τὰ μόνα ἐπιπλέοντα σημεῖα τῆς ἠπείρου, ποὺ ἐξηφανίσθη.

Ἐξ ἄλλου, αἱ ἐργασίαι τῆς συγκριτικῆς ἀνθρωπολογίας καὶ ἐθνολογίας ἀπέδειξαν, ὅτι ὅλαι αἱ φυλαὶ τῆς γηΐνης σφαίρας, ἡ μαύρη, ἡ ἐρυθρᾶ, ἡ κιτρίνη καὶ ἡ λευκή, κατέλαβον ἄλλοτε τὴν Ἀμερική, ἡ ὁποία ἤδη ὑπῆρχε εἰς ἕνα διάστημα τοῦ χρόνου τῆς Ἀτλαντίδος καὶ συνεδέετο μὲ αὐτήν. Ἀκόμη παρετήρησαν καταπληκτικὰς ἀναλογίας μεταξὺ τῶν παμπαλαίων μνημείων τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Περοῦ καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ἄλλως τε, καὶ ὅλων τῶν λαῶν καὶ τῶν δύο ἡμισφαιρίων αἱ παραδόσεις εἶναι σύμφωνοι εἰς τὴν ἀνάμνησι τοῦ κατακλυσμοῦ. Οἱ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου ἐπίστευαν καὶ εἰς ἄλλους προγενεστέρους κατακλυσμούς, τοὺς ὁποίους τώρα διαπιστώνει, μέσα στὰ στρώματα τῆς γῆς καὶ ἡ ἐπιστήμη τῆς γεωλογίας.

Ἡ θεοσοφικὴ ἄποψις, ἡ ὁποία ἀντλεῖ τὴν σοφία της ἀπὸ τὸν ἐσωτερισμὸν τῶν μεγάλων θρησκειῶν, πιστεύει ἀπολύτως στὴν ὕπαρξι τῆς Ἀτλαντίδος. Ὁ Σκὸτ Ἔλλιοτ ἀναβιβάζει τὴν ἱστορία της εἰς 1.000.000 χρόνια, μέσα εἰς τὴν διαδρομὴ τῶν ὁποίων ἡ μεγάλη ἀπωλεσθεῖσα ἤπειρος ὑπέστη τέσσαρας καταστροφάς, αἱ ὁποῖαι διαδοχικῶς τὴν ἀκρωτηρίαζαν. Ὑπῆρξε ἡ ἤπειρος αὐτὴ κοιτὶς τῆς ἀρχεγόνου ἐρυθρᾶς φυλῆς. Πολλαὶ πολυνησιακαὶ φυλαί, οἱ Ἰνδοὶ τῆς βορείου Ἀμερικῆς καὶ οἱ Ἀζτέκοι τοῦ Μεξικοῦ εἶναι ἀπὸ τὰ ἐπιζήσαντα λείψανά τους. Προῆλθαν ἀπὸ τοὺς τρωγλοδύτας, ποὺ διεσώθησαν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν, ὅταν ἐβυθίζετο ἡ χώρα τους. Φέρουν καὶ τώρα τὰ λείψανα αὐτὰ ἀποτυπωμένη τὴν ἀνίατη μελαγχολία τῶν φυλῶν, ποὺ ἐγήρασαν καὶ πεθαίνουν δίχως ἐλπίδα.

Ἡ μαύρη Φυλή

Ἀπὸ τὰ ἀρχεία καὶ τὰ ἔπη τῶν μεγάλων θρησκειῶν, ποὺ τὰ μελετᾶ, μὲ τὴν ἐσωτερικὴ τῶν συμβόλων σημασία, ἡ θεοσοφικὴ ἐπιστήμη παραδέχεται, ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐρυθρᾶ

φυλή, ἀνεφάνη στὴν παγκόσμια σκηνὴ ἡ μαύρη φυλή, τὸν τύπο τῆς ὁποίας μᾶς δίδουν σήμερα οἱ Ἀβησσυνοὶ καὶ οἱ Νουμηδοί. Θρησκευτικὰ κέντρα τῶν Μαύρων διατηροῦντο καὶ εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτο καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας, τὰ δὲ βουνὰ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς κεντρικῆς Ἀσίας εἶχαν νὰ ἐπιδείξουν τὰς κυκλωπείας πόλεις των. Τὴν κατάκτησι τῶν Μαύρων ἐγνώρισε καὶ ἡ νότιος Εὐρώπη.

Ἡ λευκὴ φυλὴ τῶν Ἀρίων

Ὅλη ἡ χώρα ἀπὸ τὰ Πυρηναῖα ὄρη ἕως εἰς τὸν Καύκασο καὶ ἀπὸ τοῦ Καυκάσου ἕως εἰς τὰ Ἰμαλάϊα ὑπῆρξε τὸ θέατρο ἑνὸς μεγάλου ἀγῶνος μεταξὺ τῆς μαύρης φυλῆς, ποὺ ἔπεφτε, ἔπειτα ἀπὸ αἰῶνας καὶ αἰῶνας, εἰς τὴν παρακμή της, καὶ τῆς λευκῆς φυλῆς, ποὺ ἐπρόβαλλε ἀπὸ τὰ παρθένα δάση τῆς Σκυθίας εἰς τὴν παγκόσμια σκηνή. Προτοῦ ἀκόμη ἐξορμήση ἀπὸ τὰ πάτρια δάση ἡ λευκὴ φυλή, εἶχε πιστεύση εἰς τὸν προφητικὸ ρόλο τῶν δραματιζομένων γυναικῶν, γύρω ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶχε δημιουργηθῆ ἕνα ἰσχυρότατον ἱερατεῖον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Τὸ ἱερατεῖον αὐτό, γιὰ νὰ καταστήση ἀπόλυτη τὴν κυριαρχίαν του εἰς τὰς μάζας τῶν Ἀρίων, εἶχε καθιερώση ἐπάνω στοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν, τὰς ἀνθρωπίνους θυσίας, ἀπήχησι τῶν ὁποίων διασώζει καὶ ἡ ἀρχαία τραγωδία μὲ τὴν Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι καὶ τὴν Ἰφιγένεια εν Ταύροις. Εἰς τὴν ἐποχὴ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν, γιὰ νὰ δίνουν οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἀποθανόντες πρόγονοι πλουσιώτερη τὴν ἐσοδεία, οἱ ἐκλεκτοὶ ἀπὸ κάθε πατρυιὰ ὡδηγοῦντο ἐπάνω εἰς τὸν βωμό, ὅπου προθύμως ἐθυσιάζοντο σὰν πρόβατα, ἐνῶ ἐπευφημοῦσαν οἱ ἄγριοι Σκύθαι τὸν χαμένο ἡρωισμὸ τῶν θυμάτων.

Ἡ λευκὴ τῶν Ἀρίων φυλὴ ἦτο καιρὸς νὰ εὕρη τὸν μεγάλον της ἀναμορφωτή, ποὺ ἐνῶ θὰ τὴν ἀπήλλασε ἀπὸ τὰς αἱμοσταγεῖς θυσίας, ποὺ ἐξήντλουν τὴν φυλήν, θὰ τὴν ὡδηγοῦσε συγχρόνως εἰς τὰ ὡραῖά της πεπρωμένα πρὸς τὴν ἐκπολιτιστικὴ κυριαρχία τοῦ κόσμου. Ὅταν ἀνεφάνη ὁ ἀναρμοφωτὴς αὐτὸς τῆς Ἀρίας φυλῆς, εὑρισκόμεθα εἰς 4.000 ἢ 5.000 χρόνια π.Χ. ὁπότε ἀκόμα δὲν εἶχαν οἱ λευκοί, ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὰ πυκνὰ δάση, ποὺ ἐσκέπαζαν τὴν ἀρχαία Σκυθία. Τὸ ἱερὸν βιβλίον τῶν Περσῶν, ἡ Ζένδ - Ἀβέστα ομιλεῖ γιὰ τὸν ἀρχαῖο αὐτὸν νομοθέτη μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Γίμα. Εἰς τὴν Ραμαγιάνα, ποὺ ὑπῆρξε τὸ ἔπος τῶν Ἰνδῶν, ὁ ἥρως αὐτὸς ἐμφανίζεται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ράμα, ἐνδυμένος σὰν Ἰνδὸς βασιλεύς, ποὺ τὸν στεφανώνει ἡ αἴγλη ἑνὸς τροχωρημένου πολιτισμοῦ. Στὰς αἰγυπτιακὰς παραδόσεις της ἡ ἐποχὴ τοῦ Ράμα σημειοῦται μὲ τὴν βασιλεία τοῦ Ὀσίριδος. Καὶ στὴν Ἑλλάδα, ποὺ

ἔφερε τοὺς θρύλους της ἀπὸ τὰς Ἰνδίας ὁ ἀρχαῖος ἡμίθεος ἐτιμᾶτο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Διονύσου.

Προτοῦ ὁ ἥρως αὐτὸς ἀναλάβη τὴν ἡγεσία τῆς φυλῆς του, εἶχε περιηγηθῆ καὶ τὰς χώρας τοῦ Νότου. Ἔμεινε ἐκεῖ χρόνια ἱκανά, ὅσα τοῦ ἐχρειάζοντο γιὰ νὰ μυηθῆ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τῶν Μαύρων στὰς γνώσεις τῶν μυστηρίων τῶν ναῶν. Καὶ μύστης καὶ ἐμπνευσμένος ἐγύρισε πίσω στὴν Σκυθία, γιὰ νὰ σκορπίση στὴν φυλή του καινούργιες ἰδέες καὶ ἤθη ἡμερωμένα, ἀπ' ἐκεῖνα ποὺ διαπλάσσουν, γιὰ αἰῶνες τὴν ψυχὴ καὶ τὴν τύχη τῶν λαῶν.

Ὅπως ὅλοι οἱ ποιμένες τῶν λαῶν, εὗρε καὶ ὁ Ράμ λυσσώδη τὴν ἀντίδρασι τοῦ ἱερατείου τῶν δρυϊδῶν, ποὺ ἐστήριζε τὴν δύναμί του στὸν τρόμο τῶν αἱμοσταγῶν θυσιῶν. Εἶχαν τὰ ἱερατεῖα αὐτὰ ὡς σύμβολο τὸν Ταῦρο, σῆμα τῆς κτηνώδους δυνάμεως καὶ βίας. Ἀπέναντι τοῦ Ταύρου, ὁ Ράμ ὕψωσε ὡς σῆμα τὸν Κριό, τὸν εὔτολμο καὶ εἰρηνικὸ ὁδηγὸ τοῦ ποιμνίου καὶ ἐκάλεσε κάτω ἀπὸ τὸ σῆμα αὐτὸ ὅλα τὰ προοδευτικὰ στοιχεῖα τῆς φυλῆς του.

Ἐπηκολούθησε συναγερμὸς τῶν ὀπαδῶν του. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἀνάψη τὸν πόλεμο μεταξὺ τῶν πατρυιῶν τῆς Εὐρώπης, ἐπροτίμησε νὰ παρασύρη τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς φυλῆς του σὲ μία μετανάστευσι μέσα στὸ κέντρον τῆς Ἀσίας, ὅπου νὰ διαπλάση ἕνα καινούργιο ἠθικὸ καὶ κοινωνικὸ κόσμο.

Φωτιὲς ἀναμμένες ἐπὶ μῆνες πολλοὺς ἐπάνω στὶς κορυφὲς τῶν βουνῶν ἐχρησίμευσαν ὡς σύνθημα τῆς μεταναστεύσεως κατὰ μάζας γιὰ ὅλους ἐκείνους, ποὺ ἤθελαν ν' ἀκολουθήσουν τὸν Κριό. Ἡ τεραστία μετανάστευσις τῶν ἐκλεκτῶν τῆς λευκῆς φυλῆς, τὴν ὁποίαν διηύθυνε ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους ποιμένας τῶν λαῶν, ἐκινήθη βραδέως ἀπὸ τὴν Σκυθία. Νικῶσα τοὺς Μαύρους, ποὺ εὕρισκεν ἐμπρός της, ἐπέρασε τὸν Καύκασο, ἔφθασε κάτω ἀπὸ τὰ μυστηριώδη Ἰμαλάϊα καὶ ἐξηπλώθη ἔπειτα σὲ ὅλη τὴν Ἰνδία ἕως τὴν νῆσο Κευλάνη.

Ὁ μεγάλος γόης τῶν Ἀρίων ἐθεμελίωσε τὸ πολιτικὸ καὶ τὸ θρησκευτικό του κέντρον κάτω ἀπὸ τὰ Ἰμαλάϊα, στὸ ὀροπέδιον τοῦ Ἰράν. Ἐξήλειψε ἀπὸ τοὺς βωμοὺς τὰς σφαγὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐγκαθίδρυσε τὴν λατρεία τοῦ ἱεροῦ πυρὸς μέσα στὴν οἰκογενειακὴ ἑστία, ποὺ μὲ θελκτικὴ στοργὴ τὴν διετήρησε ἔπειτα καὶ ἡ ἑλληνικὴ παράδοσις. Ἐδίδαξε τὴν ἄροσι τῆς γῆς καὶ τὴν σπορὰ τῶν δημητριακῶν καὶ τὴν καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου. Ἀπηγόρευσε τὸν φόνο καὶ κατήργησε τὴν δουλεία, πιστεύων καὶ στὴν σκοτεινὴ ἐκείνη ἐποχή, ὅτι ἡ ὑποδούλωσις ἀνθρώπου παρ' ἀνθρώπου ἦτο πηγὴ μόνον δεινῶν.

Ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Ράμα ὑπῆρξε ὁ καινούρ-

γιος ρόλος, πού ἐχάρισε στὴν γυναῖκα. Ἕως τότε ὁ ἄνδρας δὲν εἶχε γνωρίση τὴν γυναῖκα παρὰ μόνον ὑπὸ δύο μορφάς. Ἡ ὡς ἄθλια δούλη τῆς καλύβας του, πού τὴν ἐταλαιπωροῦσε κτηνωδῶς, ἢ ὡς ταραχώδη ἱέρεια, τῆς ὁποίας ἐκλιπαροῦσε τὴν εὔνοια, γιὰ ν' ἀποφεύγη τὰς ἀρὰς καὶ τὴν σφαγή τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀνυψώνων ὁ Ράμ τὴν γυναῖκα ἐνώπιον τοῦ ἀνδρὸς στὰ θεῖα της καθήκοντα τῆς συζύγου καὶ τῆς μητρός, τὴν κατέστησε ἱέρεια τῆς ἑστίας, φύλακα τοῦ ἱεροῦ πυρὸς καὶ τοῦ σπιτιοῦ.

Γιὰ νὰ κάμη ὁ Ραμ θελκτικώτερη, τὴν ζωή, καθιέρωσε κάθε χρόνο, τέσσαρες μεγάλες ἑορτές. Ἡ πρώτη ἦταν ἡ ἑορτὴ τῆς ἀνοίξεως καὶ ἦταν ἀφιερωμένη στὴν ἀμοιβαία ἀγάπη τῶν συζύγων. Ἀκολουθοῦσε ἡ ἑορτὴ τοῦ θέρους ἢ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν καὶ ἀνῆκε στὰ τέκνα, πού ἐπρόσφερναν στοὺς γονεῖς των τὰ πρωτόλεια τῆς ἐργασίας των. Ἤρχετο ἔπειτα ἡ ἑορτὴ τοῦ φθινοπώρου, πού ἑωρτάζετο ἀπὸ τοὺς γονεῖς, προσφέροντας καρποὺς εἰς τὰ παιδιά των. Ἡ μᾶλλον ἁγία, ἀλλὰ καὶ μυστηριώδης ἦταν ἡ ἑορτὴ τῶν μεγάλων σπορῶν. Ἀποτελοῦσε ἡ τελετὴ ἐκείνη τὸν ἀποχαιρετισμὸ πρὸς τὰς ψυχάς, πού εἶχαν πετάξη ἀπὸ τὴν γῆ καὶ συγχρόνως τὸν μυστικὸ χαιρετισμὸ πρὸς τὰς ψυχάς, πού ἐπανήρχοντο πάλι γιὰ νὰ ἐνσαρκωθοῦν στὰς μητέρας καὶ νὰ ξαναγεννηθοῦν στὰ βρέφη. Ἐμαζεύοντο τὴν νύκτα ἐκείνη οἱ Ἄριοι στὰ ἱερὰ καὶ μὲ φωτιὲς καὶ μὲ τραγούδια ἑώρταζαν τὸ ξανάσχισμα τοῦ γηΐνου καὶ τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους, τὴν βλάστησι τῆς φύσεως μέσα στὴν καρδιὰ τοῦ χειμῶνος καὶ τὸ σκίρτημα τῆς ζωῆς μέσα στὰ βάθη τοῦ θανάτου . . .

(Στο επομενο το β' μερος)

● Ἄρτος
● Ζυμαρικά
● Φρυγανιὲς
διὰ διαβητικούς
ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Προφητεία τοῦ Δάντη

ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ: Ἆσμα πρῶτο

Νά με ξανά σ' ἀνθρώπου ἐφήμερη ζωή πού εἶχ' ἀφίσει
καί εἶχα ξεχάσει γιά καιρό' νοιώθω καί πάλι,
πηλό νά σέρνω βάρος πού εἶχε ἄξαφνα ἀφανίσει
τ' Ἀθάνατο Ὅραμα καί εἶχε βοτάνι,
στῆς γῆς τίς λύπες ρίξει, δίχως μιά ν' ἀφίσει
καί στοῦ Θεοῦ τά Οὐράνια μέ εἶχε ὑψώσει
ἀπό τή βαθειά τῶν σκοταδιῶν τή λίμνη,
ὅπου χορό ἀπελπισίας εἶχαν ψυχές στεριώσει
κι' ἔφταναν ὥς στ' αὐτιά μου ἐκεῖνα, οἱ κολασμένοι τους οἱ θρῆνοι.

Καί ἀπό ἐκεῖ πού τά μαρτύρια λιγοστεύουν
κι' ἀπ' ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἐξαγνισμένοι
ἀπό τή φωτιά, τ' Ἀγγελικά τά πλήθη γιά νά σμίξουν βγαίνουν,
ἀνάμεσά τους ἡ Βεατρίκη μου λαμπρή,
φώτισε μέ τό φέγγος της καί τό δικό μου πνεῦμα.
Καί κάτω ἀπό τήν Αἰώνια Τριάδα! Πρῶτος, στερνός καί πιό καλός,
μυστηριῶδες, τρία, — ἕνας, ἄπειρος, Θεός ὁ Μέγας,
ψυχή Παγκόσμια! Ἦταν τοῦ θνητοῦ ἐπισκέπτη ὁδηγός.
Ἀπείραχτος ἀπό τή Δόξα, ἄν καί περπατοῦσε,
ἀπό τό ἕνα ἀστέρι στ' ἄλλο, γιά νά φτάσει στόν Παντοδύναμο τόν θρόνο...

(Ἀπόσπασμα)

Μετάφρασις

ΙΩΑΝΝΑΣ ΔΡΙΒΑ - ΜΑΡΑΒΕΛΙΔΟΥ

Μυστηριακαὶ δοξασίαι περὶ ψυχῆς

ΠΑΝ. Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

1. — ΨΥΧΗ

Εἶναι τὸ ἀόρατον καὶ ἀτομικὸν ΕΓΩ ὅπερ ἐδρεύει ἐν ἡμῖν καὶ τὸ ὁποῖον ἐπιζῇ τοῦ σώματος μεθ᾽ ἑκάστην ἀποσάρκωσιν καὶ τὸ ὁποῖον ἐξελίσσεται διὰ τῶν ὀργανισμῶν. Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Μυστηρίου τῆς συστάσεως καὶ ἐξελίξεως τῆς ψυχῆς ἐγίνετο μόνον εἰς τοὺς μύστας ὑπὸ τῶν μυσταγωγῶν ἱεροφαντῶν τῶν Μυστηρίων.

2. — ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΜΟΡΦΗ

Ἡ ἀνθρωπίνη μορφὴ ἐπλάσθη ὡς ὄργανον διὰ τὴν ἐνσάρκωσιν τῶν ψυχῶν καὶ τὴν δι᾽ αὐτῆς περαιτέρω ἐξέλιξίν των, διὰ τὰς ψυχὰς αἱ ὁποῖαι ἔφθασαν εἰς τὸν κατάλληλον βαθμὸν ἐξελίξεως, ἐκ τοῦ κατωτέρου τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως μορφικοῦ κόσμου τῆς φύσεως

3. — ΕΝΣΑΡΚΩΣΙΣ

Ἡ ἐνσάρκωσις λαμβάνει χώραν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ μορφῇ λόγῳ ποιοτικῆς ἐξελίξεως τῆς ψυχῆς καὶ εἶναι πλάνη τὸ πιστεύειν ὅτι ἡ ψυχὴ δυνατὸν νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἐνσαρκωθῇ μετὰ τὴν ἀνθρωπίνην εἰς κατωτέραν ζωικὴν μορφήν. Τοῦτο εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὸν νόμον τῆς ἐξελίξεως τοῦ Σύμπαντος, φυσικοῦ καὶ Θείου ἐν ταυτῷ κόσμου.

Ἡ βηματοδότησις τῆς ἐξελίξεως τῆς ψυχῆς, ἐκ τῆς ζωϊκῆς εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κατάστασιν, ἐπραγματώθη τῇ ἐπενεργείᾳ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τοῦ Ἡλίου καὶ δὲν ἠκολούθησε τὴν βραδυτάτην ἐξέλιξιν, τὴν ὁποίαν ἀναγνωρίζομεν ὡς βαίνουσαν — ἐπὶ χιλιάδας αἰώνων — διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ζωικῶν εἰδῶν τῆς Γῆς, ὡς ἡ παλαιοντολογία ὁρίζει.

Διὰ τοῦτο μυστικὸν ὑπέρτα-

τον πασῶν τῶν Μυστηριακῶν ἐκφράσεων ἀνά τούς αἰῶνας ὑπῆρξε τό μή ἀποκαλυπτόμενον καί ἰσχυρότατα φυλασσόμενον μυστηριακόν μυστικόν, τό ὁποῖον ἔχει σχέσιν μέ τήν μετάβασιν τῆς ψυχῆς ἀπό τῆς Ζωϊκῆς μορφῆς εἰς τήν ἀνθρωπίνην μορφήν καί τοῦτο διότι ὑπάρχει ὁ νόμος τῶν ἀναλογιῶν, ὅστις δρᾶ ὁμοιομόρφως ἀναλογικῶς καί εἰς τήν ἑτέραν ἀνάλογον περίπτωσιν τῆς ἐξελίξεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἀπό τήν ἀνθρωπίνην κατάστασιν εἰς τήν Θείαν τοιαύτην. Διά νά ἐπιτευχθῆ αὕτη, συντρέχει ἡ συμπαράστασις τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τοῦ Ἡλίου καί τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῆς Θείας ἱεραρχίας τοῦ πλανήτου μας. Ὅπως ἡ θέωσις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἀπό ἀπόψεως λειτουργικότητος, παραμένει ἕν ἐκ τῶν μεγαλυτέρων μυστηριακῶν μυστικῶν, οὕτω καί ἡ ἐνανθρώπησις τῆς ζωϊκῆς μορφῆς, ὑπό τήν αὐτήν ἀναλογικῶς νομοτέλειαν διέπεται.

Ὅπως δέ γνωρίζομεν, ὅτι ἡ θέωσις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ταχύτατα ἐπέρχεται ὅταν συντρέξουν ὅλοι οἱ ἀνωτέρω πνευματικοί παράγοντες, κατά τόν ἴδιον ἀναλογικόν τρόπον καί ἡ ἐνανθρώπησις τῆς Ζωϊκῆς μορφῆς λαμβάνει χώραν. Μέ μίαν μόνον διαφοράν: ὅτι κατά τήν θέωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς αὕτη ἐνσυνειδήτως καί ἐλευθέρως μετέχει.

4. — ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΕΙΣ

Αἱ διάφοροι μετενσαρκώσεις τῆς ψυχῆς εἶναι πάντοτε προοδευτικαί καί οὐδέποτε παλινδρομικαί. Ἡ ταχύτης δέ τῆς προόδου, ὁ βαθμός τῆς ἐξελίξεως, ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν προσπαθειῶν τάς ὁποίας καταβάλλομεν, τῆς διανοητικῆς ὑπεροχῆς πρός ἠθικήν τελειοποίησίν μας, ἥν ἐδίδασκον τά καλῶς λειτουργήσαντα καί ὑπό Θείων Μυσταγωγιῶν ἱδρυθέντα Μυστήρια.

Τοιουτοτρόπως, ὁ χρηστός ἄνθρωπος ἀποδεικνύει ἐνσάρκωσιν χρηστῆς ψυχῆς ἐξελιγμένης καί ὁ κακός ἄνθρωπος ἐνσάρκωσιν ἀνεξελίκτου ψυχῆς καί τοῦτο διότι ἡ ψυχή διατηρεῖ τήν ἀτομικότητά της καί τήν ἀνάλογον μέ τήν ἐξέλιξίν της ποιότητα αὐτῆς.

Πάθη παρακωλύοντα τήν ἐξέλιξιν τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ ἐγωϊσμός, ἡ ἀλαζονεία, τό μίσος, ὁ φθόνος. Ἡ ἀγάπη καί ὁ φωτισμός τῶν ψυχῶν, «ἄνευ ὅρων καί ὁρίων», ἦτο ἡ προσπάθεια τῶν Θείων Μυσταγωγῶν διά τήν πρόοδον τῶν ψυχῶν.

Οἱ δύο Πόλοι

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἕνα ὄν μέ δύο ἄκρα ἤ πόλους, τῶν ὁποίων ὁ ἕνας εἶναι καθαρά πνευματικός καί ὁ ἄλλος ὑλικός. Ὁ πνευματικός πόλος εἶναι ἡ Θεία Σπίθα — καί ὁ ἄλλος πόλος, τό σπέρμα τῆς συνειδητότητος, πρῶτα κέντρον μηχανικῶν ἀντιδράσεων, ἀλλ᾽ ἀργότερα καθαρᾶς νοήσεως. Ἡ ἀνθρώπινη συνειδητότης, καθώς ἐλευθερώνει ἑαυτήν ἀπό τήν ἄγνοια καί τήν αὐταπάτη, συνειδητοποιεῖ τήν ἀλήθεια πού εἶναι στό κέντρον τοῦ πνεύματος. Ὅταν διακρίνη κάτι — ἕνα ἀντικείμενο, μιά ἐνέργεια ἤ σκέψι — πού εἶναι ἄσχημο, ἀκριβῶς ἡ ἀναγνώρισις αὐτή προκαλεῖ ἀντίστοιχα τήν αἴσθησι τοῦ ὡραίου. Τό ἴδιο καί ὅταν συνειδητοποιεῖ πώς εἶναι κάτι κακό, ἡ διαπίστωσις αὐτή τεκμηριώνει τήν ἀντίληψι τοῦ καλοῦ. Καί ὅταν κάτι διακρίνεται σάν σφαλερό, ἡ ἀντίληψις αὐτή φέρνει τήν γνῶσι τοῦ ἀληθινοῦ, μέ τό ὁποῖον ἀντιμάχεται τό σφαλερό ἤ τό ψεύτικο. Ὑπάρχει μία προοδευτική ἀποκάλυψις τοῦ ἀληθινοῦ, τοῦ καλοῦ καί τοῦ ὡραίου, καθώς ὁ ἄνθρωπος παραμερίζει τό ψεύτικο, τό πονηρό, τό ἄσχημο. Καθώς πέφτουν τά πέπλα τῶν περιορισμῶν, ἡ ἀλήθεια, πού εἶναι καί ὀμορφιά, ἔρχεται στήν ὅρασί μας. Ἡ ἐνέργεια πού προκαλεῖ τήν ἄνοδο ἀπό τήν ὕλη καί τούς περιορισμούς της, καί ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑψίστου πνεύματος ἐκδηλωμένη στήν φύσι της καί τίς ἰδιότητές της, εἶναι ἕνα καί τό αὐτό.

Ν. ΣΡΙ ΡΑΜ

*

Ἡ. Π. Εὐρώπης

Ἡ πρώτη πρότασις, πού ἔχω νά διατυπώσω, ὡς βῆμα γιά τίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Εὐρώπης, εἶναι νά καταργηθοῦν ὅλα τά ἐμπόδια, πού δέν ἀφήνουν τούς γηγενεῖς μιᾶς χώρας νά ἐπισκέπτωνται ἐλεύθερα τήν χώρα ἑνός ἄλλου λαοῦ. Ἀπαλλαγή ἀπό τά διαβατήρια! Ἀπαλλαγή ἀπό τά γελοῖα χαρτιά πού καλεῖσθε νά συμπληρώσετε, ἀκόμη καί ὅταν ἔχετε διαβατήριο! Εἶχα διαβατήριο καί μοῦ εἶπαν στήν Ἀγγλία ὅτι δέν χρειάζομαι «βίζα». Ἀλλά, κάθε φορά πού θά ἔμπαινα σέ μιά νέα χώρα, ὤφειλα νά εἰπῶ ποιό εἶναι τό ὄνομά μου, ποιό ἦταν πρό τοῦ γάμου μου, πότε γεννήθηκα, ποιό ἔτος καί ἕνα σωρό ἄλλες λεπτομέρειες, μοῦ φαίνεται ἄχρηστες. Ἐπισκέφθηκα δώδεκα χῶρες καί συνεπλήρωσα εἴκοσι — τέσσαρα διάφορα χαρτιά, τά ὁποῖα ἐταξινομήθηκαν σέ διάφορα συρτάρια διαφόρων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, καί τί θ᾽ ἀπογίνη μέ αὐτά δέν ξέρω.

ΑΝΝΙ ΜΠΕΖΑΝΤ (1897 - 1933)

ΠΕΡΙ ΕΝΟΡΑΣΕΩΣ

Ὅταν ἀκολουθήσωμε τὴ σκέψη μας, θὰ μᾶς πάει τόσο μακριά, ὅσο τὴ στείλαμε. Παραδείγματος χάρη: Ἂν βάλωμε στὸν ἑαυτό μας τὸ ἐρώτημα: «Τί εἶναι βαρύτητα;», θὰ πάρη ἡ σκέψη μας τὴν πορεία τῆς πτώσης ἑνὸς ἀντικειμένου, παρακολουθώντας τὴν κατεύθυνση ἀντικειμένου - ἐδάφους.

Αὐτὴ εἶναι μιὰ ἐργασία ἁπλῆ καὶ μέσα στὶς δυνατότητές μας.

Ὑπάρχουν ὅμως κι ἄλλες, τελείως διαφορετικές, ποὺ δὲν μᾶς προσφέρουν τὴν ἱκανοποίηση νὰ «δοῦμε», νὰ συλλάβωμε νοητικὰ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐδῶ θὰ νομίζωμε τότε, πὼς ἀνατρέπεται ὁ νόμος: «ἡ σκέψη ταξιδεύει μὲ τὴν ἔνταση ποὺ τῆς δίνομε». Διότι, ἂν καὶ κατεβάλαμε τεράστια ἔνταση, καὶ ἡ ἐπιθυμία μας εἶναι ἀνάλογη, ὡστόσο ὡρισμένα σύνορα δὲν μπορέσαμε νὰ τὰ ξεπεράσωμε.

Ἔτσι, ἂν συλλογιστοῦμε, παραδείγματος χάρη: «Τί εἶναι Θεός;», ἀκόμη κι οἱ μεγαλύτερες διάνοιες νὰ εἴμαστε, δὲν θὰ κατορθώσωμε νὰ νιώσωμε τὴν ὑπόστασή Του. Δὲν λέω νὰ ἑρμηνεύσωμε, νὰ συγκρίνωμε ἢ νὰ συμπεράνωμε, διότι αὐτὰ εἶναι τῆς σκέψης, ἀλλὰ νὰ συμμεθέξωμε στὴν οὐσία τῆς ἔννοιας ποὺ ἀναζητοῦμε.

Ὅταν στοχαζώμαστε πάνω σὲ θέματα, ὅπως περὶ Θεοῦ, ἀνακαλύπτομε πὼς ἡ σκέψη, ὁ νοῦς γενικά, ποὺ τὸν θεωροῦμε ὡς τὸ πιὸ εὐαίσθητο μέσον νὰ συλλαμβάνει τὶς ἔννοιες ἢ τὶς καταστάσεις, ἔχει πολὺ περιορισμένη ἐμβέλεια. Σ' ἕνα σημεῖο σταματᾶ. Ἀδυνατεῖ νὰ προχωρήσει, ἀδυνατεῖ νὰ συλλάβει καὶ ν' ἀφομοιώσει ἔννοιες ἀπ' εὐθείας ἀπ' τὴν πηγή, καὶ τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ κάνει σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση εἶναι νὰ πλάσει τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἔκτασης ποὺ τοῦ διαφεύγει.

Ἔτσι, πάνω σὲ τέτοια θέματα, ἐνῶ ὁ νοῦς δὲν ἔχει ἄμεσες ἐμπειρίες, ὡστόσο διατυπώνει ἄπειρες θεωρίες, ποὺ ἀρκετὲς ἔχουνε, δυστυχῶς, ἀποβεῖ καὶ ἀξιώματα. Ἀπόδειξη πὼς ὅλοι μας ἔχομε κάποια πεποίθηση σχετικὰ μὲ τὸ Θεό, εἴτε βεβαιωτικὴ εἴτε ἀρνητικὴ τῆς ὑπάρξεώς Του — ὡστόσο μιὰ πεποίθηση.

Ἀπὸ ποῦ τὴ σχηματίσαμε; Ἀπὸ ποῦ ἔχομε καταλήξει στὸ συμπέρασμα πὼς ὑπάρχει Θεός; Τὸ ἴδιο κ' ἐσεῖς ποὺ πιστεύετε τὸ ἀντίθετο; Μήπως ἐπειδὴ μᾶς τὸ

εἴπανε οἱ αἰῶνες, ἡ παράδοση τοῦ τόπου σας, ἡ ἐκκλησία, ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκογενείας, ἢ μήπως ἡ ἴδια ἡ ἐπιθυμία μας; Ἂν εἶναι ἔτσι, δηλαδή, βασιστήκαμε στὴν προσωπική μας ροπή, ποὺ τυχαίνει νὰ συμπίπτει μὲ ἄλλων πολλῶν, ποὺ καὶ 'κεῖνοι κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο σχημάτισαν τὴ γνώμη τους, τότε δὲν πλανώμεθα, ἂν νομίζομε πὼς ἡ θέση μας εἶναι σωστή, ἐπειδὴ ἔχομε ὁμοιδεάτες, ποὺ κι αὐτοὶ μόνο ἀπὸ προσωπικὴ ροπὴ πρὸς τὸ θέμα τῆς ὕπαρξής Του ἢ μή, κινήθηκαν;

Νά, λοιπόν, ποὺ ἐνῶ ὅλοι γνωρίζομε πὼς οὐδέποτε ἕνας νοῦς, ἦρθε σ' ἐπαφὴ μὲ τὸ Θεῖον, ὡστόσο βασιζόμαστε ἀκόμη καὶ στὸν δικό μας. Τί λάθος, ἀλλὰ καὶ τί παραπλανητικὸς ἐγωϊσμός!

Ἂν ἀκολουθήσωμε τὸ μονοπάτι ποὺ ἁπλώνεται μπρός μας, τῆς εὔκολης, ἀβασάνιστης λύσης ἑνὸς τόσο ἀκανθώδους προβλήματος, εἶναι φυσικὸ νὰ πέσωμε σὲ λάθος κι ἂν κατὰ τύχη συλλάβωμε τὸ σωστό, δὲ θά 'μαστε ὅμως σὲ θέση νὰ τὸ αἰτιολογήσωμε καὶ νὰ τὸ ὑποστηρίξωμε. Ἑπομένως, δὲν πρέπει νὰ κουραστοῦμε κάπως μελετώντας αὐτὸ τὸ θέμα; Νὰ κουραστοῦμε, ἀλλὰ όχι διανοητικά, ἀφοῦ εἴδαμε πὼς ὁ νοῦς δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τὸ συλλάβει. Τότε, θὰ ἐπιχειρήσωμε μὲ ἄλλον τρόπο.

Νομίζομε τάχα πὼς οἱ αἰσθήσεις κι ὁ στοχασμὸς εἶναι τὰ μοναδικὰ μέσα ποὺ διαθέτομε νὰ ἐρχόμαστε σ' ἄμεση ἐπαφή, μὲ τὸν κόσμο ποὺ ζοῦμε; Τότε, ἡ συγκομιδή μας θὰ ἤτανε πολὺ φτωχή, καὶ θὰ μᾶς ὁδηγοῦσε σ' ἀδιέξοδο, ἀφοῦ δὲν θἄτανε ἀρκετὴ νὰ χορτάσει τὴν πνευματικὴ πείνα μας. Ἀχόρταστοι μένουν ὅσοι μὲ τ' ἀνωτέρω μέσα μόνο προσπαθοῦν νὰ ἑρμηνεύσουν ὅλες τὶς φανερὲς καὶ ἀφανεῖς μορφὲς τῆς Ζωῆς —ἐννοῶ τοῦ μεγάλου ρεύματος τῆς Ζωῆς ποὺ περιλαμβάνει καὶ τὸ «θάνατο». Κι ἀρχίζει ἡ ὑπολανθάνουσα ἀγωνία, τὸ λεγόμενο ἄγχος, τὸ ἀναίτιο ἐπιφανειακά· ἡ μελαγχολία κι ἡ ἀπογοήτευση ποὺ ἔχουν καὶ τὴν ἀντίθετη ἐκδήλωσή τους: τὸ λαχανιασμένο κυνήγημα τῶν τέρψεων. Δηλαδή, εἶναι φανερό, πὼς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους λείπει ἡ ἰσορροπία, κείνη ἡ γαλήνια κατάσταση ποὺ πρέπει νὰ συνοδεύει τὸν ὥριμο, κατασταλλαγμένο ἄνθρωπο ποὺ ἔχει φιλοσοφήσει καὶ φιλοσοφώντας στάθηκε πάνω ἀπ' τὶς αἰχμηρὲς δονήσεις τῶν ἐνθουσιασμῶν καὶ τῶν πόνων, διότι ἀκριβῶς συνέλαβε τὸ λόγο τῆς ὕπαρξής τους. Δὲν εἶναι δοῦλος, ἄθυρμα ψυχικὸ πιά, σὲ κάθε κύλισμα τῆς ρόδας, δὲν εἶναι μαριονέττα στὶς ἐκπλήξεις τῆς Ζωῆς. Μένει ἀτάραχος. Ἀλίμονο, ἂν ἡ ὡριμότητα ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχει τὶς μεγάλες μεταπτώσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Τότε, ποῦ εἶναι ἡ πρόοδος, ἡ ἀπόκτηση αὐτοέλεγχου;

Λοιπόν, ὁ σκεπτόμενος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας, ποὺ βασίζεται γιὰ νὰ λύσει δυσδι-

ἄκριτα μυστικὰ τῆς Ζωῆς μόνο στὶς αἰσθήσεις καὶ στὴ διάνοια, ἔχει ἀποκτήσει ὅλες τὶς ἰδιότητες τοῦ ὥριμου, τοῦ πνευματικὰ ἀνεπτυγμένου ἀνθρώπου; Ἔχει ἀκόμη τὰ θεμέλια ὅπου στηρίζει τὸ κοσμογονικὸ οἰκοδόμημά του;

Δὲν ἔχει καμμιὰν ἀπόδειξη, καμμιὰ βάση γιὰ τὸ «πιστεύω» του. Εἶναι κι αὐτὸ δημιούργημα βασικὰ τῆς ἀσυνείδητης ροπῆς τοῦ ἑαυτοῦ του πρὸς μιὰν ὡρισμένη ἑρμηνεία· δηλαδὴ ἕλκεται σὰν ἀπὸ μαγνήτη, ἀπὸ μιὰν ἀπὸ τὶς ἑρμηνεῖες ποὺ ὑπάρχουνε. Κατόπιν, ψάχνει αἰτίες γιὰ νὰ δικαιολογήσει καὶ νὰ ἐνισχύσει τὴ θέση του, ποὺ γίνεται ὅλο καὶ πιὸ ἰσχυρὴ ἂν τὸ περιβάλλον του ἔχει ἴδιες ἀπόψεις.

Ποῦ εἶναι ἡ ὡρίμανση, λοιπόν, τὴ στιγμὴ ποὺ δὲν προσέθεσε στὴν πνευματική του ἀνάπτυξη τίποτα περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἤδη ὑπῆρχε ἕτοιμο, προκατασκευασμένο, καὶ 'κεῖνος τὸ μόνο ποὺ ἔκανε ἦταν νὰ τὸ ἐνστερνιστεῖ; Ποῦ εἶναι ἡ προσωπικὴ πεῖρα, ἀφοῦ τὸ «πιστεύω» του δὲν τὸ σχημάτισε ἀπὸ τὴν κλιμακωτὴ ἀναδίφηση τοῦ ἑαυτοῦ του μὲ τὴν κατάλληλη σκαπάνη, ἀλλὰ περιορίστηκε ν' ἀναμοχλεύει τὴν ἐπιφάνεια μὲ ἀτελῆ ἐργαλεῖα;

«Ποιό εἶναι τότε, αὐτὸ τὸ κατάλληλο ἐργαλεῖο, ποὺ πηγαίνει σὲ μεγαλύτερα βάθη;». Εἶναι ἀόρατο καὶ ἀσύλληπτο γιὰ τὶς αἰσθήσεις καὶ τὴ διάνοια, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι ἀόρατη κι ἀσύλληπτη μὲ τὶς αἰσθήσεις καὶ τὴ διάνοια ἡ ἑρμηνεία τῆς Ζωῆς. Ἄρα ἔχουμε πλήρη ὁμοιότητα μέσου καὶ οὐσίας. Τὸ ἕνα εἶναι ἀπόλυτα ταιριαστὸ καὶ κατάλληλο στὸ ἄλλο.

Δεύτερο, τὸ ὄργανο ποὺ ἐπιλέξαμε γι' αὐτὴν τὴν ἀναδίφηση, εἶναι προσιτὸ σὲ ὅλους, ἀλλὰ μὲ ὡρισμένες συνθῆκες καὶ προϋποθέσεις. Πρέπει νὰ ἔχουν κερδίσει τὸ δικαίωμα κατοχῆς του, δηλαδὴ νὰ κατέχουνε τὴν εἰδικὴ ὅραση, ποὺ συλλαμβάνει τὸ ἀόρατο, ἂν θέλουνε νὰ ἔχουνε ἄμεση γνώση Του κι ὄχι πάλι ν' ἀρκεστοῦν στὶς ἀφηγήσεις ἄλλων ποὺ ἔχουν αὐτὴν τὴν ἐπιπλέον ἱκανότητα. Διότι σκοπός μας δὲν εἶναι νὰ μάθωμε ἀπὸ περιέργεια τὸ κρυμμένο νόημα τῆς Ζωῆς, ἀλλὰ νὰ μπορέσωμε οἱ ἴδιοι νὰ ἔρθωμε σ' ἐπαφὴ μαζί Του, νὰ τὸ συλλάβωμε μὲ τὶς δικές μας δυνάμεις. Δὲν θέλομε νὰ πλουτίσωμε σὲ γνώσεις, ἀλλὰ νὰ καλλιεργηθοῦμε τόσο, ὥστε νὰ γεννιῶνται μέσα μας ἀπ' εὐθείας αὐτὲς οἱ γνώσεις. Ὑπάρχει διαφορά. Ὑπάρχει ὅμως κοινὴ ἀφετηρία, κι αὐτὴ βρίσκεται βεβαίως, ἔξω ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς διάνοιας. Δηλαδή, πρέπει αὐτὰ τὰ δύο μέσα νὰ τ' ἀφήσωμε πίσω, νὰ τὰ ἐγκαταλείψωμε καὶ νά 'ρθοῦμε χωρὶς ἀπασκευὲς στὸ

καινούργιο σταθμό, γιατί οἱ παλιὲς μόνο βάρος καὶ σύγχυση θὰ φέρουνε στὴν πορεία μας. Ἔτσι, ἀφοῦ ἐπιδοθοῦμε στὸ συστηματικὸ βοτάνισμα τοῦ ἑαυτοῦ μας ἀπ' ὅ,τι δεσμευτικὸ μᾶς κρατοῦσε στὴν ἐπιφάνεια, τότε μόνος του θ' ἀναφανεῖ ὁ νέος ὁδηγός μας, ἡ ἄλλη «ὅραση», ἡ ἐσωτερική, δηλαδὴ ἡ «ἐνόραση».

Ἀπὸ πολλοὺς εἶναι μιὰ λέξη παρεξηγημένη. Νομίζουν ὅτι εἶναι ἕνας ἄλλος ὀφθαλμὸς ποὺ μᾶς παρέχει τὴ δυνατότητα νὰ βλέπωμε ὅσα δὲν μποροῦν οἱ φυσικοὶ ὀφθαλμοί. Παραδείγματος χάρη, νὰ δοῦμε τί συμβαίνει τώρα σὲ ἄλλη χώρα, σὰν νὰ εἴμαστε αὐτόπτες μάρτυρες.

Ἄλλοι πάλι θεωροῦνε τὴν ἐνόραση ὡς ἱκανότητα διαισθητική, ποὺ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ προλέγωμε μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἢ πράγματα ποὺ ἔγιναν στὸ παρελθόν. Οὔτε καὶ αὐτὸ εἶναι.

Ἄλλοι πάλι ἔχουνε σχηματίσει τὴ γνώμη πὼς ἐνόραση εἶναι ἡ μυστικὴ ἱκανότητα νὰ ἐρχόμαστε σ' ἐπαφὴ μὲ ἀνώτερες ὀντότητες πνευματικές, (ποὺ δὲν βρίσκονται στὸ φυσικό μας κόσμο ἐννοῶ), καὶ νὰ μεταδίνωμε μηνύματά τους ἢ νὰ συλλαμβάνωμε τὶς σκέψεις τους. Ὄχι, αὐτὴ ἡ εὐαισθησία ἀνήκει σ' ἄλλο κλάδο.

«Τί εἶναι, λοιπόν, ἐνόραση;»

Ἐ ν ό ρ α σ η ε ἶ ν α ι ἡ π ρ ο σ ω π ι κ ή, ὕ σ τ ε ρ' ἀ π ὸ π ο λ λ ο ὺ ς ἀ γ ῶ ν ε ς σ ὲ π ο λ λ ὲ ς ἐ ν σ α ρ κ ώ σ ε ι ς, κ α τ ά κ τ η σ η ὡ ρ ι σ μ έ ν ω ν ἀ ν θ ρ ώ π ω ν ν ὰ μ ε τ α φ έ ρ ω ν τ α ι ο ἱ ἴ δ ι ο ι, σ τ ὰ δ ι ά φ ο ρ α ἐ π ί π ε δ α ἔ ξ ω τ ο ῦ φ υ σ ι κ ο ῦ, κ α ὶ ν' ἀ π ο κ τ ο ῦ ν ἄ μ ε σ η γ ν ώ σ η τ ῶ ν ὅ σ ω ν δ ι α δ ρ α μ α τ ί ζ ο ν τ α ι ἐ κ ε ῖ ἢ τ ὶ ς σ υ ν θ ῆ κ ε ς π ο ὺ ἐ π ι κ ρ α τ ο ῦ ν. Εἶναι μιὰ ἀνταμοιβὴ δίκαια κερδισμένη, ὕστερ' ἀπ' τὴν πνευματικὴ ἐκλέπτυνση ἀπὸ πολλὲς δοκιμασίες σὲ πολλὲς ζωές, ποὺ ὁ καθ' ἕνας, μπορεῖ νὰ τὴν ἀποκτήσει. Εἶναι στὸ χέρι του ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο. Αὐτό, λοιπόν, τὸ μέγιστο δῶρο καὶ προσὸν δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση μὲ τὴ διαμεσότητα, ποὺ κείνη, σὲ γενικὲς γραμμὲς εἶναι μόνο ἡ ἱκανότητα νὰ μετατρέπεται κανεὶς σὲ ἀγωγό, σὲ διάμεσο δύο κόσμων μόνο· τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ἀστρικοῦ.

Ὁ ἐνορατικὸς ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ συλλαμβάνει ἐντυπώσεις καὶ τοῦ ἀστρικοῦ κόσμου – ὄχι ὅμως ὡς διάμεσο, ἀλλὰ ὡς αὐτόπτης μάρτυς. Ἔτσι εἶναι δυνατὸ νὰ συλλαμβάνουνε συγχρόνως ἕνα διάμεσο κ' ἕνας ἐνορατικὸς τὰ ἴδια — ὡστόσο μὲ πολὺ διαφορετικὸ τρόπο καὶ ἀξιοπιστία καθ' ἕνας. Ὑπάρχει ἀνάμεσά τους ἡ ἴδια διάκριση, ὅπως στὴ φωτογραφία μὲ τὸ πρωτότυπο.

Αὐτή, λοιπόν, εἶναι ἡ ἐνόραση· δηλαδὴ ἡ ἱκανότητα νὰ συλλαμβάνει ἀμέσως, νὰ ζεῖ κανεὶς αὐτὰ τὰ ὁποῖα ὑπάρ-

χουνε πέρα ἀπ' τὸ φυσικὸ ἐπίπεδο. Γιὰ τοῦτο, ὅ,τι πέφτουν στὴν ἀντίληψη τοῦ ἐνορατικοῦ εἶναι ἡ πραγματικότητα τοῦ συνόλου, κι ὄχι τοῦ ἐπὶ μέρους.

Τώρα, ἐρχόμαστε σ' ἕνα παράδειγμα πάνω στὸ θέμα ποὺ ἔθιξα στὴν ἀρχή; Πῶς ὁ ἐνορατικὸς θὰ συλλάβει τὴν ὕπαρξη τοῦ Θείου;

Μὰ τὸ Θεῖο δὲν εἶναι ἡ Οὐσία, ποὺ ἐκδηλώσεις Της εἴμαστε μεῖς, καὶ ἡ Οὐσία δὲν εἶναι ἀσύλληπτη μὲ τὰ ὄργανα τοῦ σώματός μας — ἐνῶ οἱ ἐκδηλώσεις εἶναι ἁπτές; Ἐφ' ὅσον γινόμαστε ἀλχημιστὲς τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ μὲ τὴν ἐνόραση διαπιστώνουμε τὸ ὁμοούσιον του μὲ τὴν Οὐσία ἀπ' ὅπου προῆλθε, αὐτομάτως δὲν συλλαμβάνομε ἀχνὰ καὶ τὴν Οὐσία; Λέμε ἀχνά, διότι δὲν παύομε νὰ εἴμαστε ἀκόμη φυσικοὶ ἄνθρωποι μὲ ἰδιότητες ὑλικές, που ἐμποδίζουνε τὴν πλήρη ἕνωση μὲ τὸ Θεῖο τὴ συγχώνευση. Ὡστόσο, ἀποκτοῦμε ἀμυδρὴν ἐντύπωση.

«Καὶ τί θὰ συναποκομίσωμε ἀπ' αὐτό; Τὸ κέρδος εἶναι κεῖνο ποὺ κάθε ἀτελὲς ἀποκτᾶ ἀπ' τὴ γειτνιασή του μὲ τὸ τελειότερο· τὸ φωτάκι ποὺ δυναμώνει ἀπὸ τὴ φλόγα· ἡ ἀτομικὴ συνείδηση που εὐρύνεται ὅταν ἑνωθεῖ μὲ τὴν Παγκόσμια Συνείδηση.

ΝΕΛΛΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

★

Κ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ

Στὸ Σταυρὸ

Κι ἀκολούθησε τοῦ Γολγοθᾶ τὸ δρόμο
φορώντας ἀγκαθένιο ἕνα στεφάνι
κι ἕνα σταυρὸ σηκώνοντας στὸν ὦμο
Αὐτὸς ποὺ 'ρθε νὰ ζήσει, νὰ πεθάνει,
πρὸς τὴν Ἀλήθεια γιὰ ν' ἀνοίξει κάποιο δρόμο

Νὰ Τοῦ καρφώσουν ἄφησε τὰ χέρια
καὶ σὰ ληστὴ μὲ τοὺς ληστὲς κοιτοῦσε
νὰ Τὸν κοιτᾶνε — οἱ ματιὲς σὰν μαχαίρια
Αὐτὸς ποὺ τὴ χαρὰ μόνο σκορποῦσε
καὶ μοναχὰ γιὰ νὰ βλογάει εἶχε τὰ χέρια.

Σὰν ἄνθρωπος στὰ νύχια τοῦ θανάτου
παράδερνε, σὰν ἄνθρωπος τὴ φύση
ἐχάιδεψε μὲ τὴ στερνὴ ματιὰ Του
Αὐτὸς ποὺ εἶχε τὴ ζωὴ στὸν κόσμο χύσει
καὶ ποὺ ἦταν πάνω ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ θανάτου.

Ὑπάρχει κρίσις Θρησκείας - Ἐκκλησίας;

Συντάκτης τῆς ἐφημερίδος ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ, εθεσε σε πνευματικες πρcσωπικοτητες τ' ἀκολουθα 11 ἐρωτήματα

1 — Ποσο καὶ ποῦ πιστευει σήμερα ὁ κοσμος ,

2 — Ειναι ἀναγκαῖο καποιο πιστεύω στὸν ἀνθρωπο ,

3 — Πρεπει νά εἶναι α) Θρησκεια, β) Πολιτικη, γ) Κοσμοθεωρία ,

4 — Σημερα πιστεύουν οἱ ἀνθρωποι περισσοτερο ἀπο αλλοτε , Καὶ σὲ τί ,

5 — Ὁ Χριστιανισμος ἀνταποκρίνεται στὴν πνευματικὴ ὑποδομὴ που ἔχει ἀνάγκη σήμερα ὁ κοσμος ,

6 — Ἐπηρεάζει ἡ κοσμοθεωρία τη ζωή του καὶ πόσο ,

7 - Ἡ κατακτησι τοῦ διαστήματος ἐπηρεασε το θρησκευτικο συναίσθημα τοῦ κόσμου ;

8 — Ἀγαπᾶνε οἱ ανθρωποι την ἐκκλησία ,

9 — Ἔχει ἀνάγκη ἀλλαγῆς τακτικῆς ὁ Κλῆρος. Ἤ πρέπει νά διατηρηθῆ στὴν παράδοσι ,

10 — Ἡ τυχὸν ἀλλαγὴ πρεπει νά φθαση μεχρι την καθημερινή του ἀμφιεσι ;

11. - Ἡ χριστιανικὴ θεωρια μπορεῖ νά ἀγγίζη σήμερα τὸν ἀνθρωπο ἢ χρειάζεται κάτι καινούργιο κι' ἐπαναστατικο ;

Αἱ ἀπαντήσεις ἐδημοσιεύθησαν στά φῦλλα 28 Φεβρουαρίου, 6—7—10 καὶ 14 Μαρτίου. Σταχυολογοῦμε τά πλεον χαρακτηριστικά ἀποσπάσματα :

ΙΩ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητὴς Φιλοσοφίας Γεν Γραμ. Ἀκαδημίας.

«Πιστεύω ἀπολυτα στον ανθρωπο Ὅπως αὐτος φανερώθηκε μέσα στὴν ἱστορια με τα μεγαλα του δημιουργηματα, με τον διάλογο τοῦ Πλάτωνος, με την τεχνη τοῦ Φειδιου, με την πολιτικη τοῦ Περικλέους, μὲ τὴν ποιησι τοῦ Δάντη, τοῦ Σαίξπηρ καὶ τοῦ Γκαῖτε, μὲ τὴν τέχνη τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγελου καὶ τοῦ Λεονάρδο Ντά Βίντσι Πιστεύω ἐπίσης ἀκομη, ἐπειδὴ ὁ ἀνθρωπος δὲν ἔπλασε μόνος του τον ἑαυτό του καὶ στὸ Μεγάλο Ἄγνωστο, ποὺ εἶναι πίσω ἀπὸ τον ανθρωπο καὶ ποὺ κανένα ὄνομα δεν εἶναι ἱκανο νά τὸ χαρακτηρίση Το κοινὸ ὄνομα ποὺ ειναι στὴν γλῶσσα ὅλων τῶν ἀνθρώπων γιά τὸ ἄγνωστο τοῦτο εἶναι ἡ λέξις Θεος Ἀλλα ἤδη ὁ Ἡρακλειτος λέγει ἐπ' αὐτοῦ «Και ἐθελει καὶ οὐκ ἐθελει Ζηνος ὀνομα» Ἐπισης ὁ Γκαῖτε λέγει «Ποῖος ἠμπορεῖ νά τον ὀνομαση καὶ ποῖος νά τὸ ὁμολογήση, πιστεύω σ' Αὐτον Ποιος νά τολμήση να είπῆ δεν τον πιστεύω Αὐτος ποὺ ἀγκαλιαζει τὸ πᾶν, αὐτος που κρατάει τὸ πᾶν Δὲν ἀγκαλιαζει καὶ δεν κρατάει ἐσενα ἐμενα, τὸν ἑαυτόν του ,»

***

Ὁ Χριστιανισμὸς ὡς διδασκαλία καὶ πιστεύω εἶναι παντα «καινος», ἀρκεῖ νά ἀνανεώνεται ἡ σχέσις τῶν ἀνθρωπων προς αὐτόν. Δυστυχῶς αὐτὴ ἡ σχεσις παλαιώνεται, γηράσκει,

όποτε νομίζομεν ότι φταίει τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐνῶ φταίει τὸ πνεῦμα τὸ δικό μας. Ὑπάρχουν σήμερα τάσεις ποὺ επιδιώκουν αὐτὴν τὴν ἀνανέωσιν τῆς σχέσεως τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν Χριστιανισμό, δυστυχῶς ὅμως ὄχι σὲ μᾶς. Ἐμεῖς ἔχομε τὸ θλιβερὸ προνόμιο νά κάνωμε ὀργανώσεις δῆθεν χριστιανικές, ὡσὰν νὰ μὴ ἦταν ἡ ἐκκλησία ἡ μόνη ἀρκετὴ ὀργάνωσις. Οἱ ὀργανώσεις αὐτὲς ποὺ λέγονται χριστιανικὲς καὶ θεωροῦν ὅλους τοὺς μὴ ὠργανωμένους ὡς μὴ χριστιανοὺς στενεύουν πολὺ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὸ τυποποιοῦν καὶ τὸ νεκρώνουν. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἐκκλησία πάσχει καὶ ὁ πολὺς κόσμος μένει ἄστεγος. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος δρόμος, παρά ἡ ἄμεση ἐπιστροφὴ στὴν ἀστείρευτη πηγὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ, στὴν Καινὴ Διαθήκη

***

Βεβαιως ὁ κλῆρος ἔχασε την αἴγλη του, ἀφ' ὅτου ὁ κληρικὸς ἔγινε ὑπάλληλος. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐσχάτη κατάπτωσι τοῦ κλήρου ὡς κλήρου. Τὸ ἑπόμενο βῆμα θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην ὁ συνδικαλισμός, ὁ ὁποῖος θὰ ἐξομοιώση τὸν κληρικὸ μὲ τὸν λαϊκό. Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ κληρικὸς ἔγινε ὑπάλληλος, μετέβαλε ριζικῶς καὶ τὴν σχέσι τοῦ πιστοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν σχέσι τοῦ κληρικοῦ πρὸς τὰ ἱερά, πρὸς τὰ μυστήρια καὶ τὴν Ἀποστολικὴν του διακονία

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι θεωρία, ἀλλὰ εἶναι τρόπος ζωῆς, εἶναι συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄνθρωπο καὶ μάλιστα χωρὶς καμμιὰ θεωρητικὴ προϋπόθεσι. Ὁ Χριστιανισμὸς καλεῖ νὰ ἀγαπήσης τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν — ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς ὁ πλησιον

Καταργεῖ κάθε διάκρισι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων — καὶ ὁμιλεῖ ἁπλῶς γιὰ τὸν πλησίον — ὅπως καὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε ἐπαναστατικώτερο ὡσὰν τὴν ἀγάπη καὶ τὴν συγγνώμη

ΑΝΤ. ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ συγγραφεύς.

Μπορεῖς νὰ πιστεύης σὲ ὅ,τι ἐσὺ θέλεις, σε ὅ,τι σὲ συγκινεῖ σήμερα, καὶ αὔριο σὲ κάτι ἄλλο ἴσως. Γιατὶ ὄχι; Ποιὸς ἔχει τὴ δύναμι νὰ σὲ ἐκβιάση νὰ πιστεύης σὲ κάτι κατ' ἐντολήν, κατά παραγγελίαν; «Ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα ἡ εἴσοδος»: εἶναι χαραγμένο μὲ πύρινα γράμματα στὸν ἐσωτερικὸ χῶρο, τὸν ἐντελῶς προσωπικό, ὅπου ὁ κάθε ἄνθρωπος ἀνακαλύπτει καὶ ἀξιοποιεῖ ἐκεῖνο πού εἶναι ἡ δική του πίστη.

***

Ὁ χριστιανισμὸς ὡς σύστημα, ὁ ὠργανωμένος σὲ γραφειοκρατικὸ μηχανισμό, ὄχι. Κάτι περισσότερο: ὄχι μόνο δὲν ἀνταποκρίνεται στὴν πνευματικὴ ὑποδομὴ ποὺ τόσο χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος σήμερα ἀλλὰ καὶ τὴ σαμποτάρει, τὴν ὑπονομεύει. Ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου ὁ χριστιανισμὸς τοῦ 1973, ἀσυγκίνητος μπροστὰ στὰ ἐναγώνια προβλήματα τοῦ ἁπλοῦ ἀνθρώπου, ἀνίκανος καὶ νὰ συλλάβη ἔστω, κάθε μέρα καὶ κάθε ὥρα χάνει τὸ λεωφορεῖο.

Ἄλλο ὅμως θέμα ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, ἡ δική του παρουσία, τὸ δικό του μήνυμα. Ἐδῶ ὑπάρχει μιά πρώτη ὕλη ποὺ «μᾶς πάει», ἐναρμονίζεται μὲ τὴν ἀγωνία μας καὶ τὴν ἐλπίδα μας.

***

— Ἔχει ἀνάγκη ἀλλαγῆς τακτικῆς ὁ κλῆρος ἢ πρέπει νὰ διατηρηθῆ στὴν παράδοσι ;

— Τί τακτικὴ ν' ἀλλάξη ; Βαθειὲς εἶναι οἱ ρίζες... Βέβαια, ὑπάρχουν μερικοὶ παπάδες σὲ κάτι ξεχασμένα ἀπὸ Θεὸ καὶ ἀνθρώπους χωριὰ ἢ σὲ φτωχογειτονιές, ὑπάρχουν κάτι τέτοιοι φουκαράδες ἱερεῖς ποὺ μὲ τὸ καθημερινὸ ὑπόδειγμα ζωῆς ποὺ δίνουν κατορθώνουν νὰ διασώζεται ἀκόμα στὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων ὁ Θεός. Ὅσο γιὰ τοὺς ἄλλους, τοὺς «σεβασμιωτάτους» κλπ., καλύτερα νὰ μὴ γίνεται κουβέντα. Ἐλαχιστότατες οἱ φωτεινες ἐξαιρέσεις.

— Ἡ τυχὸν ἀλλαγὴ πρέπει νὰ φτάση ὥς τὴν καθημερινή του ἀμφίεσι ;

— Δὲν νομίζω ὅτι μπορεῖ νὰ γίνη ριζικὴ ἀλλαγή. Ἂν πάντως γίνη κά-

τι — δὲν ἀποκλείονται τὰ θαύματα ἀκόμα καὶ στὸ χῶρο τοῦ κλήρου, — γιατὶ νὰ μὴν ἀλλάξη καὶ ἡ ἀμφίεσι, Ἰδίως ἡ ἐπίσημη ἀμφίεσι τῶν ἀξιωματούχων, ὅλα αὐτὰ τὰ Ἀφρικανῶν φυλαρχων χρυσαφικὰ που κουβαλᾶνε πάνω τους τὴν ὥρα ποὺ ὑποτίθεται ὅτι ἱερουργοῦν ἐνώπιον τοῦ προλετάριου Ναζωραίου.

* * *

Αἰῶνες τώρα οἱ αὐτοδιοριζόμενοι ἀποκλειστικοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἕνα εἶδος μάνατζερ, Πατριάρχες, Πάπες, καὶ οἱ ὑφιστάμενοί τους ἀξιωματοῦχοι, εἶναι ἔνοχοι γιὰ πολλὰ — γιὰ πάρα πολλά. Νὰ σκεφτῆ μονάχα κανεὶς τί τεράστια, τι ἀπίθανη δύναμι εἶχαν — καὶ ἔχουν ἀκόμα, — δύναμι γιὰ νὰ πετύχουν πολλὰ γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά.. Τὸ μικρό τους δαχτυλακι νὰ ἤθελαν νὰ κουνήσουν καὶ θὰ κατόρθωναν τὰ πάντα, ἀλλὰ τὸ μόνο ποὺ ἔκαναν ἦταν νὰ κουνᾶνε κάθε τόσο τὴ χεροῦκλα τους γιὰ νὰ εὐλογοῦν —«χριστιανικῶς»!!! — πολέμους, σφαγές, βία, ἐκμετάλλευσι ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπο, λογῆς λογῆς αὐτοκράτορες, τυράννους, δικτάτορες, «ἡγέτες» αἱμοσταγεῖς, καὶ ἕπεται συνέχεια...

Ὧρες, ὧρες, σκεφτομαι τὸ Θεο σὰν ἕνα πλασμα βυθισμένο σὲ φοβερὴ μοναξιά. Ἀπὸ ἀπελπισία γιὰ τὸ κατάντημά μας... Ἐκτὸς ἂν ἡ ἀπελπισία του προχώρησε τόσο βαθειὰ ὥστε νὰ ἔχη κιολας πηδήση κατακέφαλα στὸ χάος. Δηλαδη, ἀποκλείεται ὁ Θεὸς νὰ ἔχη τὴν εὐαισθησία, τὸ φιλότιμο, ποὺ δεν ἔχουν οἱ αὐταχειροτονητοι ἐκπρόσωποι του καὶ με μιὰ κινησι διαμαρτυρίας καὶ ἐξέγερσης νὰ αὐτοκτονησε ;

ΕΥΑΓΓ. ΑΒΕΡΩΦ

«Νομίζω πὼς ὁ Χριστιανισμος ἀνταποκρίνεται πλήρως στὴν πνευματικὴ ὑποδομὴ τοῦ σημερινοῦ κόσμου. Γιατὶ το κήρυγμά του, εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλα κήρυγμα ἀγαπης καὶ δικαιοσύνης. Ἄλλο θέμα εἶναι τὸ ὅτι ἀδυνάτισε πολὺ ἡ βαθύτερη χριστιανικὴ πίστι, ποὺ ἐνίσχυε τὰ κυρήγματα αὐτα, τὰ σήμερα πολυτιμότερα ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐποχή».

ΣΑΒ. ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ καθηγ. Θεολογίας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Χωρὶς πίστι δὲν μποροῦν νὰ ζήσουν οἱ ἄνθρωποι. Σήμερα ζοῦμε σὲ μιὰ μεταβατικὴ περίοδο καὶ γι' αὐτὸ εἶναι δύσκολο νὰ ἀποφανθῆ κανεὶς γιὰ τὸ «περισσότερο ἀπὸ ἄλλοτε», «σὲ τί», ἀφοῦ ἡ πίστι τῶν ἀνθρώπων βρίσκει τὶς πιὸ περίεργες μορφὲς ἐκφράσεως, σχετικὲς ἢ ἄσχετες πρὸς τὶς κατεστημένες.

Στὸν τόπο μας ἡ Ἐκκλησία, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἐθνικὲς ὑπηρεσίες ποὺ προσέφερε, δὲν κατεπίεσε τὸν λαὸν οὔτε ἠθέλησε νὰ τοῦ ἐπιβάλη διὰ τῆς βίας ἕνα μονολιθικο σύστημα σκέψεως, παιδείας καὶ συμπεριφορᾶς, ὅπως συνέβη παλαιότερα στὴν Δύσι. Γι' αὐτὸ πιστεύω πὼς ὁ λαός μας δὲν ἔχει λόγους νὰ μισῆ τὴν Ἐκκλησία. Τὸ θέμα εἶναι ἂν τὸν ἑλκύη σήμερα ἢ ὄχι. Νομίζω πὼς στὴν μεγάλη πλειοψηφία τοῦ λαοῦ ἡ Ἐκκλησία ἔπαψε νὰ ἀσκῆ τὴν ἕλξι που ἀσκοῦσε ἄλλοτε. Αὐτὸ εἶναι φανερό. Οἱ νέοι, οἱ διανοούμενοι καὶ ἡ ἐργατικὴ τάξι δὲν ἕλκονται πιὰ καθόλου. Ἄλλοτε, τὸ προπύργιο τῆς Ἐκκλησίας ἦταν οἱ ἀγρότες καὶ ἡ μέση ἀστικὴ τάξι. Μὲ τὶς σύγχρονες ὅμως μεταμορφώσεις τὸ θρησκευτικὸ αἴσθημα τῶν ἀγροτῶν ἔχει ὑποστῆ σοβαρὲς ἀλλοιώσεις. Ἀκόμη και μὲ τὴν μέση ἀστικὴ τάξι ὑπάρχουν προβλήματα προσαρμογῆς.

Ἔχω τὴν ἐντύπωσι πὼς ἡ Ἐκκλησία μας, λόγω τῆς ἱστορίας τῶν σχέσεών της μὲ τὸν λαό μας, μπορεί νὰ τὸν κάνη νὰ τὴν ἀγαπήση. Πρέπει ὅμως νὰ τὸν πλησιάση στὴν σημερινή του πραγματικότητα, ὅπως τὸν εἶχε πλησιασει ἄλλοτε ὑπὸ ἄλλες συνθῆκες. Κι' αὐτὸ δὲν τὸ ἔχει κάνει μέχρι τώρα.

Τὸ μεγάλο πρόβλημα τῶν ἡμερῶν μας δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι πῶς θὰ ποέπει νὰ ντύνωνται οἱ ἱερεῖς ἔ-

ξω άπο τον ναο γιὰ νὰ γίνουν ἀπσδεκτοι Πρεπει νὰ εἶναι πολὺ σκοτισμενους ὁ νοῦς μας γιὰ νὰ συζητᾶμε ἀκομη κάτι τέτοια σὰν προβλημα. Σήμερα το ζωτικώτερο πρόβλημα εἶναι πῶς νὰ ντύση ἡ θεολογια το Εὐαγγελιο, καὶ ὁ κλῆρος το εργο τῆς Ἐκκλησίας, προκειμένου νὰ ελθη σὲ ἕνα ἀληθινο διάλογο με τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο, ποὺ δυσκολεύεται πολυ νὰ καταλαβη τὴν παμπαλαια γλῶσσα της, κάτω ἀπο τὰ παμπαλαια ροῦχα της, ὁσο μυστικισμο καὶ ἂν ἀποπνεουν, δεν μπορεῖ νὰ καταλαβη τί κρύβεται ἀναγκαῖο καὶ καθοδηγητικο γιὰ τὴν συγκεκριμενη σύγχρονη ἱστορικὴ του καταστασι Με αὐτὴν τὴν τακτικὴ θὰ ξυπνησουμε ἕνα πρωῒ καὶ οἱ ἐκκλησιες δεν θὰ ἔχουν ποιμνιον.

Α. ΓΑΛΗΣ καθηγητὴς Νομικῆς.

Τὴν Ὀρθοδοξόν των Ἐκκλησιαν πάντοτε ἠγάπησαν οἱ Ἕλληνες ὡς ἐθνικον θεσμόν, συνδετικὸν κρίκον, εἰς αὐτὴν δε ὀφείλουν τὴν διατήρησιν τοῦ Ἔθνους. Σήμερον ὅμως ἡ ἀπσστολη αὕτη τῆς Ἐκκλησίας ἐξέλιπε καὶ παρεμεινε κυρίως ἡ πνευματική. Φοβοῦμαι οτι διὰ πολλους λόγους ἡ πνευματικὴ αὕτη ἀποστολὴ δεν συγκινεῖ ἀρκετα.

**

Καποιος ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ κλήρου ειναι ἀναγκαιος ὁ ὁποῖος νὰ ὁδηγήση εἰς προσεκτικὸν συγκερασμον προς τὴν παράδοσιν. Χρειάζεται ὅμως πολλὴ προσοχὴ εἰς τὰς ἀλλαγας, αἱ ὁποῖαι νὰ εἶναι σποραδικαὶ μεν, ἀλλὰ ἐπὶ τῇ βάσει σχεδίου και να μὴ γινωνται με ἅλματα, ἀλλα με βῆμα σημειωτόν.

Δ. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ καθηγητὴς Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Στηριζομενος στὴν ὑπαρξιακὴ φιλοσοφία καὶ μάλιστα στὴν ἔννοια ποὺ δίδει στον ὅρο πίστις ὁ ἱδρυτής της, θὰ ἔλεγα ὅτι πίστις σημαίνει τὸ παράδοξο τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ἀπολύτου μέσα στο σχετικό, τοῦ αἰωνίου μεσα στο χρονικό. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοια, ἡ πίστις δεν εἶναι παρὰ ἡ ἐνέργεια τῆς συνειδήσεώς μας διὰ τῆς ὁποίας δεχομεθα τὸ παράδοξον, ὅτι ὁ Θεος ἀπεκάλυψε τὸν ἑαυτον του εἰς το ἱστορικὰ ἀτομικο πρόσωπο τοῦ συγκεκριμένου αὐτοῦ «ἀνθρώπου» ποὺ εἶναι γνωστὸς ὡς Ἰησοῦς Χριστός.

Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι το φαινομενο τοῦ ἀπολύτου παραδόξου, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπερβαίνεται ὁ κόσμος καὶ ἡ λογικὴ καὶ ἡ πνευματικὴ του δομή. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν, ὁ Χριστιανισμὸς οὐδέποτε ἀνταπεκρίνετο στὴν πνευματικὴ δομὴ τοῦ κόσμου. Ὑπο ποίαν ἔννοιαν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνταποκρίνεται σήμερα ;

Ὁ σημερινος ἄνθρωπος χρειάζεται συνεχῶς κάτι τὸ καινούργιο καὶ ἐπαναστατικό, ἁπλούστατα διότι ἡ οὐσία τοῦ ἀνθρώπου γενικώτερα συνίσταται εἰς τὸν λόγο δηλαδὴ εἰς τὴν συνεχῆ ἀναδίπλωσι καὶ ἀναζήτησι νέων, συνεχῶς ἐντυπώσεων. Αὐτὴν τὴν οὐσία τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Χριστιανισμὸς δὲν μπορεῖ σήμερα νὰ τὴν ἀγγίση, ὅπως δὲν τὴν ἄγγιζε οὔτε καὶ εἰς τὸ παρελθόν, παρὰ μόνον ἐφ' ὅσον σὲ συγκεκριμένες περιπτώσεις, ἡ χάρις ἀνοίξη δρόμο στὴν πίστι.

ΑΛΕΞ. ΤΣΙΡΙΝΤΑΝΗΣ Καθηγητὴς Νομικῆς.

Εἶχε δίκιο, φαίνεται, ὁ Τόυνμπη. Ὁ πολιτισμός μας ἐμπῆκε πιὰ στὴν μεταχριστιανικὴ ἐποχή. Ὄχι ὅτι ἔσβησε ἡ χριστιανικὴ Πίστις ἀπὸ τὸν πλανήτη μας, ἀντιθετα, ἀκριβῶς στὶς ἡμέρες μας ἔχομε ἐκπληκτικὲς ὄντως ἐκδηλώσεις χριστιανικῆς Πίστεως μὲ θαυμαστὴ εἰλικρίνεια, συνέπεια καὶ πρὸ παντὸς ἡρωϊσμό. Οὔτε ὅτι τὰ διδάγματά της ἔπαυσαν νὰ ἐπηρεάζουν τον πολιτισμό μας (Δὲν ξερω τί θὰ ἔμενε ἀπὸ τὸν εὐρωπαϊκὸ πολιτισμό, ἂν ἀπέβαλλε ὅ,τι τοῦ ἔχει παραδώσει ὁ Χριστιανισμός). Ἀλλὰ ἡ χριστιανικὴ Πίστις δὲν εἶναι πιὰ ὁ κυβερνήτης, ὅπως

ἦταν ἡ τοὐλάχιστον ὅπως ἐμφανιζόταν, στο παρελθον.

⁂

Ἐὰν σήμερα ὁ ἄνθρωπος ἀπομακρύνεται ἀπο τὶς χριστιανικες ἀξίες, τί κερδίζει μὲ αὐτό , Ἀντιθετα, μήπως αὐτη ἡ ἀπαμάκρυνσις εχη ἐπιζήμιες, πολυ ἐπιζημιες, φοβερὰ ἐπιζημιες συνέπειες ; Μά, βεβαια, ἔχει Θὰ ἀναφέρω μιὰ μόνο Ὅτι χάνεται ἡ ἔννοια τοῦ ἱεροῦ. (Καὶ ἐννοοῦμε, φυσικά, ὄχι μόνο τὸ λατρευτικὸ ἱερό, ἀλλὰ γενικώτερα τὴν ἱεροτητα στὶς ἐκδηλώσεις τῆς ἀτομικῆς καὶ πρὸ παντὸς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς). Ἀνεξαρτητα ἀπο ὑλιστικες κοσμοθεωρίες ποὺ ἀποκηρύσσουν χωρὶς περιφράσεις τὴν ἔννοια τοῦ ἱεροῦ, πάντως ἡ ἔννοια αὐτὴ χωρὶς τὴν Πίστι δὲν ἔχει τὸ «πᾶ στῶ», ποῦ νὰ σταθῆ Καταρρέει, λοιπόν

⁂

Στὶς διάφορες χριστιανικὲς ὁμολογίες μιὰ κομπλεξικὴ θεολογία προσπαθεῖ νὰ διαμορφώση ἕνα Χριστιανισμὸ βολικό, ἑλκυστικὸ γιὰ τις μᾶζες, σύμφωνο μὲ τὸ ρεῦμα καὶ αὐτὸ μὲ τὴ θυσία τοῦ ὑπερφυσικοῦ Χριστιανισμὸς χωρὶς ὑπερφυσικο, σκεπτονται, δὲν θὰ βρίσκη πιὰ δυσκολία νὰ εἰσδύη στὶς μᾶζες Ἀλλὰ τί θὰ πῆ αὐτό, ἐδείχθη μὲ λίγα ὡραῖα, ἀλλὰ πολυ ἐπιτυχημενα λογια **Sous la coupole** κάτω ἀπὸ τὸν θόλο τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἀπὸ τὸν Γάλλο ἀκαδημαϊκὸ **Pierre - Henri Simon** ὁ ὁποῖος δυστυχῶς ἀπέθανε τον περασμένον Ὀκτώβριο Σ' ἕνα του λογο στὴν Γαλλικὴ Ἀκαδημία παρωμοίωσε τὸν Χριστιανισμο αὐτοῦ τοῦ τύπου με τὸν ντεκαφεϊνε καφε Καὶ εἶπε ὅτι ἕνας ντεκαφεϊνὲ Χριστιανισμὸς δεν μπορεῖ νὰ σταθῆ σὲ καμμιὰν ἐποχή, οὔτε στὴν ἐποχή μας. Καὶ νομίζω ὅτι αὐτὸ εἶναι πολὺ μεγαλη ἀλήθεια. Ὁ Χριστιανισμὸς ἢ εἶναι ἡγέτης ἢ δεν εἶναι τίποτε «Εἰς οὐδεν ἰσχύει ἔτι εἰμὴ βληθῆναι ἔξω και καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρωπων» Ὅποιος ὅμως δεν ἠμπορεῖ νὰ πάη ἀντίθετα στο ρεῦμα, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἡγετης

ΕΛΛΗ ΑΛΕΞΙΟΥ Συγγραφεύς.

Τὰ Εὐαγγελια περιέχουν α ἰ ω ν ι ε ς ἀλήθειες, καταπληκτικῆς κοινωνικῆς σημασίας Μὰ ποιος τὶς ἐφαρμόζει, Το χριστιανισμο τὸν μετεβαλαν τα πολυποικιλα συμφέροντα οἰκονομικα, κατακτητικα, αὐταρχικα. . σε όρμαθο νεκρῶν τύπων ἐξυπηρετικῶν τῶν ὑλικῶν τους μονο βλέψεων Μακαρι νὰ παίρνανε οἱ ἐφημερίδες τὴν πρωτοβουλία νὰ δίνουν καθε μέρα ἀπο λιγοστὰ εὐαγγελικὰ ρήματα Θὰ βοηθοῦσαν στο νὰ γνωρίση ὁ κόσμος το χριστιανισμο τον ἀληθινό, ἀντὶ νὰ γεμιζουν μὲ τους διαπληκτισμους καὶ τὶς παθιασμενες ἐμπάθειες τῶν παπαδων.

Ὅταν ὁ Χριστιανισμος κηρύττη δια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὴν ἐπιστολη του πρὸς Γαλάτας «Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην (τί ἄλλο κηρύττουν οἱ διεθνιστές,), οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδε ἐλεύθερος (τί ἄλλο κήρυξε ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασι μὲ τὸ Ἰσότης - Ἀδελφότης,), οὐκ ἔνι αρσεν καὶ θῆλυ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἔστε » (τι αλλο κηρύττουν οἱ παγκόσμιες ὀργανώσεις τῶν γυναικῶν,) Ἀλλὰ αὐτὰ τὰ χριστιανικὰ κηρύγματα τὰ ἐφάρμοσε ποτε ὁ Χριστιανισμός; Τον ἀφησαν οἱ κρατοῦντες νὰ τὰ ἐφαρμόση; Νηστεῖες, προσευχες, βαφτισες παράκλησες, μνημόσυνα. δοξολογίες, κηρύγματα . αὐτὰ ἀπαρτίζουν σήμερα τὴ χριστιανικὴ θρησκεία Ἂν ὁ Χριστὸς σήμερα ξανακατέβαινε στὴ γῆ, θὰ ξαναλεγε τὰ ἴδια: «ἐποιήσατε τον οἶκον μου οἶκον ἐμπορίου » καὶ θὰ ἐκηρυττε αὐτὸς τὴν καινούργια ἐπανάστασι γιὰ δεύτερη φορα

ΤΑΚΗΣ ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ Ἀκαδημαϊκὸς — Λογοτέχνης

Τι ματαιες, τί αγονες βλέπω νὰ εἶναι μερικες ἀπορίες που σᾶς ἀπασχολοῦν, ἀλλὰ μαζὶ καὶ βλασφημες με τὸν ὀρθολογισμο τὸν στεῖρο που τὶς μαγειρεύει!

Πῶς αἰσθανεται κανεὶς πὼς προερχονται οἱ κούφιες αὐτὲς ἀποριες ἀπο ἀνθρώπους που δεν τους δροσισαν

οἱ ζωογόνοι κρουνοί, ποὺ ἀναβλύζουν Πίστι. Πίστι ζωηρὰ καὶ ἀκτινοβόλο.

Οἱ τὰ τοιαῦτα ἐρωτῶντες, ἂς ψάξουν νὰ βροῦν τὸ καινούργιο κι' ἐπαναστατικὸ κι' ἂς ὑψώσουν κεφάλι, πάνω ἀπὸ τὴν «πνευματική τους ὑποδομή». Κάποιο ἄνοιγμα καταστροφῆς τοὺς τραβάει γιὰ νὰ τοὺς ρουφήξῃ τὸ χάος καὶ τὸ ἐξώτερο σκοτάδι.

⁂

Βρίσκω πὼς ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία, στὴν κατακάθαρη, ἁγνὴ καὶ παιδικὴ σοφία τῆς ἁπλότητάς της οἰκονομεῖ τὰ πάντα καὶ τίποτε δὲν εἶναι ἄξιο νὰ τὴν καταλύσῃ. Ἡ ἀπέραντη ἀγάπη, ἡ καθοσίωσι τῆς πρόσκαιρης ζωῆς, ἡ διαπρεπὴς διατήρησι μέσῳ τῆς ἁγνότητος τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν θεικὴ δύναμι, εἶναι ὁρμὲς ποὺ τὸν ἄνθρωπο στηρίζουν καὶ κατευθύνουν στὴν καλύτερη δυνατὴ πορεία.

⁂

Ἡ ἐκκλησία εἶναι ἡ ὁμαδικὴ ὀργάνωσι μιᾶς πειθαρχίας ποὺ διατηρεῖ ἀδιάφθορη συλλογικὴ τὴ διαθήκη τοῦ Χριστοῦ. Σ' αὐτὴ της τὴν ἁρμοδιότητα, εἶναι θεσμὸς ἀνθρώπινος καὶ τὰ ὄργανα ποὺ εἶναι ταγμένα νὰ τὴν διοικοῦν, μπορεῖ νὰ κάνουν λάθος, νὰ προκαλοῦν σκανδαλισμούς, νὰ ὑπόκεινται στὶς ἀδυναμίες τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Ὑπάρχει ὅμως κι' ἡ ἄλλη ὄψι τῆς ἐκκλησίας, ἡ ὑπερβατική της ὄψι, ἡ μυστηριακή, αὐτὴ ποὺ ἀρχηγό της μοναδικο ἔχει τὸν Χριστο, ποὺ ἡ παρουσία του ἡ μυστικὴ οὐδ' ἐπὶ μιὰ στιγμὴ ἔπαυσε νὰ ὑπάρχῃ κι' αὐτὴ ἡ ἐκκλησία μου εἶναι ὑπεραγαπητη, γιατὶ εἶναι ἀδιάφθορη, βαλμένη ὑπεράνω παθῶν καὶ λαθῶν. Τὸ μεγαλεῖο της, εἰκόνα τῆς αἰωνιότητος, που γιὰ χάρι καὶ φωτισμό μας «κενώθηκε», πῆρε μορφὴ σχετικὴ μέσα στον συμβατικό μας γήινο χρόνο, γιὰ νὰ γίνῃ ὁ ἄμεσος σύνδεσμος μας με την ἀπεραντοσύνη Ἡ ἐκπροσώπησι αὐτὴ γιὰ χάρι μας τῆς Ἄνω Ἱερουσαλήμ, που ειχε βαλθῆ στὴ διάθεσί μας, δὲν εἶναι δυνατόν, παρὰ νὰ μένη ἀναλλοίωτη, δὲν ἐπιδέχεται μεταβολὲς ἢ ἐκσυγχρονισμούς. Τὸ νὰ θίξουμε «κεραίαν μίαν ἢ ἰῶτα μίαν» εἶναι πρᾶξι βέβηλη καὶ ἀνίερη. Δὲν ὑπάρχει σεβαστότερο πρᾶγμα ἀπὸ τὴν Παράδοσι, ποὺ πρέπει νὰ μένη ἀπαρασάλευτη.

⁂

Γίνεται λόγος στὶς ἐρωτήσεις σας γιὰ τὴν καθημερινὴ ἀμφίεση τοῦ κληρικοῦ καὶ τὴν ἐνδεχόμενη ἀλλαγή της. Τί ταπεινὴ καὶ ποταπὴ σκέψι! Ξεχνᾶτε πὼς αὐτὴ ἡ ἀμφίεσι ἦταν γιὰ τέσσαρες αἰῶνες γιὰ μᾶς τοὺς δουλωμένους Ἕλληνες ἡ μοναδικὴ πηγὴ τῆς ἐλπίδας; ὁ μοναδικὸς μας ὁδηγὸς καὶ φύλακας τῆς γλώσσας μας καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ μας; Ὁ Καλόγερος τῆς Ἀνατολῆς μας, ὁ Παπᾶς της, ὁ Δεσπότης της, ὁ Διάκος της ,πρέπει νὰ μένουν ἀναλλοίωτοι καὶ σεβάσμιοι καὶ γενικώτερα κάθε ἀλλαγὴ στὴν λατρεία μας εἶναι ἀδιανόητη καὶ ἁμαρτωλὴ ἰδέα.

⁂

Ἂν δὲν ἦταν τύφλωσι καὶ μωρία, θὰ ἀποτελοῦσε τὴν μεγαλύτερη ὕβρι μὲ τὴν βαθύτερη ἔννοια τῆς τραγικῆς μυθικῆς προϊστορίας μας, ὁ ὅρος ποὺ υἱοθέτησαν οἱ φτωχοὶ ἄνθρωποι «κατάκτησι τοῦ διαστήματος», αὐτὸς ὁ εἰδωλολατρικὸς αὐτοθαυμασμὸς γιὰ ἕνα σάλτο μυρμηγκιοῦ, ὅταν μᾶς περισφίγγῃ μέχρις ἰλίγγου τὸ Ἄπειρο καὶ τὸ Ἀσύλληπτο.

Δὲν πρόκειται λοιπόν, νὰ ξαναισθανθῆ ὁ μωρὸς ἄνθρωπος τοὺς κολάφους τοῦ Ἄγγελου Σατάν, ὥστε νὰ παύσῃ νὰ «ὑπεραίρεται»; Κατορθώνει μιὰ ὡραία του ἐφεύρεσι, κορύφωμα στὴν ἀτέρμονη ἁλυσίδα τῶν θριάμβων τοῦ πνεύματος, παντοῦ φύσημα ὁ Θεός, νὰ τὴν κηλιδώσῃ μὲ τὴν συσκότισι ποὺ ἔπαθε τὸ μυαλό του. Κατέβα μικρὲ ἄνθρωπε, πλῆγμα τῆς γῆς μας, στὴ σφαῖρα ποὺ σοῦ τάχθηκε καὶ ξέχασε ὅλες αὐτὲς τὶς ὑπερφροσύνες σου.

Ἱεραὶ Κανόνες καὶ «μακρυμάλληδες»

Ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν δύο Κανόνας τῆς 6ης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἤτοι τὸν 42 καὶ 96, οἵτινες ἀσχολοῦνται μὲ τοὺς λαϊκοὺς καὶ κληρικοὺς μακρυμάλληδες.

Δὲν ἑρμηνεύω διὰ τῆς παρούσης αὐτούς, ἀλλὰ λαμβάνω τὴν ἑρμηνείαν αὐτῶν ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Πηδαλίου τοῦ ἐγκεκριμένου ὑπὸ πολλῶν ἱερῶν Συνόδων καὶ τοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ ἑρμηνεία τοῦ 42 Κανόνος ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἐπειδὴ πάλαι πολλοὶ λαοπλάνοι ἐρημῖται ὀνομαζόμενοι, μαῦρα ἐφόρουν καὶ μαλλία τρέφοντες εἰς τὴν κεφαλήν, ἐπεριτριγύριζον εἰς τὰς πόλεις, ἀναμεταξὺ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, καὶ τὸ μοναχικὸν ἐπάγγελμα καθύβριζον, διὰ τοῦτο ὁρίζει ὁ παρὼν Κανών, ὅτι οἱ τοιοῦτοι, εἰ μὲν θέλουν νὰ κουρεύουν τὰ μαλλία, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἐν Μοναστηρίοις εὑρισκόμενοι μοναχοί, καὶ εἰς Μοναστήριον νὰ ἀποκατασταίνωνται, καλῶς ἔχει. Ἐὰν δὲν θέλουν, νὰ διώκωνται τελείως ἀπὸ τὰς πόλεις, καὶ νὰ πηγαίνουν νὰ κατοικοῦν εἰς τὰς ἐρήμους, ἀπὸ τὰς ὁποίας ψευδῶς, καὶ οὐκ ἀληθῶς, ἐρημίτας τὸν ἑαυτόν τους ὠνόμασαν».

Καὶ ἐν συνεχείᾳ;

«Καὶ ἄν, κατὰ Παῦλον, κάθε ἄνδρας ἁπλῶς ἀσχημονῇ ἔχοντας μαλλιά, πόσω μᾶλλον ἀσχημονοῦσιν οἱ μοναχοὶ μαλλιὰ τρέφοντες; Ἐὰν δὲ ὅλοι κοινῶς οἱ μοναχοὶ πρέπει συμμέτρως νὰ κόπτωσι τὰ μαλλιά των, πόσω μᾶλλον πρέπει νὰ κόπτωσιν αὐτὰ οἱ ἐν Μοναστηρίοις, ἢ κελλίοις εὑρισκόμενοι νέοι μοναχοὶ καὶ διάκονοι; Οἱ τοιοῦτοι γὰρ ὅσον σκανδαλίζουσι τοὺς ἄλλους μὲ τὸ ἀγένειον τοῦ προσώπου των, ἄλλο τόσον σκανδαλίζουσι καὶ μὲ τὰ μακρὰ καὶ κτενισμένα μαλλία των».

Σχετικὰ εἶναι καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ 96 Κανόνος ὁριζόμενα:

Οὗτος «ἀφορίζει ἐκείνους τοὺς Χριστιανούς, ὁποὺ πλέκουσι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των, κτενίζοντες αὐτὰς καὶ ἰσιάζοντες καὶ προβάλλοντες αὐτὰς ὡσὰν ἕνα δόλωμα εἰς τὰς ἀστηρίκτους καὶ εὐκολοκρημνίστους εἰς τὴν ἁμαρτίαν ψυχάς, τόσον τῶν ἀνδρῶν ὅσον καὶ τῶν γυναικῶν».

«Ὑπὸ κάτω εἰς τὸν ἀφορισμὸν τοῦ Κανόνος τούτου πίπτουσι, κατὰ τὸν Ζωναράν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποὺ δὲν βάνουσι τελείως ξουράφι εἰς τὴν κεφαλήν των, οὐδὲ κόπτουσι τὰ μαλλία τῆς κεφαλῆς, ἀλλὰ τὰ ἀφίνουν ἐπίτηδες διὰ νὰ γίνωνται μεγάλα ἕως εἰς τὸ ζωνάρι ὡσὰν τῶν γυναικῶν».

Εἰς τὰ ἄνω προστίθενται καὶ τὰ ἑπόμενα ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Πηδαλίου:

«Ὅσοι λοιπὸν ἄνδρες καὶ ὅσαι γυναῖκες κάμνουσι τὰ τοιαῦτα, ὅλοι ΑΦΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ἀ-

πὸ τὴν παροῦσαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Καὶ ἂν ταῦτα ἦναι ἐμποδισμένα νὰ μὴ γίνωνται ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς ἁπλῶς, πόσω μᾶλλον εἶναι ἐμποδισμένα ἀπὸ τοὺς ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ καὶ ΙΕΡΩΜΕΝΟΥΣ, οἵτινες πρέπει διὰ τῶν ἱματίων των, καὶ τῶν μαλλιῶν των, νὰ διδάσκωσι τοὺς λαϊκοὺς νὰ μὴ ἦναι φιλοσώματοι καὶ καλλωπισταί, ἀλλὰ φιλόψυχοι καὶ φιλάρετοι».

Κατηργήθησαν οἱ ἄνω Κανόνες; Ὄχι. Ἰσχύουν μόνον διὰ τοὺς λαϊκούς; Μυριάκις ὄχι, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς κληρικούς. Τότε διατί ἀπειλοῦνται μὲ ἀφορισμοὺς καὶ ἐκδιώκονται ἐκ τῶν ἱερῶν ναῶν μόνον οἱ λαϊκοὶ «μακρυμάλληδες» ἀπὸ τοὺς κληρικούς, συναφοριζομένους «μακρυμάλληδες»; Πρῶτον ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῶσιν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας μας οἱ κληρικοί, ὡς ἀμέσως καὶ μακροχρονίως «σκανδαλίζοντες» τοὺς Χριστιανούς, καὶ ἔπειτα νὰ στραφῶμεν κατὰ τῶν μόλις κατ' αὐτὰς ἀναφανέντων λαϊκῶν παραβατῶν.

Ὅταν οἱ ποιμαινόμενοι μιμοῦνται τὰς πράξεις τῶν ποιμένων, εἶναι ὀρθόν, δίκαιον, νόμιμον νὰ διώκωνται διὰ τὰ ἔργα αὐτῶν;

Εἶναι ἐποικοδομητικόν, διὰ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, νὰ ἐμφανίζωνται οἱ πνευματικοὶ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀνομοιομόρφως, ὡς πρὸς τὴν κόμην, καὶ νὰ ἀλληλοκατηγοροῦνται ὡς παραβάται τῶν Ἱερῶν Κανόνων; Διατί δὲν ζητεῖται ὑπὸ τῶν ταγῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἡ τήρησις τῶν Ἱερῶν Κανόνων ὑπὸ πάντων τῶν Κληρικῶν, ἀλλὰ δημιουργεῖται ὑπ' αὐτῶν μέγας θόρυβος μόνον διὰ τοὺς λαϊκούς; Δὲν δικαιοῦνται οἱ «μακρυμάλληδες» νὰ ζητήσουν ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς τὴν τήρησιν τῶν Ἱερῶν Κανόνων;

Ἀληθῶς. Καὶ εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἡ Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία καταφαίνεται νοσοῦσα, διότι ἐνῶ μεγαλοστόμως φωνάζει καὶ ζητεῖ τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν Ἱερῶν Κανόνων, αὐτὴ πολλοὺς παραβαίνει διὰ τῶν καταδήλων πράξεών της.

ΝΙΚ. Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πρωτοπρεσβύτερος

ΒΗΜΑ, 10.12.72.

Σκοταδιστικὲς Τάσεις.

Ἐκ τῶν κυρίων «ἐπειγόντων» θεμάτων, τὰ ὁποῖα ἀπησχόλησαν τὴν Ἱεραρχίαν ἦτο καὶ τὸ θέμα τῶν ἱερῶν κανόνων, ποὺ ἅπτεται τοῦ Συντάγματος. Οὔτε ὀλίγον, οὔτε πολὺ οἱ ἅγιοι πατέρες ἐπιθυμοῦν νὰ τροποποιηθῇ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1968. Κάθε Σύνταγμα ὑπόκειται εἰς τροποποίησιν κατὰ τὴν προβλεπομένην ἐν αὐτῷ διαδικασίαν. Διατί ὅμως ζητοῦν τὴν τροποποίησίν του ἐν ὁμοφωνίᾳ οἱ σεπτοὶ ἱεράρχαι; Διότι εἰς τὸ ἄρθρον 1 § 2 τοῦ Συντάγματος ἀναφέρεται ὅτι «ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τηρεῖ ἀπαρασαλεύτως τοὺς περὶ τὸ δόγμα καὶ τὴν λατρείαν ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις» — γίνεται, δηλαδή, διάκρισις μεταξὺ τῶν κανόνων καὶ προστατεύονται συν-

ταγματικῶς μόνον οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τό δόγμα καί τήν λατρείαν, διοτι ὑπάρχουν και ἄλλοι πού ἀναφερονται εἰς τόν τρόπον ζωῆς τῶν χριστιανῶν καί ἐθεσπίσθησαν πρό 1200 εως 1600 ἐτῶν. Συνταγματική προσταασια καί τῶν κανόνων αυτῶν — ἤτοι πρόσδοσις εἰς αὐτους ισχυος ἀπαραβιάστου νόμου — θά ἦτο δυνατον νά καταστῇ εἰς χεῖρας «Ζηλωτου» τινος ἱεράρχου ὅπλον ἀνατροπῆς ὁλοκλήρου τοῦ νομικοῦ καθεστῶτος τῆς χώρας καί μετατροπῆς τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς κοινωνιας εἰς θλιβεράν μεσαιωνικήν κοινωνίαν, η ζωη τῆς ὁποίας θά ρυθμίζεται ἀπο το τρομοκρατικόν μαστίγιόν του.

Διά ν' ἀντιληφθῇ ὁ ἀναγνώστης ποῖαι ἀσφυκτικῶς σκοταδιστικαί τασεις κρύπτονται οπισθεν τῆς κινήσεως περί τροποποιήσεως τῆς §2 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Συνταγματος θ ἀναφέρω μερικά μόνον παραδείγματα — ἐκ τῶν δύο μεγάλων κατηγοριῶν κανόνων, τῶν ἀπαγορευτικῶν καί τῶν ποινικῶν, πού δέν προστατεύονται ὑπό τοῦ Συντάγματος. Βάσει τῶν ἀπαγορευτικῶν κανόνων πρέπει: νά καταστραφοῦν ὅλα τά ἀρχαῖα μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος («καταστρεπτέα τά κατάλοιπα τῶν εἰδώλων καί τῶν ναῶν αὐτῶν»· κανών νη΄ τῆς Συνόδου τῆς Καρθαγένης τοῦ ἔτους 419)· νά κλεισουν ολα τά θέατρα («θεάματα ἤτοι θέατρα, ἀγωνίσματα κοσμικά ἀπαγορεύονται καί ὡς πρός τό θεᾶσθαι καί ὡς πρός τό μετέχειν»· κανών ιε΄ τῆς Συνόδου τῆς Καρθαγένης τοῦ 419)· νά καταργηθοῦν οἱ γαμήλιοι ἑορτασμοί («λαϊκοί πιστοί εἰς γάμους οντες, οὐκ ὀρχοῦνται οὐδέ παιζουσι κύμβαλα κλπ. ὄργανα, ἀλλά σεμνῶς ἐσθίουσι»· κανών νγ΄. τῆς Συνόδου τῆς Λαοδικειας τοῦ 360)· ν' ἀναθεματισθοῦν ολαι αἱ γυναῖκες, αι ὁποῖαι φοροῦν πανταλόνια (κανων γ΄ τῆς Συνόδου της Γαγρας τοῦ 340).

Βάσει τῶν ποινικῶν κανόνων, ἀ φ ο ρ ί ζ ε τ α ι: οποιος εσθιει σιμα ζώων (κανών ξζ΄ της Πενθεκτης Συνόδου τοῦ 691) — καί εἶχαν τραφῇ τόσαι χιλιαδες πειναςμενων μέ τά λουκάνικα αιματος, τα ὁποῖα ειςήχθησαν ἀμέσως μετά τήν ἀπελευθέρωσιν τό 1944· ὅποιος ὀρχεῖται μετά γυναικῶν, ὅποιος μεταμφιεζεται, ὅποιος φορεῖ προσωπίδα (κανών ξβ΄ τῆς Πενθέκτης Συνόδου τοῦ 691)· οποιος τρώγει τῇ συνοδεία μουσικῶν ὀργάνων (κανών κβ΄ τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τοῦ 787)· ὁποιος συναναστρέφεται Ἰουδαίους ἤ προστρέχει εἰς τα φῶτα Ἰουδαίων ιατρῶν (κανών ια΄ τῆς Πενθέκτης Συνόδου τοῦ 691) ὅποιος ἀπουσιάση ἐκ τοῦ ναοῦ ἐπί τρεῖς Κυριακάς (κανών π΄ τῆς Πενθέκτης Συνόδου τοῦ 691) ὅποιος «ἐπιπηδήση» πυράν ἀνημμένην — δηλαδή ὅλα τά παιδιά, πού πηδοῦν στίς φωτιές τοῦ Ἅη Γιάννη (κανών ξε΄ τῆς Πενθέκτης Συνόδου τοῦ 691)· ὅποιος καλλωπίζει τήν κόμην του (κανών 96ος τῆς Πενθέκτης Συνόδου τοῦ 691)· ὅποιος ἔχει εἰς τήν βιβλιοθήκην του βιβλία «αἱρετικά» (κανών θ΄ τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τοῦ 787)· ὅποιος παίζει τυχηρά παιγνίδια (κανών ν΄ τῆς Πενθέκτης Συνόδου τοῦ 691)· ὅποιος ὑβρίζει τούς ἄρχοντας (πδ΄ «ἀποστολικός» κανών περί τό 400)

Τά παραδείγματα αὐτά ἀποτελοῦν ἐλάχιστον δεῖγμα τοῦ ὀθυσαλέου χάσματος, τό ὁποῖον ἔχει δημιουργηθῇ μεταξύ τῆς νοοτροπίας καί τῶν

αναγκῶν, πού ὑπηγάρευσαν ταύς κανόνας αὐταύς καὶ τῆς σημερινῆς ζωῆς. Πέραν τούτων ὑπάρχαυν δεκάδες καὶ ἑκατοντάδες ἄλλων ἀκόμη ἐξωφρενικωτερων καὶ δι' ὅλους αὐτούς οἱ σεπτοὶ ἱεράρχαι ἐπεθύμουν καὶ ἐπιθυμοῦν αυνταγματικὴν κατοχύρωσιν. Διατι; Δὲν ἀντιλαμβάνονται πόσον παράλογον εἶναι νά δοθῇ κῦρος νόμου εἰς αὐτούς τούς «περιστατικούς» καὶ μοιραίως ἀτονήσαντας κανόνας; Τό ἐρώτημα εἶναι εὔλογον, ἀλλά ἡ ἀπάντησις εὑρίσκεται ἴσως εἰς ἕνα κανόνα, τόν η΄ τῆς Γι΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τοῦ ἔτους 431, ὁ ὁποῖος λέγει· «νόμοι πολιτείας ἐναντιούμενοι τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἄκυροι είαι». Δηλαδή ὅλος αὐτός ὁ θόρυβος ὁ προκληθείς ἀπό τούς «Ζηλωτάς κληρικούς» καὶ ἀσμένως υἱοθετηθείς ἀπό τούς «προοδευτικούς» λαικούς ἀποβλέπει εἰς τὴν μετατροπήν τῆς Ἑλλάδος εις ἕν μεσαιωνικῶς δεσποκρατούμενον κράτος

Θ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ἀκρόπολις, 10.12 72

ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΑΓΙΚΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΑ

Ἡ προσπάθεια οπως ερμηνευθῇ η μοῖρα τῶν ἀνθρώπων ἐν συνδυασμῶ πρός τάς θέσεις καὶ τάς κινήαεις ἄστρων, ἤ καὶ ἀστερισμῶν, ὠνομαζετο Ἀστρολογία Ἡ Ἀστρολογία εἶναι πολύ παλαιοτέρα τῆς Ἀστρονομίας, χρονολογουμένη ἀπό τῆς προιστορικῆς ἀκόμη ἐποχῆς, ὅτε δέν εἶχεν ἀρχίσει ἡ ερευνα διά τὴν σπουδήν τῶν κινήσεων τῶν ἄστρων Ἡ πρόγνωσις τῆς μοιρας τῶν ἀνθρώπων ἐβααίζετο· 1) Εἰς τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τόν τόπον γεννήσεως 2) Εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης καὶ τῶν πλανητῶν κατά τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως 3) Εἰς τὴν θέσιν ὡρισμένων ἀστερισμῶν κατά τὴν αὐτὴν ἡμέραν, κλπ

Αἱ πρῶται ἐφαρμογαί ἀστρολογικῶν ἐρευνῶν ἀφεώρουν εἰς τούς βασιλεῖς καὶ τούς τυράννους, οἱ ὁποῖοι εἶχαν εἰς τάς Αὐλάς των ἀστρολόγους, ἐπιφορτισμένους νά προλέγουν τά μέλλοντα. Εἰς τὴν ἐποχήν τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων, ἀλλά καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἀκόμη, οἱ ἄρχοντες, κατά τό πλεῖστον, ἠσχολοῦντο μέ τὴν Ἀστρολογίαν Ὁ διάδοχος τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Αὐγούστου, Τιβέριος, εὑρισκόμενος εἰς τὴν Ρόδον, συνεζήτει, καθημερινῶς, μέ ἀστρολόγους, τά τῆς μοίρας του Λέγεται δέ, ὅτι ὅταν δεν ἔμενεν εὐχαριστημένος ἀπό τάς ἀπαντήσεις των εἰς τά διάφορα ἐρωτήματά του, μετά τό τέλος τῆς σχετικῆς συζητήσεως . κατεκρήμνιζε τούς ἀστρολόγους εἰς τὴν θάλασσαν, ἀπό τό ὕψος τῆς ἀποτόμου ἀκτῆς, ὅπου εὑρίσκετο ἡ ἔπαυλίς του Κάποτε, ἐκάλεσε πρός συμβουλὴν τόν διάσημον Ἕλληνα Ἀλεξανδρινόν ἀστρολόγον, Θράσυλλον. Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ συζήτησις, ὁ Τιβέριος δέν ἔμεινε καὶ πολύ εὐχαριστημένος Πρίν, ὅμως, τόν φονεύσῃ διά τῆς κατακρημνίσεως, τοῦ ὑπέβαλε καὶ τὴν τελευταίαν ἐρώτησιν· «Τώρα θέλω νά μοῦ πῇς, τί σκέπτομαι!» Ὁ Θράσυλλος τόν ἐκύτταξε καλά εἰς τά μάτια, κατελήφθη ὑπό τρόμου, καὶ τοῦ ἀπαντᾷ: «Σκέπτεσαι νά μέ φονεύσῃς». Ὁ Τιβέριος ἔμεινεν ἐμβρόντητος ἀπό τὴν ἀπάντησιν, διότι αὐτό πράγματι ἐσκέπτετο καὶ ἀπό τῆς ἡμέρας ἐκεί-

νης ὁ Θράσυλλος ἦτο ο εμπιστος α στρολόγος τοῦ διαδοχου και κατοπιν αὐτοκρατορος τῶν Ρωμαιων

Η σημασια τῆς Αστρολογιας ως ἐπιστημης, ημφισβητεῖτο παντοτε Ερευναι, ομως, Γερμανῶν επιστημονων, γενομεναι κατα τά τελευταια ετη ιδιως μετα τον Β Παγκοσμιον Πολεμον, κατεδειξαν, οτι η Ἀστρολογία, κατα την αρχαιαν εποχην, ἐβοηθησε πολυ την ἀναπτυξιν τῆς Ἀστρονομίας

Μεγάλο ἐνδιαφερον διά τήν προβλεψιν τῆς μοιρας τῶν ανθρωπων εἶχον και τα λεγομενα μαγικά τετραγωνα εν συνδυασμῶ με αστρολογικας παρατηρήσεις Νυξιν περι αὐτῶν τῶν «μαγικῶν τετραγώνων» εχομεν απο τον Θεωνα τον Σμυρναιον (2ος αι μ Χ), εις το βιβλιον του προς ερμηνειαν τῶν μαθηματικῶν γνωσεων τῶν περιεχομενων εις τούς διαλογους τοῦ Πλατωνος Περισσοτερα τῆς «τεχνης» αυτῆς δέν εγνώσθησαν διοτι εθεωροῦντο μυστικα Μόλις μετα την αλωσιν τῆς Κωνσταντινουπολεως ο περιφημος Ἕλλην μαθηματικος και αστρολόγος, Μοσχοπουλος καταφυγων εις τήν Ἰταλιαν εθεμελιωσε την θεωριαν τῶν μαγικῶν τετραγωνων, ιδιως απὸ μαθηματικῆς αποψεως Αλλά γεννᾶται τὸ ερωτημα Τι εἶναι μαγικον τετραγωνον

Ἀς θεωρήσωμεν τούς αριθμους 1, 2, 3, 4 5 6, 7 8 9 Με αυτους εἶναι δυνατόν νά κατασκευάσωμεν το πρῶτον μαγικόν τετραγωνον ως εξῆς· Θετομεν εις μιαν σειρὰν τους αριθμούς 2 9, 4 κατωθεν αυτῆς θέτομεν αντιστοιχως τους αριθμους 7 5 3 και κατωθεν τῆς νεας σειρᾶς θετομεν, αντιστοιχως τούς αριθμους 6 1 8 Με αυτην την τοποθετησιν, εχομεν σχηματισει εν τετραγωνον σχῆμα Λεγεται δε αυτο τὸ τετράγωνον «μαγικον» δια τὸν ἐξῆς λογον Οπως και αν προσθεσωμεν τους αριθμούς κατα σειρὰν η κατά στηλην η διαγωνιως λαμβανομεν παντοτε το αυτο αθροισμα 15

Ἀπο 1 εως 9 κατασκευαζεται μόνον εν μαγικον τετραγωνον απο 1 εως 16 κατασκευαζονται 800 μαγικὰ τετράγωνα κλπ Ἐπιστεύετο λοιπον, οτι καθε ανθρωπος είχε το ιδικον του μαγικόν τετράγωνον Δεν εἶναι βεβαιον αν τοῦτο εἶναι αληθές Ἡ διαψευσις του ὁμως εἶναι δύσκολος

Ας σημειωθῆ τελος οτι συγγενής κλάδος προς την Ἀστρολογιαν ἦτο ἡ μαντική τέχνη

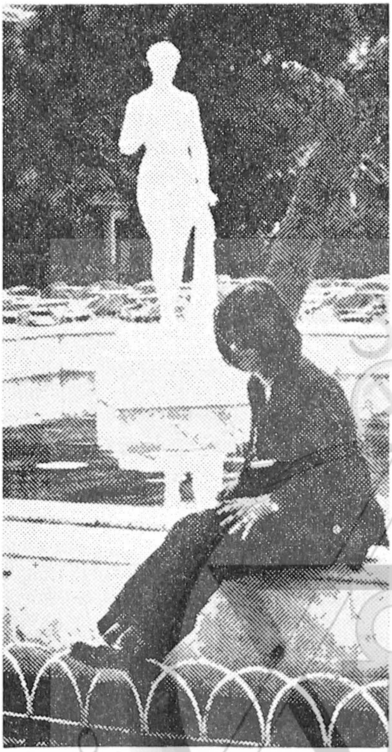
Καθηγητής ΕΥ Σ ΣΤΑΜΑΤΗΣ
ΕΣΤΙΑ, 25 10 72

Ἡ «Λουομένη» ἐξετοπίσθη

Ἀπο την πλατεῖα τοῦ ἁγίου Θωμᾶ' στο Γουδί, ἀπεσυρθη ἡ «Λουομενη τοῦ γλυπτου Νικολα (που ἀφηνει το ενδυμα της και ετοιμαζεται να ριφθῆ στην πισίνα), διοτι ἐσκανδαλιζοντο οἱ μεταβαίνοντες σε μιὰ ἀπεναντι ἐκκλησία

Ἀλλὰ — ἔγραψε στὰ «Σημερινὰ ὁ κ Σιμιων — γιατί νὰ σκανδαλιση το μαρμαρινο, πάναγνο αγαλμα της κορης Ποιον θα πονηρεψη Τὰ παιδια Ποτε Γιατι τὰ παιδιὰ ἔχουν εμφυτη τὴν αἴσθηση τοῦ ὡραιου Θα πονηρεψουν τους πονηρούς τους στυγνους, τους χαλασμενους ψυχικα, τους σκουριασμενους, τούς αρρωστους

Και γιατι νὰ διαμαρτυρηθοῦν οι ἐκκλησιαζομενοι Ὁ ναος δεν εἶναι χωρος ζοφερος δεν ειναι κατακομβη Ὑποτιθεται πως ἀποτελεῖ καταφύγιο θρησκευομενων ψυχῶν Καὶ αὐτοι οι θρησκευομενοι δεν μπορεῖ να ἔχουν ξερριζωσει μεσα τους τὴν αἴσθηση τοῦ ὡραίου Αὐτὸ το ὡραῖο ὑμνοῦν καθε Παρασκευὴ οἱ Χαιρετισμοί Ὁ ὡραῖος θα ἐγκωμιασθῆ ἀργοτερα

στον Ἐπιταφιο Θρῆνο.

Γιατί σκανδαλίζονται ἀπὸ τὴ γυμνη κορη οἱ ἐκκλησιαζομενοι τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ. Τὸ παρθενικο της μειδιαμα εὐφραίνει τὸ βλέμμα, τρυφερὰ αἰσθήματα ἀναβλύζουν, ἁπαλαινει ἡ σκληραδα τῆς ψυχῆς. Γιατί δεν ἐνοχλήθηκαν ἀπο τις ἡμίγυμνες «κορες» που περιφερονται γύρω ἀπο το ναο, ἀπο τις ἀσχημίες τῆς ζωῆς, ἀπὸ τὶς ἁμαρτωλες συναλλαγες στις γωνιες, ἀπο τα ἀκαθαρτα ζωντανὰ σώματα καὶ τὰ ρυπαρὰ βλέμματα,

Καὶ πῶς νὰ κανουμε, Οἱ ἐκκλησίες μας ἔχουν ἀσφυκτικὰ κυκλωθῆ ἀπο τη ζωη, ἀπο τις κατοικιες, ἀπο τὴν ἀγορα Σε ὡρισμενες περιπτωσεις πολυκατοικιες περιπτύσσονται τους ναούς Ἡ θεια λειτουργία ἀκούγεται ἀπο τὰ διπλανὰ διαμερισματα Και την ὥρα που ἀντηχοῦν των ψαλτωδων τα τροπαρια και τῶν ἱερεων οἱ δεησεις στα διπλανα διαμερισματα συντελοῦνται πραγματα διολου εὐλαβικὰ ἢ μαλλον βέβηλα. Καὶ ἐνοχλεῖ ἡ μαρμαρένια «Λουομένη», ὁ μαρμαρένιος ἄγγελος, τὸ Χερουβεὶμ τῆς διπλανῆς πλατείας, Οὐαὶ ὑμῖν Φαρισαῖοι ὑποκριταί! Αὐτοὶ πιστεύω καὶ εἶναι ἐλάχιστοι — ὑποκινοῦν τὴν ἐκστρατεία κατὰ τοῦ ἀθώου καὶ κατὰ τὴ γνώμη μου χριστιανικώτατου ἀγάλματος. Χριστιανικώτατου, γιατὶ προκαλεῖ αἰσθητική, δηλαδή, πνευματικὴ συγκίνηση. Καὶ γιατὶ μπροστὰ στὴν πισίνα ὅπου εἶναι φυσικὸ στοιχεῖο, μὲ τὸ νερό, τὴν ἄσκηση, τὴν καθαριότητα τοῦ σώματος ποὺ σημαίνει εὐφορία και καθαρότητα ψυχῆς.

Πολὺ θὰ ὠργίσθηκε πιστεύω ο Ἅγιος Θωμᾶς ἀπο τὸν διωγμὸ τῆς ἀσπιλης κορης. Καὶ δὲν θὰ δίσταζε, νὰ χλευάση τοὺς ἐλαφρόμυαλους δῆθεν πιστούς του. Ξέρει ἐκεῖνος τοὺ καλὰ τὴν ἀλήθεια. Εἶναι ὁ μένας Δύσπιστος Καὶ σίγουρα ἔχει, ἀντιληφθῆ τί ἀκριβῶς σημαίνουν τὰ «ἆρον! ἆρον!» ποὺ ἀκούονται στὴν πλατεῖα του».

Τὰ ἐπίκαιρα

ΤΗΛΕΟΡΑΣΕΙΣ
ΣΤΟ ΑΓ. ΟΡΟΣ

— Ἀδελφέ, τί θὰ παρακολουθήσης, τὴν ὁλονυκτία ἢ τὴν Μοσχολιοῦ,

ΣΚΟΥΛΑΣ
(«Ἀπογευματινή», 26 3)

ΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ἀνεγνωρίσθη ἡ Μ.Α. Ἰταλίας

Ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας, ὡς «Παγκόσμιος Μήτηρ» τοῦ Τεκτονισμοῦ, προέβη εἰς ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Ἰταλίας ὡς «κανονικῆς» Τεκτονικῆς Δυνάμεως. Εἰς τὴν σχετικὴν ἀνακοίνωσιν ἀνεφέρεται ὅτι ἡ Μεγάλη Ἀνατολή, εἶναι ἐκτὸς ἀμφισβητήσεως ἡ δεσπόζουσα Τεκτονικὴ ὀργάνωσις τῆς Ἰταλίας (μολονότι ὑπάρχουν καὶ διάφοροι ἄλλαι ὁμάδες, αἱ ὁποῖαι, ὅμως, δὲν δύνανται νὰ τῆς διαμφισβητήσουν τὴν ἀντιπροσωπευτικὴν κυριαρχίαν), ἀπὸ εἴκοσι καὶ πλέον ἐτῶν ἔχει ἀπόσχει οἱασδήποτε πολιτικῆς ἀναμίξεως καὶ ἀπαλείψει ἐκ τοῦ ἐρωτηματολογίου τῶν ὑποψηφίων τὰς ἐρωτήσεις σχετικῶς μὲ τὴν πολιτικὴν των τοποθέτησιν. Ἐξ ἄλλου. δὲν συνδέεται μὲ Δυνάμεις χαρακτηρισμένας ὡς «ἀτάκτους» ἀπὸ τὴν Μεγάλην Στοὰν τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ἕδρα τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Ἰταλίας εἶναι εἰς τὴν Βία Τζιουστινιάνι 5, Ρώμη.

Μὲ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτήν, ἡ Μεγάλη Ἀνατολὴ συνεδέθη μὲ τὸν παγκόσμιον Τεκτονισμόν, δοθέντος ὅτι αἱ ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἀνεγνωρισμέναι Δυνάμεις ἀποτελοῦν τὰ 95% σχεδὸν τοῦ συνόλου τῶν Τεκτόνων. Τὸ γεγονὸς ἐσχολιάσθη εὐμενῶς καὶ ἀπὸ τὸ ὄργανον τοῦ Βατικανοῦ «Γσιβιλτὰ Κατόλικα», εἰς ἄρθρον τοῦ π. Καπρίλε, ὁ ὁποῖος, ἐν συμπεράσματι, συνέστησε στοὺς καθολικοὺς νὰ μὴν ἐξαγάγουν συμπεράσματα βιαστικὰ ἢ πρόωρα καὶ δὴ «ἐπὶ πρακτικῆς βάσεως» (δηλ. νὰ μὴ θεωρήσουν ὅτι δύνανται νὰ ζητήσουν εἰσδοχὴν εἰς τὸν κανονικὸν Ἰταλικὸν Τεκτονισμὸν) «προτοῦ αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ τῆς Ἐκκλησίας γνωστοποιήσουν, κατὰ τρόπον αὐθεντικόν, τὴν κρισιν των ἐν προκειμένῳ». Ὅπερ σημαίνει σαφῶς, ὅτι ὁ παλαιὸς ἀφορισμὸς δὲν ἀνεκλήθη ἀ κ ό μ η, ἀλλὰ τὸ ζήτημα μελετᾶται.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία καὶ ὁ Τεκτονισμὸς

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Μ.Α. τῆς Ἰταλίας, ἡ ἔγκυρος διεθνὴς ἐφημερὶς «Λὲ Μὸντ τῶν Παρισίων, στὸ φύλλον τῆς 7ης Δεκεμβρίου 1972, ἐσημείωσεν ὅτι «τώρα, μόνον ἡ ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καταδικάζει τὸν Τεκτονισμὸν ὡς ἀντιβαίνοντα εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν», καὶ προσέθεσεν: «Εἰς τὴν Ἑλλάδα σήμερα, ὅπως εἰς τὴν πρό... δύο αἰώνων Εὐρώπη, ἡ ἐπίσημος θρησκεία συστρέφεται μεταξὺ τῶν παροτρύνσεων ἀφ' ἑνὸς τοῦ ὀρθολογισμοῦ τῆς διανοήσεως — ἡ ὁποία εἶναι ἡλικίας

δύο καὶ πλέον αἰώνων — καὶ τῆς δεισιδαίμονος ἀμαθείας, γηραιᾶς κατὰ χίλια καὶ πλέον ἔτη».

Ἰαπωνία

Ἐτυπώθηκαν στὴν Ἰαπωνία μεταφράσεις τῶν Τυπικῶν Τεκτονικῶν ἐργασιῶν στοὺς τρεῖς πρώτους βαθμοὺς εἰς τὴν Ἰαπωνικὴ (σὲ χωριστὰ τεύχη: μὲ ἐξώφυλλο ρόδινο γιὰ τὸν πρῶτο βαθμό, κίτρινο γιὰ τὸν δεύτερο καὶ γαλάζιο γιὰ τὸν τρίτο, ἄγνωστον γιατί) καὶ ἐστάλησαν ἀπὸ δέκα ἀντίτυπα σὲ κάθε Στοά. Καθὼς ἀναφέρει ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἰαπωνίας, ἐκ τῶν 4500 μελῶν της, μόνον 330 εἶναι Ἰάπωνες καὶ οἱ ἄλλοι ἀλλοδαποὶ ἐγκατεστημένοι ἐκεῖ. Τώρα, μὲ τὴν μετάφρασι τῶν Τυπικῶν στὴν ἰαπωνικὴ ἀναμένεται ὅτι θὰ διευκολυνθῇ ἡ μεγαλύτερη διάδοσις τοῦ Τεκτονισμοῦ μεταξὺ τῶν ἐντοπίων.

Ὁ ἔρανος τῆς 250ετηρίδος

Ὅπως εἶναι γνωστὸν («Ἰλισὸς» 1967, σελ. 312), ἡ φιλανθρωπικὴ πλευρὰ τοῦ πανηγυρισμοῦ τῶν 250 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς πρώτης Μεγάλης Στοᾶς προέβλεπε τὴν δωρεὰ σημαντικοῦ ποσοῦ στὸ Βασιλικὸν Κολλέγιον τῶν χειρουργῶν τοῦ Λονδίνου. Τὸ ποσὸν ἀνῆλθε σὲ 45 ἑκατομμύρια δραχμῶν καὶ ἀποφέρει ἐτησίως τόκον τρία ἑκατομμύρια. Τὸ ποσὸν διενεμήθη σὲ διάφορα ἱδρύματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ στὸ Ὀδοντιατρικὸν Τμῆμα, ποὺ ἐργάζεται γιὰ τὴν παραγωγὴ ἐνζύμου προλήψεως τῆς φθορᾶς τῶν δοντιῶν.

Ὁδικὰ σήματα

Ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς ἀμερικανικῆς πολιτείας Ὀκλαχόμα ἀνέφερε ὅτι εἶχαν μεγάλη ἐπιτυχία τὰ τοποθετηθέντα ὁδικὰ σήματα μὲ ἐνδείξεις γιὰ τὴν θέσι τῆς Τεκτονικῆς Στοᾶς καὶ τὴν ἑσπέρα τῶν ἐργασιῶν. Τέτοια σήματα ὑπάρχουν τώρα σ᾽ ὅλη τὴν πολιτεία.

Ἱππόται τοῦ Κολόμβου

Στὴ Νέα Ὑόρκη, ἀντιπροσωπεία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ὀργανώσεως «Ἱππόται τοῦ Κολόμβου» παρεκάθησαν σ᾽ ἐπίσημο δεῖπνον τῆς Μεγάλης Στοᾶς, ὡς τιμώμενα πρόσωπα. Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Καθολικῆς ὀργανώσεως, ὑψώνοντας τὸ κύπελλο, εἶπε ὅτι ἀπὸ τὴν ἕως τώρα συνεργασία τῶν δύο ὀργανώσεων στὸν φιλανθρωπικὸ τομέα (ἔχουν προγραμματίσει καὶ ἑνιαία ὀργάνωσι ἀγῶνος μπαίηζ - μπώλ), ἐπείσθη ὅτι ὅλοι τους συμμερίζονται βασικὰ ἰδεώδη, ὅπως τὸν πατριωτισμὸ καὶ τὴν εὐσέβεια, καὶ ἔχουν πολλὰ κοινὰ σημεῖα. Τοῦ ἔχει κάμει, εἶπε, ἰδιαίτερη ἐντύπωσι ὅτι κάθε συγκέντρωσις τῶν Μασόνων ἀρχίζει μὲ τὸν ὕμνο τῆς σημαίας καὶ μὲ προσευχὴ πρὸς τὸν Θεό, γιὰ τὴν εὐλογία τῆς «δαιτός». (ἐχρησιμοποιήθη ἡ ἑλληνικὴ Ὁμηρικὴ λέξις γιὰ τὸ τραπέζι τῆς συνεστιάσεως).

Δεκτοὶ τυφλοὶ

Ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς ἀμερικανικῆς πολιτείας Ἀλαμπάμα ἐψήφισε τροπολογία τοῦ Κανονισμοῦ, βάσει τῆς ὁποίας ἐφεξῆς γίνονται δεκτοὶ πρὸς μύησιν καὶ τυφλοί, ἀρκεῖ νὰ ἔχουν τὰ λοιπὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, ἀσχέτως τῆς σωματικῆς αὐτῆς ἀτελείας. Δικαιολογώντας τὴν τροπολογία, ἀναφέρει ὅτι μετὰ τὸν πόλεμο παρέμειναν ὡς Τέκτονες μεμυημένοι προηγουμένως καὶ ἐξηκολούθησαν προφυλάσσοντες τὰ μυστικὰ τῆς ἀδελφότητος, ἐπίσης ἐμυήθησαν ἄλλοι ἀνάπηροι μὴ δυνάμενοι νὰ ἐκπληρώσουν ὅλες τὶς ὑποχρεώσεις των, ἀλλὰ προοδεύσαντες πνευματικῶς. Ἐκρίθη, λοιπόν, ὅτι προέχει ἡ μὴ ὕπαρξις ἐλαττώματος ὡς πρὸς τὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξι.

Σχετικῶς, ἀναφέρεται ὅτι στὴν Νότιο Οὐαλλία ἐμυήθη ἕνας τυφλὸς (μὲ τὸ σύστημα γραφῆς Μπράϊγ), ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε καὶ πτυχίο Νομικῆς.

Προσευχὴ γιὰ τοὺς ὑπερ - μεσήλικας

Στὸ « Μασόνικ Ρέκορντ » τοῦ Λονδίνου ἀνεδημοσιεύθη ἀπὸ ἄλλα τεκτονικὰ ἔντυπα ἡ ἀκόλουθη «Προσευχὴ γιὰ τοὺς ὑπερ - μεσήλικες» :

«Σύ, Κύριε, γνωρίζεις ὅτι βαδίζω πρὸς τὸ γῆρας, μὲ ὅλα τὰ παρεπόμενα ἐλαττώματα. Φύλαξέ με ἀπὸ τὴν μοιραία συνήθεια νὰ θεωρῶ χρέος μου νὰ λέγω κάτι γιὰ κάθε θέμα καὶ σὲ κάθε εὐκαιρία. Ἀπάλλαξέ με ἀπὸ τὸν πόθο νὰ διευθετήσω τὶς ὑποθέσεις ὅλου τοῦ κόσμου.

Κάνε με σκεπτικόν, ἀλλὰ ὄχι καὶ ἄθυμον. Δῶσε μου τὴν δύναμι νὰ βοηθῶ, χωρὶς νὰ κηδεμονεύω.

Μὲ τὸ ἀπόθεμα τῶν γνώσεων καὶ πείρας ποὺ ἔχω, βέβαια εἶναι κρῖμα νὰ μὴ τὸ χρησιμοποιῶ, ἀλλὰ θέλω νὰ μοῦ ἀπομείνουν καὶ λίγοι φίλοι.

Φύλαγε τὸ πνεῦμα μου ἀπὸ τὴν ἀφήγησι ἀτελείωτων λεπτομερειῶν καὶ δίνε μου τὴν δύναμι νὰ ἐπισημαίνω τὸ οὐσιῶδες. Σφράγιζε τὸ στόμα μου γιὰ τὰ πονάκια μου καὶ τοὺς πονοκεφάλους μου, ποὺ ὅλο χειροτερεύουν, καὶ ἀπάλλαξέ με ἀπὸ τὴν ἡδονὴ νὰ μιλάω καὶ νὰ ξαναμιλάω γι' αὐτὰ τὰ πράγματα στὸν καθένα, καθὼς περνοῦν τὰ χρόνια.

Δὲν τολμῶ νὰ ζητήσω τὴν χάρη ν' ἀπολαμβάνω τὶς ἱστορίες τῶν ἄλλων, ἀλλὰ βοήθησέ με νὰ τὶς ὑπομένω.

Δὲν τολμῶ νὰ ζητήσω βελτιωμένη μνήμη, ἀλλὰ παρακαλῶ γιὰ ηὐξημένη ταπεινότητα καὶ ἐλαττωμένη βεβαιότητα, ὁσάκις ἡ μνήμη μου ἔρχεται σ' ἀντίθεσι μὲ τὴν θέλησι τῶν ἄλλων.

Δίδαξέ με τὸ ἔνδοξο μάθημα ὅτι δυνατὸν περιστασιακὰ νὰ ἔχω λάθος. Φύλαγέ με λογικὰ προσηνῆ. Δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ εἶμαι ἅγιος — μερικοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀπρόσφοροι σὲ συμβίωσι — ἀλλὰ καὶ ἕνας στρυ-

γνὸς γέρων εἶναι πλάσμα τοῦ διαβόλου.

Δίνε μου τὴν ἱκανότητα νὰ διαπιστώνω καλὰ πράγματα σὲ ἀπροσδόκητες θέσεις καὶ ταλέντα σὲ ἀπροσδόκητα πρόσωπα, καὶ δίνε μου, Κύριε, τὴν χάρι νὰ τὰ παραδέχομαι.

Ἀμήν !».

Μισὸς αἰώνας

Μία Στοὰ τοῦ Ἰλλινόϊς ἐτίμησε 47 μέλη της, ποὺ συνεπλήρωσαν 50 ἔτη τεκτονικῆς θητείας. Ὁ γηραιότερος ἐγεννήθη τὸ 1876 καὶ ὁ νεώτερος τὸ 1898. Σχεδὸν ἀπίστευτο, νὰ μείνουν τόσοι πολλοί, τόσον πολὺν χρόνο, σὲ μία Στοά. Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἕνα ὑψηλότερο ρεκόρ: Στὴν Πενσυλβάνια, ὁ πρώην Μέγας Θησαυροφύλαξ ἔχει τεκτονικὴ θητεία 64 ἐτῶν.

Καὶ ἕνα μειδίαμα

Τὸ δελτίον τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Νεμπράσκα «Ἀδελφικὴ Ἐπιθεώρησις» δημοσιεύει ἕνα χαριτωμένο ἀνέκδοτο. Ἕνας νέος ἀξιωματικὸς τῆς Στοᾶς ἐσυνήθιζε νὰ ἔχη ἐπάνω του τὸ Τυπικὸν καὶ νὰ τὸ διαβάζη, ὁσάκις τοῦ ἐδίδετο εὐκαιρία, ὥστε νὰ ἀποστηθίση τὸ μέρος του. Σ' ἕνα ἀεροπορικό του ταξίδι καὶ κατὰ τὴν διάρκεια καταιγίδος («Προσδεθῆτε, μὴν καπνίζετε» κλπ.) ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη τὸ βιβλιαράκι καὶ ἄρχισε νὰ μουρμουρίζη. Μία γηραιὰ ἐπιβάτις ἀπὸ τὸ ὄπισθεν κάθισμα, τρομαγμένη προφανῶς, τοῦ ἐκτύπησε τὸν ὦμο καὶ τοῦ εἶπε: «Αἰδεσιμώτατε, θὰ θέλατε νὰ διαβάσετε λιγάκι καὶ γιὰ μένα ;».

Βραδυὰ Μόζαρτ

ΣΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ

Τὸ βράδυ τῆς 3ης Μαρτίου, στὴν αἴθουσα δημοσίων ἐκδηλώσεων τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος, τὸ διαλεχτὸ καλλιτεχνικὸ ζευγάρι Βάσως Δημοπούλου - Φραγκουλάκη (τῆς Ἐθνικῆς Λυρικῆς Σκηνῆς) καὶ τοῦ Γιώργου Φραγκουλάκη, μὲ τὴν συνδρομὴ τῆς πιανίστας Πηνελόπης Νίκα - Παπαδούλη, προσέφεραν μιὰ γεύση ἀπὸ τὸ τεράστιο ἔργον τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ Μόζαρτ καὶ ἰδιαιτέρως ἐκεῖνο, ποὺ τὸ ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τὸν Τεκτονισμό.

Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Τζαζόπουλος, πρόεδρος τοῦ Ἱδρύματος, ἔκαμε σύντομη εἰσήγησι γιὰ τὴν συναυλία, ἀναφερθεὶς στὴν μύησι τοῦ Μόζαρτ στὸν Τεκτονισμὸ καὶ τὰ κυριώτερα τῶν Τεκτονικῆς ἐμπνεύσεως ἔργα του. Ὁ κ. Τζαζόπουλος εἶπε:

«Ἡ ἀποψινὴ βραδυὰ εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν μνήμην τοῦ Βόλφγκαγκ Ἀμεδαίου Μόζαρτ, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ μουσουργοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ θεία Πρόνοια ἐπροίκισε μὲ τὸ χάρισμα τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ ἀφθάστου

πλούτου τῆς ψυχῆς διὰ τῆς οὐρανίας γλώσσης τῆς μουσικῆς.

Τὰ μουσικὰ κείμενα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀκούσωμε σήμερα, εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὰς ἐργασίας τῶν Τεκτονικῶν Στοῶν καὶ ἀπὸ τὰ ἐν αὐταῖς σύμβολα.

Εἰσελθὼν ὁ Μόζαρτ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, παρηκολούθει κανονικῶς τὰς ἐργασίας τῆς Στοᾶς «Ἀληθὴς Ὁμόνοια» καὶ ἐπολιτεύθη ὡς πιστὸς ὀπαδὸς τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἰδεωδῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Δὲν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ ἐνσαρκώνῃ εἰς τὰ δημιουργήματά του τὸ πάθος διὰ τὸ Φῶς, ἀλλὰ καὶ ἀγωνίζεται νὰ εἰσαγάγῃ τὸν ἀκροατὴν εἰς τὴν ψυχήν του, εἰς τὴν ἐν αὐτῷ ἀποκάλυψιν.

Μέχρι τοῦ θανάτου του ἐνεφάνισεν ἀρκετὰς μικρὰς συνθέσεις τελετουργικάς, τεκτονικοῦ περιεχομένου, τὰς ὁποίας ἀνύψωσεν μέχρι τῆς μεγαλοφυΐας του. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφερθοῦν αὗται ἐν τῷ συνόλῳ των. Μνημονεύομεν ὑπὸ μορφὴν δείγματος, τρεῖς καντάτες, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀριστουργήματα εἰς τὸ εἶδος των. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ «Χαρὰ τοῦ Τέκτονος», ἥτις ἐξετελέσθη κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Σεβασμίου τῆς Στοᾶς «Ἡ Ἀληθὴς Ὁμόνοια». Ἡ ἄλλη εἶναι «Σὲ σέ, ψυχὴ τοῦ Σύμπαντος», εἷς ὕμνος διὰ τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Ἡλιοστασίου καί, τέλος, ἡ μικρὴ καντάτα, ἥτις ἐξετελέσθη τὸ 1791, κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς Στοᾶς «Στεφανωμένη Ἐλπίς».

Αὐτὴ ἦτο καὶ ἡ τελευταία σύνθεσις τοῦ Μόζαρτ. Ἐπ' αὐτοῦ, λέγεται ὅτι ἡ σύζυγός του, ἀνήσυχος ἀπὸ τὸν ἀντίκτυπον, ποὺ εἶχον εἰς τὴν ὑγείαν του, τὴν τόσον εὔθραυστον, αἱ μακάβριαι σκέψεις, αἱ γεννώμεναι ἀπὸ τὸ κείμενον τῆς λειτουργίας τῶν νεκρῶν, τὸ ὁποῖον ἐπεξειργάζετο, ἐσκέφθη νὰ τὸν διασκεδάσῃ, προκαλοῦσα μίαν παραγγελίαν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του καὶ οὕτω δημιουργεῖται ἡ καντάτα αὐτή. Ταύτην ἐπηκολούθησεν τὸ «Ρέκβιεμ», ἐμπνευσμένον, τουλάχιστον ἐν μέρει, ἀπὸ τὸ Τυπικὸν τοῦ Γ' βαθμοῦ τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τὸ ὁποῖον ἔμεινεν ἡμιτελές.

Μέχρι τοῦ θανάτου του ὁ Μόζαρτ συνέθεσεν ἀρκετὰ ἔργα τεκτονικοῦ περιεχομένου. Ἀλλὰ τὸ κύριον ἔργον τοῦ Μόζαρτ εἶναι ὁ «Μαγευμένος Αὐλός». Εἶναι ἡ ἀρτιωτέρα μουσικὴ ἐκδήλωσις, τὸ σπουδαιότερον τῶν ἔργων του. Ἀφῆκε τὸ ἔργον αὐτὸ ὡς μνημεῖον ἄυλον, πολυτιμοτάτην κληρονομίαν εἰς τοὺς συνανθρώπους του καὶ τοὺς ἀδελφούς του.

Θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ προσθέσω καὶ ἐλάχιστα περὶ τῆς τεκτονικῆς σταδιοδρομίας τοῦ Μόζαρτ, ἥτις ὑπῆρξε ἐκπληκτική. Τὸ 1874, εἰς ἡλικίαν 27 ἐτῶν, ἔκρουσε τὴν θύραν τῆς Στοᾶς «Ἀγαθοεργία» τῆς Βιέννης καὶ ἐζήτησε νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς αὐτήν. Ἐζητοῦσε νὰ εὕρῃ τὴν δι' αὐτὸν ὑψίστην ἀξίαν τῆς ζωῆς, διὰ νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς αὐτήν. Ἡ θύρα ἠνοίχθη,

διότι διεπιστώθη ὅτι εἶχε τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ ἐγένετο δεκτὸς εἰς αὐτὴν ἐν ὀνόματι τοῦ Παγκοσμίου Τεκτονισμοῦ. Εἰς τὴν Βιέννην ὑπῆρχον τότε πολλαὶ Στοαί, αἱ ὁποῖαι ἀνέπτυσσον δρᾶσιν πραγματικὴν εἰς τὸν ἔξω κόσμον. Ἡ δραστηριότης διηυκολύνετο ἰδίᾳ ἐκ τῆς παρουσίας εἰς τὸν θρόνον τοῦ τότε Αὐτοκράτορος Φραγκίσκου τοῦ Α΄ καὶ μετ' αὐτὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν Β΄.

Τὸ ἑπόμενον ἔτος παρίσταται εἰς τὴν μύησιν τοῦ φίλου του Χέυδεν κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ἐζήτησε τὴν εἰσδοχὴν τοῦ πατρός του εἰς τὸν Τεκτονισμόν, μετασχὼν εἰς τὴν μύησίν του.

Ἵνα κατανοήσωμεν διατί ὁ Τεκτονισμὸς ἐξήσκησεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον μεγάλην ἐπίδρασιν, πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὡς κύριον παράγοντα τὴν ἐξαιρετικήν του εὐαισθησίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι κατεῖχε τὴν οὐρανίαν γλῶσσαν τῆς μουσικῆς κατὰ θείαν παραχώρησιν, εἰς βαθμὸν θαύματος, τὴν γλῶσσαν αὐτήν, ἥτις ἔχει τὴν δύναμιν νὰ φανερώνῃ εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὰ μεγάλα καὶ θεῖα ὁράματα τῶν ὄντων τῆς Δημιουργίας καὶ νὰ ἐκφράζῃ σαφῶς τὰς ἀνωτέρας πνευματικὰς συλλήψεις καὶ ἐξάρσεις.

Ἀπέθανε, διότι τὸ σῶμα του εἶχε φθαρῆ εἰς ἕνα ἐξαντλητικὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἡ ὑπερηφάνεια τὸν ἔκαμνε πιὸ σκληρὸν καὶ ὅστις ἐπεξετείνετο καὶ μέχρι τῆς ἐξοικονομήσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου του.

Ἐξηφανίσθη διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, μία μεγαλοφυΐα, ἡ ὁποία εὑρισκομένη ἐν τῇ πρὸς τὰ ὕψη πορείᾳ της, ἀπέδωκεν εἰς τελειότητα πᾶν ὅ,τι οἱ ἄλλοι συνθέται κατὰ τὴν διάρκειαν πολὺ μακρᾶς ζωῆς δὲν κατώρθωσαν νὰ προσφέρουν· μεγαλοφυΐα, ἡ ὁποία ἦτο πλήρως παρεσκευασμένη νὰ ἀποκαλύψῃ καὶ ἄλλα ἀριστουργήματα εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων αὕτη τόσον ἀνάγκην εἶχεν. Ὁ θάνατός του εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς ὕλης κατὰ τοῦ πνεύματος. Αὐταὶ ἦσαν αἱ ἐπαφαὶ τοῦ ἐγώ του μὲ τὸν ἔξω κόσμον. Δοκιμασίαι ὄντως σκληραί. Εἰς αὐτὰς ἀντέταξεν ὁ ὑπέροχος ἄνθρωπος τὴν ἀνοχήν, τὴν γενναιόδωρον ἐπιείκειαν, τὴν ἀνεξάντλητον δύναμιν τῆς ἀγάπης, καὶ καλωσύνης καὶ τὴν ἀναδημιουργικὴν ἐλπίδα. Ὅλα αὐτὰ ἀναβλύζουν αὐθόρμητα μέσα ἀπὸ τὴν ψυχήν του, μέσα ἀπὸ τὴν μουσικήν του ἰδιοφυΐαν, ἀπὸ τὸ μουσικόν του ἔργον ,τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν ὁ μέγας ἆθλος τοῦ γηΐνου βίου του.

Αὐτὸς ἦτο ὁ ἄνθρωπος Μόζαρτ.

Ἂς ἀνατείνωμεν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν πρὸς τὴν ἀθάνατον ψυχήν του, τῆς ὁποίας ἡ διάβασις ἐκ τοῦ κόσμου τούτου δὲν ἐγένετο ἐπὶ ματαίῳ. Ἡ ἀθάνατος ψυχὴ τοῦ μεγάλου ἀνθρώπου καὶ μεγάλου Τέκτονος, ἀπολαύει εἰς τοὺς κόλπους τῆς αἰωνιότητος, τῆς εἰρήνης, καὶ τῆς χαρᾶς, τῶν ὁποίων ἐ-

γένετο ἀξία διὰ τῶν ἐνδελεχῶν αὐτῆς σπουδῶν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς Ἀληθείας.

Ἄς τιμήσωμεν ἀπὸ βάθους ψυχῆς τὴν ἔνδοξον μνήμην του».

Σχετικῶς, ὁ κ. Γεώργιος Φραγκουλάκης, ἐκ τῶν καλλιτεχνῶν τῆς ὡραίας ἐκδηλώσεως, γράφει:

Μέσα στὸ τεράστιο δημιουργικὸ ἔργο τοῦ Μόζαρτ, ἐντελῶς ξέχωρη θέση παίρνουν τὰ τραγούδια του καὶ γενικώτερα αἱ συνθέσεις του γιὰ τὴν ἀνθρώπινη φωνὴ (ὄπερες, ὀρατόρια, κ.ἄ. Ὁ παιδικὸς κόσμος, ἡ ὄμορφη φύση, ἡ ἀγάπη, ἡ χαρὰ καὶ ἡ βαθειὰ θρησκευτικότητά του, ἀποτελοῦν τὶς πρωτοῦλες στὴν ἔμπνευσή του.

Τὰ ἐκφραστικὰ μέσα ποὺ χρησιμοποιεῖ στὴν Μουσική του εἶναι ἁπλᾶ κι' ἀνάλαφρα καὶ χαρακτηρίζουν τὸ μουσικὸ στὺλ τοῦ «ροκοκὸ» μέσα στὴν κλασσικὴ ἐποχὴ (1751—1800), ὅπου κυριαρχεῖ ἡ τάση γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ τοῦ ἀνθρώπου πίσω στὴν μητέρα του Φύση (κατὰ τὸν Ζὰν Ζὰκ Ρουσσῶ).

Ἔτσι, ὁ ἑρμηνευτὴς κι ὁ ἀκροατὴς μαζὶ πρέπει ν' ἀναζητήσουν καὶ νὰ βροῦν τὸ μεγαλεῖο τοῦ Μόζαρτ, μέσα στὴν ἁπλότητα τῶν ἔργων του. Στὸ τραγουδάκι του «Sehnsucht mach dem Fruhlinge (Νοσταλγία στὴν Ἄνοιξη, σὲ ποίηση Overbeck) τὸν ἐμπνέει ἡ παιδικὴ φωνὴ ποὺ μέσα στὸ καταχείμωνο παρακαλεῖ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Μάη. Τὸ ποίημα τοῦ Ἰάκωβου, ποὺ μιλᾶ γιὰ δυὸ ὄμορφα γαλανὰ μάτια μεταμορφώνει ὁ Μόζαρτ στὸ γνωστὸ τραγοῦδι «An Cloe» (Στὴν χλόη», Komme bliebe Zither (Ἔλα ἀγαπητὲ Τσίτερ, τσίτερ = μουσικὴ τῆς πατρίδας του. Στὸ Τεκτονικὸ τραγοῦδι (Freimauerlied) ποὺ ἔχει καὶ τὸν τίτλο «Ταξεῖδι τῶν Ἑταίρων» ὑπάρχει ἡ πιθανότης ὁ ἄγνωστος ποιητὴς νὰ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ συνθέτης, ὁ ὁποῖος καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ τὸν ἀνάλογο συμβολικὸ βαθμό:

Ἐσᾶς που ὁ γνώστης πλησιαζει σ' ἕνα νεο βαθμό.
Διαβῆτε σταθερὰ τὸ μονοπατι σας αὐτο,
καὶ νὰ γνωρίζετε πῶς εἶναι το μονοπάτι τῆς Σοφίας
Μοναχα ὁ ἐμμένων ἄνθρωπος θα πλησιαση τὴν πηγὴ τοῦ Φωτός

Στὴν συνέχεια ἡ Σονάτα σὲ Ντὸ μείζ. γιὰ πιάνο (Κ.Υ. 545) μᾶς δίνει μιὰ σαφῆ εἰκόνα γιὰ τὴν δεξιοτεχνία τοῦ Μόζαρτ νὰ συνθέτη ἐπάνω στὴν τριμερῆ μουσικὴ φόρμα.

Στὸ «Wiegenlied » (Νανούρισμα, σὲ ποίηση Κόττερ) ὁ συνθέτης δημιουργεῖ χαρακτηριστικὰ τὴν γαλήνια ἀτμόσφαιρα γιὰ τὰ γεμᾶτα ἀγάπη καὶ στοργὴ λόγια τῆς Μάνας.

Στὴν «Παιδαγωγικὴ» ὀνομαζομένη Καντάτα γιὰ τενόρο καὶ ὄργανο, συναντοῦμε ἕνα θαυμάσιο ἔργο ἀπὸ μουσικῆς καὶ τεκτονικῆς πλευρᾶς. Τὸ κείμενο ἀνήκει εἰς τὸν F. Ziegenhagen ποιητὴν φιλοσοφοῦντα καὶ μαθητὴν τῶν Ρουσσὼ καὶ Γκαῖτε καὶ εἰς τὰ χέρια τοῦ

Μόζαρτ βρίσκει τὴν πιὸ κατάλληλη μουσικὴ ἐπεξεργασία.

— Ἐσεῖς ποὺ μὲ δοξάζετε, ἀποκαλῶντας με Ἰεχωβᾶ, ἢ Θεο, ἢ Φοῦ, ἢ Βράχμα, ἀκοῦστε τὶς σάλπιγγες που ἠχοῦν δυνατὰ στη Γῆ, στην Σελήνη καὶ στὸν Ἥλιο Τὸ αἰώνιο αὐτο σαλπισμα ἀκοῦστε καὶ ἐσεῖς, ανθρωποι!

Ἀγαπήσατέ με στὰ ἔργα μου μέσα, ἀγαπῆστε, τὴν τάξη, τὸν ρυθμο, τὴν ἁρμονία

Ἀγαπήσατε τοὺς ἑαυτούς σας καὶ τοὺς ἀδελφούς σας.

Τὰ στολίδια σας νὰ εἶναι ἡ Δύναμη, ἡ Ὀμορφιά, ἡ Εὐγένεια καὶ το Φῶς

Δῶστε παντοτε τὸ ἀδελφικὸ χερι τῆς βοηθείας καὶ σπᾶστε τὰ δεσμὰ τῆς αὐταπάτης καὶ σχίσατε τὰ πέπλα τῶν προλήψεων

Ἡ ἀνθρωποτης αἱρετικὴ ντύνεται στὰ μέταλλα καὶ στὸ χρυσάφι, αλλὰ χύθηκε ἄφθονο μεχρι σήμερα τὸ αἷμα τῶν ἀνθρώπων

Νἆστε σοφοί, δυνατοὶ κι ἀδελφωμένοι

Τοτε ἡ χαρα μου θ' ἁπλωθῆ ἐπάνω σας

καὶ τὰ μάγουλα σας θὰ γεμίσουν δάκρυα χαρᾶς.

Τότε θ' ἀκουστοῦν τὰ θριαμβευτικα σας τραγούδια

καὶ τὰς ἐρήμους θὰ μεταβάλλετε σε δροσερὲς κοιλάδες

καὶ τὸ κάθε τι θα σᾶς χαμογελᾶ μέσα στὴ Φύση

Τότε μόνο θ' ἀγγίξετε τὴν ἀληθινη εὐτυχία

Τὸ δεύτερο μέρος τοῦ προγράμματος περιελάμβανε ἄριες ἀπὸ τὶς ὄπερες «Γάμος τοῦ Φίγκαρο», «Τίτος», «Ντὸν Τζοβάνι» καὶ «Μαγικὸς Αὐλός». Χαρακτηριστικὰ δείγματα τῆς προσφορᾶς τοῦ μεγάλου Συνθέτου στὸν τομέα τοῦ λυρικοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Δύο ἐπίσης Μενουέττα ἀπὸ τὴν Σονάτα σὲ Μὶ ὕφ. Μείζ. γιὰ πιάνο, ἔφεραν διάχυτη κοντά μας τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ Σάλτσμπουργκ καὶ τῆς Βιέν- ὅπου γεννήθηκε καὶ ἔζησε τόσο λίγο, μὰ τόσο δημιουργικὸς ὁ Μόαζρτ.

Ἡ βραδυὰ ἐτελείωσε μὲ τὸ ἄκουσμα τοῦ Τεκτονικοῦ ὕμνου — ἱσταμένων τῶν ἀδελφῶν ὀρθίων.

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΙΗΣΟΥΣ

Ἐντὸς τῶν ἡμερῶν κυκλοφορεῖ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κωστῆ Μελισσαροπούλου «Ὁ Ἰησοῦς». Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ τὸ ἀποκτήσουν ἂς ἀποστείλουν δρχ. 50, διὰ νὰ τὸ λάβουν εἰς τὴν διεύθυνσίν των ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σημειώσεις ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ντίνου Κονόμου: Ο ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΡΩΜΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΕΓΕΡΣΙΑ

Ἡ νεα αὐτη εργασια του ακαταπονητου ἱστορικοῦ - ἐρευνητοῦ εχει διπλῆ ἀξία· πρῶτον διοτι δημοσιευεται (επι τελους!) μια διεξοδικη βιογραφια τοῦ ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνεγερσιας Ζακυνθιου Φιλικοῦ, μαλιστα με σωρειαν νεων στοιχειων απο ανερευνητα εως τωρα Ἀρχεια· δεύτερον ,διοτι διαφωτιζεται, με αγνωστα στοιχεῖα ἡ στενη και αρρηκτη σχεση — ὅπως λεγει ὁ συγγραφευς — Τεκτονισμου και Φιλικῆς Ἑταιριας»

Ἀπο τα ἀπομνημονευματα τοῦ Ἐμμανουηλ Ξανθου (1845) εἶχε αποκαλυφθει οτι η συστασις της Φιλικῆς Ἑταιριας ὑπηρξε καρπος τῆς μυησεώς του εἰς τον Τεκτονισμο κατα τας ἀρχὰς τοῦ 1813, στην Λευκαδα, οπου εὑρεθη για εμπορικους λογους «Μεταβας εις την Ἁγίαν Μαυραν — αφηγεῖται ὁ Ξανθος — δια παρακινησεως φιλου του τινος Παναγιωτάκου Καραγιαννη εἰσηχθη εις την Ἑταιριαν των Ἐλευθερων Τεκτόνων (Μασόνων)· ων δε ιδεῶν ελευθερων, και πνεων παντοτε μισος κατα τῆς Τουρκικῆς τυραννιας, συνελαβεν αμεσως την ιδεαν, οτι ἠδυνατο νὰ ενεργηθῆ μια μυστικη Ἑταιρια κατὰ τους κανόνας ταυτης τῆς των Ἐλευθερων Τεκτονων, ϐασιν εχουσα την ενωσιν ολων τῶν ἐν Ἑλλαδι καὶ εἰς ἀλλα μερη ευρισκομενων διαφορων Καπιτανιων, Ἁρματωλων και αλλων επισημως πασης ταξεως ὁμογενῶν, δια να ἐνεργησωσιν, εν καιρῷ, την ἐλευθερωσιν τῆς πατριδος» — και ετσι εἶναι τεκμηριωμενον, κατὰ τρόπον ἀμαχητον, ὅτι ἡ σκεψις περι συστασεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιριας συνεληφθη μεσα εις Τεκτονικον χωρον και οτι ἡ οργανωσις που θα συνηγειρε το σκλαϐωμενο εθνος για την παλιγγενεσια του εϐασισθη στους μυστικους κανονας των Τεκτονων. Ἀλλα, ἀμφισϐητηθηκε ἀπο Καθηγητὰς τῆς Ἱστοριας ὁ συσχετισμος Τεκτονισμοῦ και Φιλικῆς Ἑταιρίας, μολονοτι το περιασμα τοῦ Ξανθου απο την Λευκαδα και ἡ μυησις του στον Τεκτονισμο ἀνεγνωρισθη ὡς «εὐτυχες εθνικον γεγονος». Ὁ Καθηγητης κ. Ἀπ. Β. Δασκαλακης ὑπεστηριξε, μεταξυ των αλλων — που ξεφευγουν απο τα πλαισια τῆς παρουσιασεως τοῦ ϐιϐλιου τοῦ Ντινου Κονομου — οτι «ἡ Φιλικη Ἑταιρια ἐν τῇ οὐσια της ουδεν ελαϐεν ἐκ τοῦ Τεκτονισμοῦ, οὐδ' αλλως πως ηλθε ποτε εις τινα επαφην μετὰ τεκτονικῶν στοῶν».

Τα περιεχομενα στο ϐιϐλιο τοῦ Ντινου Κονομου αγνωστα εως τωρα στοιχεῖα, προερχομενα απο τα Τεκτονικα Ἀρχεῖα των Παρισιων (ἀποκειμενα στην Ἐθνικη Βιϐλιοθηκη τῆς Γαλλιας) καὶ ἀπο μυστικα Ἀγ-

γλυκά έγγραφα της εποχής της Ἐθνεγερσίας, ρίχνουν ν ε ο φ ῶ ς στὴν Ἱστορία τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ καὶ ἐπιβάλλουν, πλέον, ἀναθεώρησι τῆς ἐπιφυλακτικότητος τῶν ἀπο καθέδρας ἱστορικῶν μας.

Ἕνα ἀπὸ τὰ ἔγγραφα τῶν Τεκτονικῶν Ἀρχείων — ποὺ ἡ Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Γαλλίας παρέδωσε στὸ Γαλλικὸ κράτος καὶ ἀπετέλεσαν τὸ ὀνομασθὲν «Μασονικὸν κληροδότημα» — ἔχει ξεχωριστὴ σημασία ,διότι τεκμηριώνει τὸ Τεκτονικὸν ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Ἑλλάδος τ ρ ί α τουλάχιστον χ ρ ό ν ι α πρὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Εἶναι ἡ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου 1811 ἀναφορὰ τοῦ Διονυσίου Ρώμα πρὸς τὴν Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Γαλλίας, στὴν ἁρμοδιότητα τῆς ὁποίας ὑπήγετο ὁ ὑπάρχων τότε στὰ Ἑπτάνησα Τεκτονισμός. Ὁ Ρώμας παρέδωσε ὁ ἴδιος στὴν προϊσταμενη Τεκτονικὴ Ἀρχὴ τὴν ἰδιογραφη ἀναφορά του, τὴν ὁποίαν συνέταξε στο Παρίσι, ὅπου μετέβη ὡς ἀντιπροσωπος τῶν Ἰονίων νησων γιὰ νὰ ἐκφράση συγχαρητήρια στον αὐτοκρατορα Ναπολεοντα, μὲ τὴν εὐκαιρια τῆς γεννήσεως τοῦ γιοῦ του, «βασιλέως τῆς Ρώμης». Ἦταν γνωστόν, ὅτι ὁ Ζακύνθιος εὐγενὴς ἔγινε τοτε δεκτος ἀπὸ τὸν Τ έ κ τ ο ν α αὐτοκράτορα καὶ «ἱκέτης γίνεται ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν τύχην ταύτης παρακατίθεται ἐν τοῖς κόλποις τοῦ τότε κυριάρχου τῆς Εὐρώπης» (Ἰω Φιλήμων, Διονύσιος ὁ Ρώμας, ἐφημ «Αἰών», 5 Σεπτ 1877). Ἦταν, ὅμως, ἄγνωστον ὅτι ἐπεκοινώνησε με τὴν Τεκτονικὴν Ἀρχὴν καὶ ἐνεχείρισε τὴν σπουδαιοτάτη ἀναφορά του. Ἀπὸ αὐτὴν πληροφορούμεθα ὅτι ἡ ὑπὸ Γαλλικὴν αἰγίδα Στοά «Ἀγαθοεργία» τῆς Κερκύρας, εἶχε ἀποφασίσει νὰ προσθεση στὸν τίτλο της και τὴν λεξιν «Φιλογένεια», ἐπειδή, στὴν οὐσία, εἶχε ἐξελιχθῆ σὲ μία πατριωτικὴ ὀργάνωσι, ποὺ ἀπεκατέστησε ἡγετικὴν ἐπαφὴν με Τεκτονικάς στοάς εἰς τα ὑπο Τουρικικὴν κατοχην ἔδαφος τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλαδος. Ἐλειτουργοῦσαν τότε Τεκτονικαὶ Στοαὶ «μὴ κανονικαὶ» (Σημ. διότι δεν ἦταν δυνατὸν ν' ἀναγνωρισθοῦν, ἐλλείψει ἐθνικῆς κυριαρχίας στὸ ἔδαφός των) στὴν Ἤπειρο, Στερεά, Πελοπόννησο καὶ Μακεδονια. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ἐξηρτῶντο ἀπο τὴν Στοὰ τῆς Κερκύρας, ἡ ὁποία ἀπεβη, στην πραγματικοτητα, κεντρικὴ Τεκτονικὴ Ἀρχὴ τῆς Ἑλλάδος. Καὶ γραφει ὁ Διονύσιος Ρώμας στὴν ἀναφορά του, γιὰ τὴν Στοὰ «Ἀγαθοεργία», ἡ ὁποία εἰργάζετο, μὲ χρονικες διακοπές, ἀπὸ τοῦ 1782:

«Αὕτη ἀπέβη ἐμπράκτως, ὡς ἦτο καὶ δικαιωματικῶς, ἡ Κεντρικὴ ὁλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο ἔκρινεν ὠφέλιμον, ὅπως προσθεση εἰς τὸν διακριτικόν της τίτλον τὸν τῆς Φιλογενίας, ὄνομα λίαν κολακευτικὸν διὰ τοὺς Ἕλληνας, καθοσον σημαίνει τὸν φ ί λ ο ν τοῦ Γ έ ν ο υ ς (Σημ. Ἑλληνιστὶ στὸ κείμενον).

«Κατὰ τὴν δευτέραν ἄφιξιν τῶν Γάλλων εἰς τὰς νήσους, μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Τίλσιτ, οἱ ἀδελφοὶ τῆς Στοᾶς ταύτης συνέλαβον τὴν ἰδέαν ὅτι τοὺς ἐχρειάζετο ἐξουσιοδότησις ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν παρὰ τῆς Γαληνοτάτης Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας. . Ἐὰν το ονομα τῆς Φιλογενείας, το προστεθὲν εἰς τὸν διακριτικον τιτλον τῆς Ἀγαθοεργιας, ἀπετέλει τυχὸν ἐμπόδιον εἰς τὴν ζητηθεῖσαν ἐξουσιοδότησιν ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν, θεωρῶ ἐμαυτον δυνάμενον, βάσει τῶν γενικῶν ἐξουσιοδοτήσεων δι' ὧν εἶμαι περιβεβλημένος παρὰ τῆς εἰρημένης Στοᾶς, νὰ δηλώσω, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐξ ὀνόματός της, ὅτι παραιτεῖται τοῦ τίτλου τῆς Φιλογενείας, τὸν ὁποῖον προσεθηκεν εἰς τὸν διακριτικόν της τίτλον διὰ μόνον τὸν σκοπὸν τῆς χρησιμότητος τοῦ Τ ά γ μ α τ ο ς.

«Ὑποχρεωμένος ν' ἀναχωρήσω συντόμως ἐκ τῆς πρωτευούσης ταύτης, παρακαλῶ θερμῶς τὴν Γαληνοτάτην Μεγάλην Ἀνατολὴν νὰ εὐαρεστηθῇ καὶ μοῦ παραχωρήση, το ταχύτερον δυνατόν, τὴν αἰτουμένην ἐξουσιοδοτησιν, ἵνα ἐγὼ γίνω φορεὺς τῆς ὑμετέρας ἀνταποκρίσεως εἰς τὴν πλέον φλογερὰν εὐχὴν τῆς τόσον σεβασμίας Κεντρικῆς Στοᾶς, καὶ τόσον ὠφέλιμον ὄχι μόνον ὑπὲρ τοῦ Μασονικοῦ Τάγματος, ἀλλὰ καὶ γενικῶς ἐνδιαφέρουσαν διὰ τὴν κοινὴν γνώμην τῶν κατοίκων αὐτῆς»

Ἀπὸ τὸ κείμενον αὐτὸ συνάγεται ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς τῶν Ἰονίων νήσων, ἔχοντας ἀναλάβει ἐμπράκτως τὴν αἰγίδα καὶ τῶν Τεκτονικῶν στοῶν, ποὺ ἐλειτουργοῦσαν κρυφὰ στὰ κατεχόμενα ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐδάφη τῆς Ἑλλάδος, ἀπέβη «κεντρικὴ Ἀρχή», μὲ τὴν (δοθεῖσαν) ἔγκρισιν τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας, ὅτι ἔκρινε σκόπιμον νὰ μὴ παρουσιάζεται, πλέον, ὡς ὀργάνωσις ἀγαθοεργίας, ἀλλὰ νὰ προσθέσῃ στὸν τίτλο τῆς κερκυραϊκῆς στοᾶς τὴν λέξιν «Φιλογένεια», ἡ ὁποία ἀντιπροσώπευε τὴν πραγματικότητα, καὶ ὅτι αὐτὴ ἀνεγνωρίσθη ἐπισήμως ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ τεκτονικὴ ἡγεσία. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Στοὰ τῆς Κερκύρας, ἡ ὁποία, μετὰ τὴν διαμόρφωσι τοῦ τίτλου της σε «Ἀγαθοεργία καὶ Φιλογένεια», ἔκαμε ἕνα περαιτέρω βῆμα καὶ ὠνομάσθη «Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Ἑλλάδος» (στὶς 14)26 Ἀπριλίου 1816 τὸ σχετικὸν ἀνέκδοτον πρακτικὸν δημοσιεύεται κι' αὐτὸ ἀπὸ τὸν Ντίνο Κονόμο), τί ἄλλο σημαίνει, παρὰ ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπηρετοῦσε τὴν ἐθνικὴ Ἑλληνικὴ ὑπόθεσι, μὲ τὴν ἔγκρισι τῶν ἀνωτέρων Ἀρχῶν τῆς Εὐρώπης. Ἐδῶ, θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας, στὸν πανηγυρικὸ τόμο ποὺ ἐξέδωσε τὸ 1967, γιὰ τὴν συμπλήρωσι 250 ἐτῶν ὠργανωμένης δράσεως, ἀνέφερε ὅτι στὴν Ἑλλάδα «ὁ Τεκτονισμὸς ὑπῆρξε ἀσπίδα πολιτικῆς δράσεως».

Σπουδαῖο εἶναι καὶ ἕνα ἄλλο κείμενον σχετικὰ μὲ τὴν συμβολὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ στὴν Ἑλληνικὴ παλιγγενεσία. Δημοσιεύεται κι' αὐτό, γιὰ πρώτη φορά, ἀπὸ τὸν συγγραφέα τῆς βιογραφίας τοῦ Διονυσίου Ρώμα καὶ εἶναι μία ἀναφορά του, πάλι πρὸς τὴν Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Γαλλίας, μὲ χρονολογία 5)17 Νοεμβρίου 1843. Εἶναι ἕνας ἀπολογισμὸς τῆς δράσεως. Ὁ Διονύσιος Ρώμας ἐκθέτει τὰ τῶν ἐνεργειῶν του γιὰ τὴν εὐόδωσι τῆς παρασκευαζομένης ἐπαναστάσεως (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ ταξίδια του σὲ χῶρες τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης) καὶ τονίζει ὅτι «ἡ ἀνόρθωσις ἑνὸς κλασσικοῦ Ἔθνους, ποὺ ἄλλοτε ὑπῆρξεν ἑστία τῶν φώτων καὶ τοῦ λαμπροτέρου τῶν πολιτισμῶν, ἀπὸ τὴν αἰσχύνη μιᾶς τόσον μακρᾶς καὶ ταπεινωτικῆς δουλείας, ἀπετέλει καθῆκον ἐπιτακτικὸν διὰ κάθε γενναιόφρονα ψυχὴν καὶ κάθε ἀληθινὸν Τέκτονα».

Ὑπὸ τὸ φῶς αὐτῶν τῶν ἐγγράφων, ἡ μύησις τοῦ Ἐμμανουὴλ Ξάνθου στὴν Λευκάδα ἀπετέλεσε μὲν «ἐθνικὸν γεγονός», ἀλλά ὄχι τυχαῖον. Ἦταν μία ἐνέργεια προγραμματισμένη, ἐν ὀνόματι τῆς Φιλογενείας, ἡ ὁποία ἐδέσποζε πάσης ἄλλης Τεκτονικῆς δράσεως.

Ἐνδιαφέροντα, ἐξ ἄλλου, εἶναι τὰ στοιχεῖα τῶν βρεταννικῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν, μερικὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχει περιλάβει στὰ βιβλία του ὁ Ἄγγλος ὑφηγητὴς τῆς ἱστορίας δόκτωρ Ντάγκλας Νταιηκιν. Στὸ ὑλικὸ αὐτό, τού, ὡς παρατηρεῖ ὁ Ντῖνος Κονόμος, δὲν επροσεχθηκε ὅσο θὰ ἔπρεπε ἀπὸ τὴν ἔρευνα τῶν χρόνων τῆς Ἐθνεγερσίας, περιλαμβάνονται ἀντίγραφα ἐπιστολῶν μυστικὰ λογοκριμένων, ποὺ διαφωτίζουν τὸν ρόλο τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Εἶναι γνωστή, ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖον Ρώμα, ἡ ὑπόθεσις τῆς διενεργουμένης στὶς τάξεις τοῦ Ἰμβραὴμ κατασκοπείας τῶν Ἑλλήνων, μὲ πρωταγωνιστὴ τὸν Ἰταλὸν συνταγματάρχη τοῦ μηχανικοῦ Ἰωάννη Ρωμαίη, ὑπηρετοῦντα στὸ στρατόπεδο τῶν Τουρκοαιγυπτίων. Τώρα ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν λογοκριμένων ἐπιστολῶν, ποὺ οἱ Ἄγγλοι πράκτορες ἀντέγραφαν καὶ κατόπιν ἄφηναν νὰ ἐπιδοθοῦν στὸν προορισμό τους, προκύπτει ὅτι ὁ Ρωμαίη, ποὺ ἦταν Τέκτων, ἐτέθη ὑπὸ κατηγορίαν γιὰ τὴν μισθοφορικὴ του πρόσληψι στὴν ὑπηρεσία τῶν Τούρκων, ἔδωσε ὅμως ἐξηγήσεις καί, κυρίως, ὑπεσχέθη νὰ γίνῃ κατάσκοπος ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως, ὁπότε ὄχι μόνον συνεχωρήθη, ἀλλὰ καὶ ἐκαλύφθη πλήρως. Ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ φιλέλληνος στρατηγοῦ Ροζαρὼλ πρὸς τὸν Ρωμαίη, ὑπὸ χρονολογίαν 28 Μαρτίου 1825, ἀναφέρει, μεταξὺ ἄλλων: «Εἶμαι, καθὼς ξέρεις, 33°. καὶ ὁ φίλος μου κόντε Διονύσιος Ρώμας 31°. Συγκινημένοι ἀπὸ τὶς φράσεις τῆς ἐπιστολῆς σου, συνεκαλέσαμε εἰδικὴν συνεδρίασιν περιστυλίου (καπίτολο) καὶ ἀφοῦ ἐβεβαιώσαμεν τὴν Στοὰν ὅτι μὲ ἰδικήν μας

ἐντολὴν προσεχώρησες στους καταραμένους, ἐλάβαμε ὁμόφωνον ἀπόφασιν νὰ σοῦ ἐκδώση ὁ ἀδ. Ρώμας, ὡς Ταξιαρχης Δικαστής, (Σημ. τίτλος τοῦ 31ου βαθμοῦ τοῦ Τεκτονισμοῦ) πιστοποιητικὸν διὰ τὰς τεκτονικάς σου ἀρετὰς καὶ νὰ βεβαιώση τὰς ὑπηρεσίας που προσφέρεις εἰς τὴν Ἑλλάδα μετημφιεσμένος εἰς σαρικοφόρον». Σε αλλη ἐπιστολὴ τῆς 12 Ἀπριλίου 1825 περιλαμβάνεται ἡ αὐστηρὰ σύστασις τοῦ Ροζαρὼλ στὸν Ρωμαιη: «Σοῦ ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἡ Σ τ ο ὰ ἀπαγορεύει ἀπολύτως ν' ἀλληλογραφῆς μὲ οἱονδήποτε Ἕλληνα ἀπ' εὐθείας. Φοβεῖται μήπως ὑπάρξη καμμία διαρροὴ ἀπὸ καταδοτην. Δὲν ειναι δυνατὸν σὺ νὰ γνωρίζης τὰ ἰδιαιτερα τῶν Ἑλλήνων τοσο καλά, ὅσον ὁ κοντε Ρώμας καὶ ἡ Στοά. Δυνατὸν νὰ πέσης εἰς πανίδα καὶ τότε τὸ κεφάλι σου θὰ κυλήση ἀπὸ τοὺς ὤμους σου!». Ἀποδεικνύεται δηλ. ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ὡς ὀ ρ γ ά ν ω σ ι ς εἶχε ἐνεργὸν δρᾶσιν κατὰ τὴν Ἐθνεγερσία.

Φαίνεται ὅτι ἡ τριμελὴς ἐπιτροπὴ τῆς Ζακύνθου, ἀποτελουμενη ἀπο τοὺς Διονύσιον Ρώμαν, Παναγιώτην Στεφάνου καὶ Κων. Δραγωναν, ἡ ὁποία ἀνεδείχθη εἰς ἀληθὲς Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος, ἦταν καὶ ὁ σύνδεσμος μὲ τὸν Τεκτονισμό, λογω τῆς τεκτονικῆς ἰδιότητος καὶ τῶν τριῶν. Ἡ διπλῆ αὐτὴ ἰδιότης τους ἔδινε τέτοιο κῦρος, ὥστε ὡρισμενοι ἀγωνισταὶ νὰ πιστεύουν ὅτι «μία γραφὴ» τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ζακύνθου ὑπελογίζετο περισσοτερο ἀπο «χιλίας διαταγὰς τῆς Διοικήσεως». Ὁ σύνδεσμος τῆς ἐπιτροπῆς Χριστόφορος Ζαχαριάδης σημειώνει στὸ ἡμερολόγιόν του: «Ὡμίλησα κατὰ μέρος ἑκάστου (Κουντουριώτης, Μαυροκορδᾶτος, Βρεσθενης, Κολιόπουλος, Πετμεζαῖοι κλπ.) καὶ παρρησίᾳ ὅλων τῶν ρηθέντων ὁπλαρχηγῶν τοὺς ἐφοβέρισα ἀπὸ μέρους μιᾶς κ ρ α τ α ι ᾶ ς Ἀ ρ χ ῆ ς καὶ οὕτω τοὺς κατεπεισα νὰ γυρίσουν πάλιν μὲ τὸν Γέρον κλπ.»

Τέλος, (τρόπος τοῦ λέγειν, διότι εἶναι σωρὸς τὰ ντοκουμέντα στὸ βιβλίο τοῦ Ντίνου Κονόμου) εἶναι ἀξιοσημείωτη μία περικοπὴ ἐπιστολῆς τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ζακύνθου πρὸς ἀρχηγοὺς τῆς ἐπαναστάσεως, τοὺς ὁποίους ἐπιτιμᾶ γιὰ τὴν διχόνοια «Πῶς — λέγει — δυνάμεθα νὰ δικαιώσωμεν τοιαῦτα κεφαλικὰ λάθη εἰς τὰ ἀ ν ώ τ ε ρ α μ έ ρ η προς τὰ ὁποῖα σᾶς ἐσυστήσαμεν;».

Κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς βιογραφίας τοῦ Ρώμα, ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ζακύνθου ἀντλοῦσε τὴν τεράστια δύναμί της τόσο ἀπὸ τὴν ἀνώτερη τεκτονικὴ ἰδιοτητα τῶν μελῶν της, ὅσο καὶ ἀπο τὴν ἰδιότητα τοῦ συνδέσμου με κάποιαν ἀκόμη ἀνώτερη Τεκτονικὴ Ἀρχὴ τῆς Εὐρώπης. Γι' αὐτόν, ὁ συσχετισμὸς Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ Ἐπαναστάσεως ἀφ' ἑνὸς καὶ Τεκτονισμοῦ ἀφ' ἑτέρου εἶναι ἀναντίρρητος, μετὰ τὰ ἀποκαλυπτόμενα νέα στοιχεῖα. Ὁπωσδήποτε, ἡ ἐργασία του θέτει νέα δεδομένα γιὰ τὴν Ἱστορία

ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ. 1) Τρίπτυχο ὁμιλιῶν: Τὸ Μεσολόγγι... δὲν παραδίδει τ' ἅρματα. Ὁ Παπαδιαμαντόπουλος ...στὸ Μεσολόγγι. Ὁ Μιαούλης «ἔξω» ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι. 2) Ἀπὸ τὸ Σοῦλι-Πέτα στὸ Μεσολόγγι. Τοῦ Καθηγητοῦ ΕΜΠ Ἀνδρέα Ἰ. Σιώκου.

Ὁ «Φιλίστωρ» καθηγητὴς ἐπλούτισε μὲ δύο ἀκόμη ἐκδόσεις τὴν Πατριδογραφική του ἐργασία, πάντοτε ἀνεπτυγμένη στὴν ἀθάνατη ἐπιταγὴ τοῦ Λουκιανοῦ γιὰ τὸν ἱστορικὸν συγγραφέα, «ἔστω ἄφοβος, ἀδέκαστος, ἐλεύθερος, παρρησίας καὶ ἀληθείας φίλος, ἴσος δικαστής, εὔνους ἅπασιν, ἄπολις, αὐτόνομος ... οὔ τι τῷδε δόξει λογιζόμενος, ἀλλά τί πέπρακται». Καὶ τὸ «τί πε-

πρακται» στὸ Μεσολόγγι, ὁ συγγραφεὺς τὸ συνθέτει, ὡς κριτικὴ μέλισσα, ἀπὸ τὸν ὄγκο τῆς βιβλιογραφίας καὶ τῶν Ἀρχείων, συνδυάζοντας τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τῆς «ἀπὸ καθέδρας» ἐπιστήμης του, μὲ τὴν ποιητική του εὐαισθησία. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι μιὰ ὁλοζώντανη ἐξιστόρησις ἀπὸ ἕνα φωτεινὸ νοῦ καὶ μιὰ παλλόμενη ψυχή.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΗΓΕΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑΣ : Δημητρίου Σκαρλάτου-Σούτζου. Μὲ πρόλογο Εὐαγγ. Π. Φωτιάδου, ἐπιτ. διευθυντοῦ Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἀθῆναι 1972.

Ὀγκώδης μελέτη ἱστορική, μὲ πλῆθος εἰκόνων καὶ σχεδίων γενεαλογικῶν δένδρων, ἀποτέλεσμα ἐπιμελοῦς μόχθου, γιὰ τὴν δικαίωσι τῶν μεγάλων οἰκογενειῶν τοῦ Φαναρίου, στὸν ρόλο τους γιὰ τὴν ἐθνικὴ παλιγγενεσία. Ὁ συγγραφεύς, μὲ ἐξαίρεσι προσωπικῶν περιπτώσεων, ποὺ ἰσχύει παντοῦ καὶ πάντοτε, θεωρεῖ τὶς κληρονομικὲς ἀπὸ τὸ Βυζάντιο ἀρχοντικὲς οἰκογένειες ὡς παράγοντες ἀποφασιστικοὺς γιὰ τὴν ἐθνικὴ ὑπόθεσι τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὅσο γιὰ τὴν κατηγορία περὶ «συνεργασίας» μὲ τὸν κατακτητή, ἀντιτάσσει τὸ «ἀχτύπητο» ἐπιχείρημα: «Μήπως καὶ τοὺς Κλεφταρματωλοὺς δὲν τοὺς ἀπεκάλεσαν (καὶ ὄχι πάντοτε ἄδικα) ληστάς, λαφυραγωγοὺς καὶ δυνάστες τῶν ραγιάδων; Ποιός, ὅμως, καλῆς πίστεως ἐρευνητὴς θὰ μπορούσε ν' ἀρνηθῆ τὴν κεφαλαιώδη συμβολή τους στὴν ἀναγέννησι τοῦ σκλαβωμένου ἔθνους; Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς Φαναριῶτες».

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟ ΑΛΛΟΤΡΙΟ : Μαρίας Μιχαήλ-Δέδε. Σύζευξη Λογικοῦ καὶ Α-λογικοῦ στοιχείου. Μελέτη. Συλλογή, «Θεωρία» ἐκδόσεων Καστανιώτη, Ἀθῆναι 1972.

Θέμα τῆς μελέτης αὐτῆς εἶναι ἡ σωστὴ (καὶ ἀσφαλὴς) προσέγγισις πρὸς τὰ δημιουργήματα τῆς Τέχνης, ποὺ κινοῦνται στὸν χῶρο τοῦ «ἐσωτερικοῦ» ἀνθρώπου. Τὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνείρου, τοῦ ἀποκρυφισμοῦ, τοῦ παράλογου καὶ τοῦ συμβολικοῦ ἔχουν γίνει ἀντικείμενο ἐρευνῶν διασήμων ψυχολόγων, ὅπως ὁ Φρόυντ, ὁ Γιοὺγκ καὶ ὁ Ὄττο Κάντ, καὶ ἡ συγγραφεὺς ἀναφέρεται στὰ πορίσματά των καὶ τὰ ἐφαρμόζει στὴν μελέτη ἔργων Ἑλλήνων καὶ ξένων ποιητῶν, ὅπως ὁ Σολωμός, ὁ Παλαμᾶς, ὁ Ρίλκε, ὁ Σέλλεϋ, ἡ Πολυδούρη κ.ἄ.

Βασικά, ἡ συγγραφεὺς ξεκινάει ἀπὸ τὴν αἰώνια τάσι τοῦ ἀνθρώπου «γιὰ τὸ πέταγμα στὰ γαλάζια πλάτη καὶ στὶς ἀστρόσπαρτες ἐκτάσεις τοῦ μακρυνοῦ καὶ τοῦ ἀγνώστου», ὅπου προσπαθοῦν νὰ βαδίζουν, μὲ ὁδηγὸ τὴν διαίσθησί τους, οἱ πνευματικοὶ δημιουργοί.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ: Ἔμμετρη ἀπόδοσις (σὲ πολυγραφημένη ἔκδοση στὴν Πάτρα) ὑπὸ Γεωργίου Κούρτη.

Ἀναρίθμητοι εἶναι αἱ μεταφράσεις τῶν Εὐαγγελίων. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ βαθμολογηθοῦν, θὰ μποροῦσε νὰ χρησιμοποιηθῆ τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ, μὲ τὸν ὁριζόντιον βραχίονα γιὰ τὶς εἰς πεζὸν μεταφράσεις, ποὺ ἀποβλέπουν στὴν ἐκλαΐκευσι, γιὰ τὸν «ἐπίπεδον» κόσμο, ἐνῶ ὁ κάθετος βραχίων θὰ ἐταίριαζε γιὰ τὸν ποιητικὸ λόγο, ὁ ὁποῖος ἀποβλέπει στῶν ὀλιγωτέρων τὴν ἀνάτασι. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις, ἡ χάρις τοῦ πρωτοτύπου θυσιάζεται. Ἀλλά, ἐνῶ γιὰ τὶς εἰς πεζὸν μεταφράσεις στόχος εἶναι ἡ διευκόλυνσις τῆς προσεγγίσεως στὸ κείμενον, μὲ τὴν βοήθεια τῆς καθομιλουμένης, ἡ ποιητικὴ ἀπόδοσις ἀποβλέπει σὲ πνεύματα ἀκόμη πλέον περιωρισμένα σὲ ἀριθμό, γιὰ μιὰ ἀπογείωσι, μὲ τὴν βοήθεια τοῦ μεταρσιωτικοῦ στίχου. Ἔτσι, ἡ θυσία τοῦ πρωτοτύπου ἀντισταθμίζεται μὲ τὴν ποιητικὴ χάρι.

Τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ Εὐαγγέλια ἔχει, ὅλως ἰδιαιτέρως, ἑλκύσει τοὺς ποιητάς, γιὰ τὸν ὑπέροχο λυρισμὸ τῆς Διδαχῆς ἐπὶ τοῦ Ὄρους.

Ὁ νέος ποιητὴς Γεώρ. Κούρτης ἐργάσθηκε σὲ δεκαπενταςύλλαβους στίχους, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ἔμεινε πιστὸς στὸ κείμενον, μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι ἐκεῖ, ὅπου τὸ ποιητικὸν περιεχόμενον προσεφέρετο, τὸ ἀνέπτυξε καὶ τὸ ἐπεξέτεινε. Παράδειγμα ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλία, ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ δώσωμε μερικὰ ἀποσπάσματα:

Μη χάνετε το θαρρος τῆς ψυχῆς
στῆς γῆς τους τοσους μοχθους και τους πονους
στα καταραχια τῆς ἀνθρωπινης ζωῆς,
στους δυσκολους, τους πονεμενους χρονους,
βραβειο παντοτεινο στην ἱκεσια,
Θεια παρασταση και παρουσια.

Ἀν εισθε πρᾶοι και μακροθυμοι ἐδῶ περα,
ἀφοῦ στη βια ἡ καλωσυνη βασιλεύει —
ἡ πιο σκληρη κι' ἡ πιο στυγνοτερη φοβερα
π' ολογυρα σας δυναμώνει και θεριευει,
θα καταπεφτη στην ἀγαπη, στην στοργη σας,
και τοτε ἡ γῆ κληρονομια θᾶναι δικη σας.

Ὁποιος ποθεῖ ἀπ' τὰ βαθη, ἀπ' την ψυχη του,
δικαιοσυνη στην ζωη να βασιλευει
και την ζηταει εκει βαθεια στην συλλογη του,
σαν πεινασμενος την τροφη του που γυρευει,
σὰν διψασμενος μες στὴν ερημο διαβατης,
ευτυχισμενος θα λογιζεται περατης
και θα χορταση στον αιωνιο του τον δρομο,
δικαιοσυνη στον Θεο, μὰ και στον Νόμο.

Και στον σκληρο τον δρομο τῶν ἀνθρώπων,
στην δυστυχια που συναντοῦν σε καθε βῆμα,
στον κοπετο τῶν πονων καὶ τῶν κοπων,
που ὁρμοῦν οπως γιγαντιο μαῦρο κῦμα,
ευτυχισμενοι αὐτοι που θα μπορεσουν
στους ξενους πονους γυρω να πονεσουν,
κι᾿ ἀπο το στερημα τῆς ὕλης ἢ τοῦ νοῦ τους
να ἐπωμισθοῦν τον μοχθο τοῦ ἀδελφοῦ τους
Εὐτυχισμενοι ἀν ετσι ἐκεῖ σταθοῦνε,
στους οὐρανους βαθεια θα ἐλεηθοῦνε.

ΟΥΡΑΝΙΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ ('Ανθολογημένη συγκριτική ἄποψη). Πάνου Φύλλη, Ἀθῆναι 1972.

Μία ἀνασκόπησις καὶ ἕνα κήρυγμα, συνάμα. Στὴν ἀνασκόπησι, ὁ συγγραφεὺς ἀπανθίζει ὅ,τι περὶ Ἀφροδίτης ἔχει γραφῆ ἢ παραδοθῆ ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους, Ἕλληνες καὶ ξένους, σ᾿ ὅλον τὸν κόσμο, προσθέτοντας πληροφορίες περὶ τῆς λατρείας τῆς θεᾶς τοῦ κάλλους καὶ ἐνδιαφέρουσες φωτογραφίες γιά τὴν σ᾿ αὐτὴν ἀναφορά τῆς Τέχνης. Στὸ κήρυγμά του, διεκδικεῖ, ἀντίθετα μὲ τὴν διεθνικὴ σχεδὸν ὑπόστασι τῆς π α ν δ ή μ ο υ, τὴν καθαρὴ Ἑλληνικότητα τῆς Οὐρανίας Ἀφροδίτης, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τά κείμενα τῶν Ἑλλήνων — μόνον — φιλοσόφων. Γενικώτερα, πιστεύει ὅτι στὴν τεχνοκρατούμενη ἐποχή μας ἐπιβάλλεται νά τοποθετηθῆ ἡ ἀνθρωπότης ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Οὐρανίας θεᾶς.

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΣΙΓΗΣ: Ἕλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ. Μετάφρασις Κ. Στεφανίδη, «Βιβλιοθήκη Ν. Ἐποχῆς» Ἀθήνα 1973.

Τὸ βιβλιαράκι αὐτό, προωρισμένο ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν συγγραφέα «γιά τοὺς λίγους», ποὺ θέλουν νά ἐμβαθύνουν στὴν Ἰνδικὴ φιλοσοφία, εἶναι ἕνα πεζὸ ποίημα Ἐσωτερισμοῦ ποὺ ἀποβλέπει νά διεγείρη τά ἐνδότερα ἔνστικτα τῆς ἀληθινῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, πολὺ βαθύτερα ἀπὸ τὸ σαρκικό της ἔνδυμα. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς πρώτης ἐκδόσεως (1889) ἔχει κυκλοφορήσει σὲ πλῆθος ἐκτυπώσεων στὶς κυριώτερες γλῶσσες. Ἡ τωρινὴ ἑλληνικὴ ἔκδοσις συνοδεύεται ἀπὸ διαφωτιστικὴ εἰσαγωγὴ καὶ ἑρμηνευτικὲς σημειώσεις τοῦ Βουδδιστοῦ μελετητοῦ Ἀρύα Ἀσάνγκα καὶ γλωσσάρια, ποὺ διευκολύνουν — χωρὶς νά κάνουν καὶ ἐντελῶς εὔκολη — τὴν μελέτη τοῦ ἀξιοσημείωτου βιβλίου. Ἡ μετάφρασις εἶναι φωτεινὴ καὶ γλαφυρή.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΓΚΕΦΑΛΩΝ: Δ. Α. Καψάλη, Ἀθῆναι 1967.

Ὁ συγγραφευς — τοῦ ὁποιου δεν ἀναφερονται στοιχεῖα ἐπιστημονικῆς ταυτοτητος καὶ τὰ ἀγνοῶ, δυστυχῶς — διατυπώνει, στην μᾶλλον ὁραματιστικη μελετη του, τὴν αποψι ὅτι κάποια ἡμέρα ὁ ανθρωπος θὰ εἶναι ἱκανος να ἐλεγχη τὴν παραγωγη τῶν κυτταρων, με ἀποτελεσμα τὴν ἀθανασία!

Ὁ θανατος περιγράφεται ὡς φυσι

κὸς καὶ ἀναγκαῖος θεσμὸς ἕ ω ς τ ώ ρ α μόνον. Ἦτο σκόπιμον, γράφει, νὰ ἀποθνήσκουν τὰ ἄτομα τῶν ἑκάστοτε μορφῶν τῆς ζωῆς, προκειμένου νὰ παραχθοῦν καὶ νὰ δράσουν ἄτομα μορφῶν ἀνωτέρων. Καὶ φέρει ὡς παράδειγμα τὰ βακτηρίδια. «Ἐὰν δὲν ἦσαν ἐκτεθειμένα εἰς τὴν μαζικὴν θανάτωσιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων καὶ εἰς τὸν μεταξύ των ἀγῶνα ἐξαλοθρεύσεως, θὰ ἐδημιούργουν, ἐντὸς ἡμερῶν μόνον, μὲ τὰς τεραστίας πολλαπλασιαστικὰς ἱκανότητας, ὄγκον ἱκανὸν ὄχι μόνον, νὰ καλύψη τὴν βιώσιμον καὶ μὴ ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀφομοιώσουν εἰς τὰ σώματά των μέγα μέρος τῶν ἀνοργάνων συστατικῶν τοῦ ἐδάφους, μὲ κίνδυνον ἀκόμη τῆς ὑπάρξεως τοῦ πλανήτου». Ὑπάρχουν, ὅμως, ἐνδείξεις — συνεχίζει ὁ συγγραφεὺς — ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἶναι σήμερον ἡ ἀνωτάτη βαθμὶς τῆς κλίμακος τῆς ζωῆς, θὰ παραμείνη ὡς βιολογικὴ κορωνίς, διότι δὲν ὑπάρχει σκοπιμότης ἀνωτέρας μορφῆς, ὁπότε δὲν ἀπομένει παρὰ νὰ ἀντιμετωπισθῆ τὸ θέμα τῆς ἀθανασίας του, διὰ τῆς διεισδύσεως εἰς τὸ μυστικὸν τῶν κυττάρων καὶ ἐπιτεύξεως ἑνὸς εἴδους αἰωνίας νεότητος, μὲ παραγωγὴν νέων κυττάρων καὶ ἐπ' αὐτῶν χαραυγὴν τῶν κεκτημένων γνώσεων καὶ ἰδιοτήτων (ἰδίως εἰς ὅ,τι ἀφορᾶ τὰ ἐγκεφαλικά). Πρόβλημα ὑπερπληθυσμοῦ, δὲν θὰ πρέπει νὰ τίθεται, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος θὰ προχωρήση εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ διαστήματος καὶ «θὰ ἐποικίση» ἄλλους πλανήτας!

Γράφει ὁ συγγραφεύς: «Κηρύγματα καὶ ἀποφθέγματα, παροτρύνοντα τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀδιαμαρτύρητον παράδοσιν εἰς τὸ φαινόμενον τοῦ θανάτου, πρέπει νὰ ἐξοβελισθοῦν ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι. Τὰ περὶ προσκαίρου τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ ἐπιβιώσεως τῶν ἀνθρώπων μετὰ θάνατον ὑπὸ ἐξαυλωμένην μορφὴν πνευμάτων, διαβιούντων εἰς κατάστασιν στατικῆς μακαριότητος, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ παρεμφερεῖς δοξασίαι, δὲν ἔχουν θέσιν πρὸς συζήτησιν εἰς τὸ τελευταῖον τριτημόριον τοῦ 20οῦ αἰῶνος».

Ὁ συγγραφεὺς δραματίζεται, ἀκόμη — ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι οἱ ἄνθρωποι θὰ συμπεριφερωνται ὑποδειγματικῶς, συμφώνως πρὸς ἀνωτέρους ἠθικοὺς κώδικας — ὅτι θὰ αὐτο-ἀνανεοῦνται, πέραν τῆς διατηρήσεως τοῦ ἐγκεφάλου των εἰς ἀρίστην κατάστασιν, μὲ χρησιμοποίησιν ἀνταλλακτικῶν (ἀκόμη καὶ ἠλεκτρονικῶν), μὲ χρῆσιν φαρμάκων, μικροκυμάτων ἢ καὶ χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων κλπ.

Στεροῦμαι τῶν εἰδικῶν γνώσεων γιὰ νὰ κρίνω τὰ ἀναφερόμενα στὴν μελέτη ἐπιστημονικὰ (ἢ ἐπιστημονικο—φανῆ) στοιχεῖα τοῦ παρόντος, βεβαίως δὲ καὶ τῆς τόλμης γιὰ ν' ἀντικρούσω ἕναν πιθανὸν νέον Ἰούλιον Βέρν τοῦ ἀπωτάτου μέλλοντος. Τὸ μόνον ποὺ ἔχω νὰ εἰπῶ εἶναι ὅτι ἐὰν ὁ συγγραφεὺς εἶχε δίκιο σὲ ὅσα γράφει, θὰ πρέπει νὰ ἔχουν ἄδικο (πλανηθέντες) ὅλοι οἱ σοφοὶ τῆς αρχαιότητος, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἔχουν μιλήσει περὶ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος τελείως ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴν φαντασμαγορία τοῦ ὑλιστικοῦ καὶ μηχανιστικοῦ παντοδυναμισμοῦ τοῦ ἐπιγείου σαρκίου μας.

ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΔΙΣΚΟΠΟΤΗΡΟ : Παύλου Κριναίου, ποιήματα. «Τὸ Ἑλληνικὸ Βιβλίο», Ἀθήνα 1972.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι ἐν μερει μιὰ ἐπιλογὴ ἀπὸ τὴν ὁμότιτλη ἔκδοσι τοῦ 1963 καὶ ἐν μέρει παρουσίασις νέων ποιημάτων, τῆς πενταετίας 1968 - 1972.

Ὁ ποιητὴς κηρύσσει μὲ τὸν πιὸ ἁγνὸ λυρικὸ τρόπο τὴν οἰκουμενικὴ εὐθύνη τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀνάγκη τῆς ταυτίσεως γιὰ τὴν ψυχικὴ καλλιέργεια καὶ τὴν δικαίωσι τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρωπισμοῦ, σύμφωνα μὲ τὸ ἀρχαῖο ρητό: Εἶμαι ἄνθρωπος καὶ τίποτε ἀνθρώπινο δὲν μοῦ εἶναι ξένο.

Στὸ ποίημα «Γιὰ ποιόνε κτυπᾶ ἡ καμπάνα» ξεχωρίζει μία ἐπιγραμματικὴ συμπύκνωσις:

Κάποιος δακρύζει, σκούπισε τὰ μάτια σου
Ἐσύ σαι ὁ ἕνας μ' ἑκατομμύρια χέρια
μ' ἑκατομμύρια στόματα
Κοιμᾶσαι καὶ νοιώθεις διπλα, κοντα σου
τὴ ζεστη κουρασμενη ἀνασα και τῶν πεντε Ἠπείρων

Ἀπὸ τὰ ὡραιότερα τῆς συλλογῆς εἶναι τὸ προσκύνημα στὴν ἁγία Σιών», ὅπου παραμερίζεται ὡς «προδοτική» κάθε γεωγραφικὴ ἐντόπισις καὶ κάθε ἱστορικὴ θεώρησις τοῦ Θείου Δράματος, διότι δὲν ὑπάρχει τίποτε ἔξω ἀπὸ τὸ πλῆρες βίωμα, τώρα, καὶ ἀπὸ τὸν καθέναν. Εἶναι τόσο εκφραστικὸ αὐτὸ τὸ «προσκύνημα», ὥστε θὰ παρατεθῆ ὁλόκληρο:

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΣΙΩΝ

Ποῦ θα πᾶς στην Ἱερουσαλὴμ νὰ προσκυνήσεις τὸν Πανάγιο Τάφο
Προσωμενε, εἶναι ἐδῶ ἡ Ἁγία Σιών, ἡ ταφὴ κ' ἡ Ἀνάσταση·
Εἶναι ἐδῶ καὶ παντοῦ ὁ ταπεινὸς Ναζωραῖος.
Θαλασσομαχεῖ μ ετὸν γέρω - ψαρά.
ξαγρυπναει με τον μυλωνὰ τοῦ δρυμοῦ,
με τον ἀγωγιάτη στὸν λόγγο. Ὁδηγεῖ τὸν ζυγὸ
με τὰ ὑπακουα βώδια, ποτιζει τὰ μποστανικὰ μὲ τὸν κηπουρό.
Δεν τον ἀκοῦς, Σοῦ ζηταει ἕνα ποτήρι νερό,
ένα ἀντιδωρο ἴσκιο, μιὰ φέτα φωτιὰ νὰ ζεστανει τὰ χέρια του
Σ' ἐρωταει γιατι σοῦ φορτωσανε τοσο μεγάλο σταυρὸ
κι' ὁ Σιμων ὁ Κυρηναῖος δεν εἶναι στὸν δρόμο,
γιατι σε ἀπειλοῦν, γιατί σὲ ἀνακρίνουν...

Ὁ γυιος τοῦ μαραγκοῦ Ἰωσὴφ εἶναι ἐδῶ
ἀκουμπαει το χερι στὸν ὦμο σου
συλλογιεται, θυμᾶται κι' ὀναστενάζει μαζί σου.
Συλλαβιζει με τὸ ξυπολυτο ἀγορι
τ' ἀλφαβηταρι στο φαγωμένο θρανίο,
γιομιζει μὲ ἀστροφεγγιὰ το τσεμπερι τῆς λύπης,
λουλουδίζει τὴν ἀσπρη πετρα,
καλοναρχεῖ με τὸν φιλερημο κοῦκο
Τραγουδαει τὰ πικρὰ στιχερὰ με τὴν μαραμενη ἀνυφαντρα

Ἀκροασου το τελευταῖο του ποίημα...

Ἕνα κρίνο εὐώδισε
στ' ἀνθογυάλι τοῦ ὕπνου τῆς κορης
που εκλαψε πολὺ γιατὶ ἀγαποῦσε,
το ἡλιοτροπι πεντοβολησε στὴν καρδιὰ
ἐκεινοῦ πoυ πίστευε,
ἕνα κοκκινο ἄλλογο χρεμέτισε στὴν αὐλὴ
ἐκεινοῦ που τολμοῦσε..

Ποῦ θὰ πᾶς στὴν Ἁγία Σιών,
ὁ Ναζωραῖος ειναι ἐδῶ καὶ παντοῦ,
σκουπιζει τὸ ἱδρωμενο του μετωπο μὲ τὸ κλαδωτο σου μαντήλι,
μοιραζεται το λιτο σου προσφάϊ,
κενταει τὴν ἀγκλίτσα μὲ θεριὰ καὶ γοργόνες,
ἀνοιγει το σκοτεινὸ παραθύρι νὰ μουσαφιρέψει τὸν ἥλιο

Θελεις ν' ἀκούσεις τὴν φωνή του,
'Ακροασου πῶς βελάζει τ' ἀρνὶ που νοιώθει τὴν παρουσία του,
πῶς γρούζει το περιστερι π' ἀνησυχεῖ με τὴν ἁγνότητα τῆς στολῆς του
Πῶς ὁλολύζει το νυχτοπούλι στο πράσινο μυστήριο τῶν κλαδιῶν.
Πῶς πουρπουλιζει ἡ λυπημενη τρυγόνα ...

Θελεις ν' ἀκούσεις τὴν διδαχή του,
'Ακροασου το φυλλοθρο τοῦ δρυμοῦ,
τον τριγμο τῆς φωτιᾶς, τὸ βρουχητο τοῦ πελάου
'Ακροάσου το τρυφερο καρδιοχτύπι, τὸ βάγιο νανούρισμα,
τον σταλαγμὸ τῶν δακρύων, τ' ἀναφυλλητὸ τῆς ἐλπίδας...

Θελεις να ἐπικυρώσεις τὴν μαρτυρία του,
Συγχώρεσε τὸν μαῦριο σκορπιό, τὴν γαυστέρα, τον λύκο
Συγχώρεσε τὸ φιλὶ τοῦ 'Ιούδα, τὸ λεπίδι τοῦ Βρούτου
το μαντήλι τοῦ 'Ιαγου
Συλλάβισε φθογγο με φθόγγο τὴν πρώτη οὐράνια λέξη
που τσεβδίζει το νήπιον,
ἐπαναλαβε φθογγο με φθόγγο,
την πρωτη οὐράνια λέξη που τραγουδαει στὴν καρδιά σου ὁ 'Ερωτας

Θαυμάσιος εἶναι καὶ ὁ ἐπίλογος στὸν «Ρόλο τοῦ ἀνθρώπου»:

'Εσύ σαι τὸ φῶς ἄν μπορεῖς ν' ἀτενίσεις τὸ φῶς,
ἐσύ σαι ὁ 'Απρίλης, ἄν πιστεύεις
στὸν εὐαγγελισμο τοῦ ἐρχομοῦ σου
'Εσύ σαι το ταπεινο σπάρτο τοῦ ἀγροῦ
"Αν φορεσεις γιά γκολφι το χρῶμα τοῦ φύλλου του.
'Εσύ σαι ὁ ἀληθινος, ἀνεπιληπτος ἄνθρωπος
"Αν μπορεῖς νὰ ὑποδυθεῖς τον ρολο τοῦ ἀνθρώπου

'Υπάρχουν, ἐπίσης, μερικὰ ποιήματα, (ὅπως τὸ «Αἰνιγματικὸ πεπρωμένο», «Ν' ἀναστηθεῖ ἕνα δάσος», «'Απολογεῖται τ' ἀγκάθι», «'Επώδυνη μνήμη», τὰ περισσότερα τῶν «Σταυροφόρων ψαλμῶν» καὶ ἰδίως «'Ο σταλαγμὸς τῆς κλεψύδρας») ὅπου ἀναδίδεται τὸ ἁπαλὸ ἄρωμα καὶ τὸ φιλοσοφικὸ ἀπόσταγμα ἑνὸς Ραμπιτρανὰθ Ταγκόρ.

ΚΑΤΑΦΥΓΗ: *Ρίτας Μηλιώρη, ποιήματα, 'Αθῆναι, 'Ιωλκός 1972*

Καταφυγὴ στὴν ποίησι. Καταφυγὴ στὴν ὁδοιπορία — μακρυὰ ἀπὸ τὴν γνωσεολογικὴ ματαιότητα — πρὸς τὸ ὑπερούσιο τῆς Δημιουργίας. Ἄρα, καταφυγὴ ἔνδον.

'Οδοιπορῶ τώρα σε γῆ ἐρημη,
σε μονοπάτια σκεπασμένα χιόνι,
ἐκεῖ ποὺ ἄφησε τα χνάρια του ὁ Θεὸς

ἐξομολογεῖται ἡ ποιήτρια στὸ πρῶτο μέρος, τὴν «'Απομάκρυνση». Στὰ «'Επιφωνήματα» — τρίτο μέρος — θὰ ἐξομολογηθῆ πάλι τὴν τόσο ἀνθρώπινη ἀδυναμία:

Λυπήσου την ἀδυναμία μου, Κύριε.
Το ποδι σου βαρὺ πατᾶ την καρδια μου·
καρδιά μιά φούχτα χῶμα ἔχω·
Το βαρος νά βαστάξει πῶς μπορεῖ, Κύριε!

Τὸ δεύτερο μέρος τῆς συλλογῆς περιλαμβάνει λυρικώτατες ἐντυπώσεις ἀπὸ «Τοπία».

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΣ: Ἐλευθερίας Ἀναγνωστάκη-Τζαβάρα, ποιήματα. Ἀθῆναι 1972.

Στὸ κλῖμα τοῦ Καζαντζάκη, ἡ ποιήτρια ἐπιτυγχάνει νὰ τανύση τὰ φτερά τῆς πνευματικότητος γύρω ἀπὸ τὸ κοσμογονικὸ καὶ τὸ ἀνθρώπινο πρόβλημα. Τὰ ποιήματά της «Γέννηση», «Ψυχὴ» καὶ «Θάνατος» εἶναι ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικά. Ἡ ἀξία τους ἔγκειται στὸ ὅτι δὲν ἐπιχειρεῖ νὰ ἐνδύση ποιητικὰ καμμία συγκεκριμένη θεωρία, πλὴν τοῦ ὅτι κάποια «ἀρχέγονη κραυγὴ» διατρέχει τοὺς αἰῶνες, «ἀνανεώνει την φλεγόμενη ροὴ τῆς ζωῆς, πυλεύει ν' ἀναμερίσει τὴν σάρκα» καὶ «νὰ ἐκφράσει τὸν ἀκέραιο Λόγο τοῦ ἀγωνιζομένου ἀνθρώπου» στὴν πορεία πρὸς τὸ Φῶς. Ἡ θεωρία αὐτὴ εἶναι ἡ ἀ ν α κ ύ κ λ η σ ι ς = ἡ ἐν κύκλῳ ἐπάνοδος τῆς ζωῆς, ἡ κατὰ τοὺς Πυθαγορείους π α λ ι γ γ ε ν ε σ ί α τῆς ψυχῆς, σὲ νέα κάθε φορὰ σαρκικὸ ἔνδυμα. (Καὶ ὄχι, φυσικά, «ἀνακύκλωσις», ποὺ φαίνεται νὰ εἶναι τυπογραφικὸ λάθος, διότι ἀνακύκλωσις σημαίνει τὴν ἐκ νέου π ε ρ ι κ ύ κ λ ω σ ι, ποὺ εἶναι τελείως ἄσχετη).

Τὰ ποιήματα εἶναι σὲ λιγόλεξους στίχους, ἐπιγραμματικά. Πολὺ ὡραία ἡ «Μητρότης», τῆς ὁποίας παραθέτω τὸ τέλος, ὡς δεῖγμα τοῦ λυρισμοῦ τῆς ποιητρίας:

Ρεει
ὁ γαλαξιας
τοῦ στήθους
μαργαριτάρια
λευκαινει
τον κοσμο
κι' ολα
τα ονειρα
τ' ἀνθρωπου
για το αυριο

ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ ΕΡΧΕΤΑΙ, καὶ ἄλλα ποιήματα, Κωστῆ Κοκόροβιτς, β' ἔκδ. Μαυρίδης Ἀθῆναι 1972

Ξαναδιαβάζοντας τὴν συλλογὴ αὐτή, ποὺ φωτίζεται, σὲ μερικὰ ποιήματα ἀπὸ ἕνα «ἄλλο φῶς» — τὸ φῶς τῶν ποιητικῶν ἐνοράσεων — ξεχωρίζω τὴν «Ζωή»:

ΖΩΗ

Γεννηθηκα
πρὶν ἀπο τον Ἥλιο,
ἀπο τὴν πέτρα
καὶ ἀπο τὸ νερό
Δεν ἐχω ἡλικία
Εἶμαι ἡ Αἰωνιότητα
Εἶμαι ἡ Στιγμή
Δὲν μὲ γνωρίζουν
οἱ ανθρωποι,
γιατὶ κανενς δεν με δηλωσε,
στὰ ληξιαρχεῖα τους
Ὑπάρχω,
χωρὶς νὰ ἔχω γεννηθεῖ
Δεν με γνωρίζουν
οἱ ἀνθρωποι
Ὅμως, διαισθάνονται
τὴν ὕπαρξή μου
Δεν με παραμονεύει
ὁ θανατος
Θνητος δεν εἰμαι
κι' οὐδε χανομαι
Δε χαρηκα
τοῦ ταφου τὴν ἀναπαψη
Μήτε τῶν ὀστεοφυλακιων ἡ Μουσικη
μοῦ σαλεψε παραφορα τὰ φρενα,
ἀπο μυριαδες ὀργανα ἀπὸ κοκκαλα,
που τα διευθύνουν
τὰ πιο σοφὰ κρανία
Οἱ ἀνθρωποι
συχνὰ με μνημονεύουνε
καὶ σὰν Ἄγνωστο Θεο,
με προσκυνᾶνε
Δεν εἶμαι,
παρὰ ὁ ανεμος

ὁ ἀδάμαστος,
που ξετυλίγει
κλωστες ἀπο ὁρχή,
κλωστες κυματιστὲς
και μολυβένιες...
Καὶ τὰ ξερὰ τὰ φύλλα
τοῦ Χινοπωρου,
στα ἐρημικά τὰ κοιμητήρια,
καθὼς χαμοσέρνονται
γιὰ νά προσευχηθοῦν,
ἀρχίζουν ἕνα πενθιμο ἐμβατήριο,
κηδεύοντας ὄνειρα χαμένα,
πού ὁ θάνατος καὶ οἱ Μοῖρες
ἀκλουθᾶν
Θνητος δεν εἶμαι
κι' οὐδε χανομαι
Ὁ θανατος,
δεν μὲ παραμονεύει
Δὲν ἔχω ἡλικία.
Εἶμαι ἡ Αἰωνιότητα,
Ειμαι ἡ Ζωή

ΜΙΚΡΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ: Ἡλία Σιμόπουλου. Ποιήματα. «Νέα Σκέψη». Ἀθῆναι 1972.

Εἶναι οἱ «Μικρὲς μαρτυρίες» ἐξέγερσις τῆς ποιητικῆς εὐαισθησίας γιὰ τὴν ἀντιπνευματική, ἀπάνθρωπη καὶ — ἀκόμη — ἀντιφυσιολογικὴ πραγματικότητα τῆς τρεχούσης ζωῆς. Ὁ ποιητὴς στέκεται ὄρθιος «σὰν ἕνας ἄτεγκτος δικαστὴς μπρὸς σ' ἀλαλάζοντα πλήθη». Ἀλλὰ ἡ κρίσις του εἶναι σιγαλὴ καὶ καρτερική, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι «ἔφηβα ἄλογα βαδίζουν πρὸς τὸ φῶς» καὶ θὰ μᾶς ὁδηγήσουν, κάποτε, σὲ ζωὴ ὀνείρου...

Βαθεια στα χωματα ἀθέατοι
ἑκατομμυρια σποροι ἀδημονοῦν
βυζαινουν τους μαστους τῆς γῆς

Ἀπὸ τὰ ὡραιότερα ποιήματα τῆς συλλογῆς, ἡ «Πόλη τοῦ Φωτός»:

Ἡ Ἀθήνα
ψήνεται στον πυρετο
παραληρεῖ
γεμάτη ἀμυδρὰ ὄνειρα

Στέρεψαν τα ποτάμια της
οἱ δρόμοι της φυματικοὶ
λησμόνησαν τὸν ἥλιο.

Τὰ σπίτια εγιναν κοινόβια
τὰ ἔπιπλα εχουν κίτρινο χρῶμα
τὰ παιδιὰ γεννιοῦνται χωρὶς φίλους
Ἀναζήτησα
τ' ἀηδόνια τοῦ Ἰλισοῦ
τὶς λεξεις,
που δὲν πληγώνουν
τὴν ποίησι
γυμνη σὰν τον ἥλιο

Γύρισα
με τὴν καρδιὰ διάτρητη

ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΑ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ: Γεωργίου Ἰω. Σωπασῆ, Ρέθυμνον Κρήτης, 1973.

Ὁ λαϊκὸς στιχουργός, τοῦ ὁποίου μερικὰ τραγούδια φαίνεται νὰ ἀποδίδωνται ἀπὸ τοὺς «λυράρηδες», γιὰ τὸ ἁπλὸ κοινόν, ἔχει περιλάβει στὴν συλλογή του καὶ μερικὰ γνωμικὰ ἄξια προσοχῆς. Χωρὶς σχόλια, παραθέτω μερικά, ὡς τροφὴ γιὰ τὴ σκέψι:

Δε χρειάζεται νὰ σκέπτεσαι το Θεο,
ὅταν σκεπτεσαι τὸν ἑαυτο σου

Αὐτο που δεν ἑρμηνεύεται ειναι ὁ
Θεος

Το φῶς ειναι ενα
Οἱ δρόμοι πολλοί
Ἡ χαρα λιγοστή
Ἡ φλογα ἀνάβει, δὲ σβηνει
Σκέψου

Ποιος χρωσταει περισσότερα,
Ὁ Ἰουδας στον ανθρωπο
ἢ ὁ ἄνθρωπος στὸν Ἰούδα,

ΧΡΟΝΙΚΑ

Κωρύκειον ἄντρον

Ὁ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς κ. Πιὲρ Ἀμαντρύ, διευθυντὴς τῆς Γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, ὑπεστήριξε ὅτι τὸ Κωρύκειον ἄντρον (στὸ μικρὸ ὀροπέδιο τῶν Δελφῶν, πιὸ πάνω ἀπὸ τὴν ἀρχαία Λυκώρεια, σὲ ὕψος 1400 μ. ἀπὸ τὴν θάλασσα), ποὺ ἦτο ἀφιερωμένο στὸν Πάνα καὶ τὰς Νύμφας τῆς Κωρυκείας, ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς τόπος λατρείας «ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων». Αὐτὸ τουλάχιστον, προκύπτει ἀπὸ ὡρισμένα εὑρήματά του, τὰ ὁποῖα, ὑποβληθέντα εἰς τὴν δοκιμασίαν τοῦ ραδιάνθρακος 14, ἐκρίθησαν ὡς ἔχοντα ἡλικία 40.000 ἐτῶν! Ἕτερα εὑρήματα ἐχρονολογήθησαν εἰς τὴν περίοδο μεταξὺ 4.300—3.300 π.Χ. Χρονολογικὸν κενόν, τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται στὰ στρώματα τῶν εὑρημάτων, δεικνύει ὅτι τὸ ἄντρον ἔπαυσε νὰ εἶναι προσιτὸν ἀπὸ τῆς Νεολιθικῆς μέχρι τῆς Ὑστερομυκηναϊκῆς περιόδου, ἤτοι ἐπὶ 1.500 - 2.000 ἔτη. Ἀφοῦ δέ, ὡς δεικνύουν τὰ μηκυναϊκὰ εὑρήματα, ἐχρησιμοποιήθη, κατὰ τὴν τελευταία αὐτὴ περίοδο, ὡς χῶρος μαντείας, ἐγκατελείφθη, μετὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἐπὶ 500 περίπου ἔτη καὶ ἐπανεχρησιμοποιήθη κατὰ τοὺς ἀρχαϊκούς, κλασσικούς, ἑλληνιστικοὺς καὶ ρωμαϊκοὺς χρόνους.

Τὰ ἀφιερώματα πρὸς τὰς Κωρυκείας Νύμφας καὶ πρὸς τὸν Πάνα χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κυψέλου, τυράννου τῆς Κορίνθου (7ος αἰών), καὶ τοῦ Σόλωνος· συνεχίζονται δέ, μέχρι τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν χρονολογουμένων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων Ἀντωνίνων καὶ Σεβήρων (3ος αἰὼν μ.Χ.) εὑρημάτων. Τὸν μαντικὸν χαρακτῆρα τοῦ Κωρυκείου ἄντρου μαρτυροῦν ἡ πληθώρα τῶν εἰς φυσικὴν κατάστασιν καὶ ἐπεξειργασμένων ἢ καὶ τεχνητῶν ἀστραγάλων, ὡς καὶ τὰ θαλασσινὰ κογχύλια (τόσον οἱ πρῶτοι, ὅσον καὶ τὰ δεύτερα, ἐχρησιμοποιοῦντο, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, διὰ μαντικοὺς σκοπούς). Ἐκ τῶν 21.000 ἀστραγάλων, οἱ ὁποῖοι εὑρέθησαν εἰς τὸ ἄντρον, 18.000 εἶναι ἀκαθάριστοι, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι εἶναι τρυπημένοι, μὲ τὰς κοιλότητάς των μολυβδωμένας,

πριονισμένας ἢ ἐγχαράκτους. Πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν φέρουν γραμμὰς ἢ γράμματα, ἀλλὰ καὶ ὀνόματα (ὡς Θέτις, Νύξ, Αἴας, Ἀχιλλεύς, Ἡρακλῆς, Ἀπόλλων). Εὑρέθησαν, ἐπίσης, δύο ἀστράγαλοι ἐξ ὀρειχάλκου, τρεῖς λίθινοι καὶ εἷς ἐξ ὑάλου. Ἐκ τῶν ἀφιερωμάτων, τὸ σημαντικώτερο γιὰ τὴν τέχνη καὶ τὸ μέγεθος, εἶναι ἕνα ἀκέφαλον ἄγαλμα Σατύρου, ὕψους ἑνὸς μέτρου τῶν ἀρχῶν τοῦ 3ου π.Χ. αἰῶνος, ἕτερον παριστάνον γενειοφόρον Πᾶνα κρατοῦντα ἀγγεῖον, ὡς καὶ πλῆθος μικρῶν πηλίνων ἀφιερωμάτων, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων χρονολογοῦνται ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΣΤ΄ μέχρι τοῦ Δ΄ αἰῶνος π.Χ.

Πολὺ πιθανόν, κατὰ τὸν Γάλλον καθηγητή, τὸ Κωρύκειον ἄντρον νὰ ἦτο ἡ ἀρχικὴ ἕδρα τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, καὶ ὄχι ἡ περιοχὴ τῆς Κασταλίας πηγῆς.

Ὁ Ἰησοῦς στὸ Ἰσραὴλ

Τὰ νέα σχολικὰ βιβλία τοῦ Ἰσραὴλ δέχονται τὸν Ἰησοῦ σαφῶς ὡς ἱστορικὸ πρόσωπο, ἀντιθέτως ἀπὸ ὅ,τι συνέβαινε στὸ παρελθόν. Μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι ὡρισμένα περιστατικά, σχετικὰ μὲ τὸ πρόσωπόν του, χαρακτηρίζονται ὡς «μυθοπλασία». Τέτοια περιστατικὰ εἶναι ἡ «παρθενία» τῆς μητρός του, ὡρισμένα θαύματα, ἡ ἀνάστασίς του κ.λ.π.

Ὁ Ἰησοῦς ἐμφανίζεται ὡς ἄνθρωπος μεγάλης εὐφυΐας καὶ πνευματικότητος, μὲ ἐξαιρετικὴ ἀκτινοβολία στὶς μᾶζες. Στὰ νέα βιβλία ἡ ἀναφορὰ στὸν Ἰησοῦ γίνεται γενικὰ μὲ συμπάθεια πρὸς τὴν «ἀνθρωπιστικὴ» στάσι του, χαρακτηρίζεται ὅμως δυσμενῶς ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς ἱστορίας του καὶ τῶν κηρυγμάτων του ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Μὲ κάποια βιαιότητα ἐξ ἄλλου, ἐπιτίθενται τὰ νέα ἐγχειρίδια ἐναντίον τῆς στάσεως τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς ἐπίσημης Ἐκκλησίας τους ἔναντι τῶν Ἑβραίων.

Ὁ καθηγητὴς Πίνχας Λάπιντε, πρωτεργάτης τῆς «μεταρρυθμίσεως», ἐδήλωσε, ὅτι «ἦταν καιρὸς» νὰ δοθῇ ρεαλιστικὰ καὶ χωρὶς ἐμπάθεια ἡ ἱστορία τοῦ Χριστοῦ.

Προ — ἄνθρωποι

Περὶ τὰ 48 χιλιόμετρα νοτιοδυτικῶς τῆς πρωτευούσης τῆς Κίνας, ἐγκαινιάσθη νέον Μουσεῖον τῶν εὑρημάτων, ποὺ ἔχουν σχέσι μὲ τὸν περίφημο «Σινάνθρωπο τοῦ Πεκίνου», ὁ ὁποῖος κατατάσσεται ὑπὸ ὡρισμένων εἰδικῶν ἐπιστημόνων στὴν τρίτη βαθμίδα ἐξελίξεως τῶν ἀνθρωποειδῶν ὄντων, μετὰ τοὺς «πογκίδας» καὶ τοὺς «παρανθρώπους» ἢ «αὐστραλοπιθήκους», καὶ ἔζησε, κατὰ τοὺς Κινέζους ἀνθρωπολόγους, πρὶν ἀπὸ 400 ἕως 500 χιλιάδες χρόνια.

Κατὰ τὸν Ἕλληνα ἀνθρωπολόγο κ. Ἄρη Πουλιανό, ὁ Σινάνθρωπος τοῦ Πεκίνου, ὅπως καὶ ὁ Πιθηκάνθρωπος τῆς Ἰάβας, κατατάσσονται στὸ πρῶτο στάδιο τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ

ἀνθρωπίνου γένους, στὸ στάδιο τῶν Πιθηκανθρώπων, ἢ ὅπως ἐπικρατεῖ τελευταῖα στὴν διεθνῆ βιβλιογραφία, στὸ στάδιο τῶν Ἀρχανθρώπων. Καὶ οἱ δυο ἔζησαν κυρίως στὴν ἐποχη τοῦ Μέσου Πλειστόκαινου. Εἰδικὰ ὁ Σινάνθρωπος εἶναι κατά τι νεώτερος τοῦ Πιθηκανθρώπου. Ὑπολογίζεται σήμερα ὅτι ἔζησε περίπου πρὶν 360 χιλιάδες χρόνια, ἴσως καὶ 400 χιλιάδες χρόνια.

Ἐξ ἄλλου, στὴν Κένυα, στην περιοχὴ τῆς λίμνης Ροδόλφου, ὁ Ἀμερικανὸς ἀνθρωπολόγος Ρίτσαρντ Λῆκυ ἀνεκάλυψε κρανίον πρωτογόνου ἀνθρώπου, στὸ ὁποῖον ἀποδίδεται ἡ-

λικία δυόμισυ ἑκατομμυρίων ἐτῶν, ἤτοι ἀρχαιότερο παντὸς ἄλλου εὑρήματος, τοὐλάχιστον κατὰ ἕνα ἑκατομμύρια ἔτη.

Διαφέρει ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὸν «Χόμο σάπιενς», ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλη προϊστορικὴ μορφή. Καὶ δὲν ταιριάζει μὲ καμμιὰ θεωρία περὶ ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἐγκέφαλός του θὰ ἦταν πολὺ μεγάλος. Ἡ μορφὴ τοῦ κρανίου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον λείπουν αἱ κοιλότητες τῶν φρυδιῶν, ἐνθυμίζει ἐκπληκτικὰ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπο. Πρέπει νὰ ἐξηγηθῆ πῶς εὑρέθηκε σὲ τόσο ἀρχαία περιοχή.

Περὶ ἀγάπης

Τὴν Κυριακὴ 8 Ἀπριλίου ἀπέθανε ὁ διάσημος ζωγράφος Πάμπλο Πικάσσο, σὲ ἡλικία 91 ἐτῶν. Στὸ τελευταῖο πάρτυ ποὺ εἶχε δώσει γιὰ τὰ γενέθλιά του, ὁ Πικάσσο εἶπε: «Δὲν μ' ἀρέσει νὰ βγαίνω ἔξω, γιατὶ προτιμῶ νὰ ἐργάζομαι. Ξόδεψα ὅλη τὴν ζωή μου ἀγαπώντας, μὲ πάθος. Ἀκόμη κι' ἂν αὔριο δὲν εὕρισκα κανένα ἄλλον στὸν κόσμο, θ' ἀγαποῦσα ἕνα λουλούδι ἢ ἀκόμη κι' ἕνα πόμολο πόρτας».

Ἕλεν Ζαχάρα

Ἀπὸ τὴν Αὐστραλία μετεδόθη ὅτι ἀπεβίωσε ξαφνικά, ἡ μὶς Ἕλεν Ζαχάρα, πρώην γενικὴ γραμματεὺς τοῦ ἐθνικοῦ ἐκεῖ τμήματος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας. Ἡ μὶς Ζαχάρα, γνωστὴ στοὺς Ἑλληνικοὺς θεοσοφικοὺς κύκλους ἀπὸ ἐπισκέψεις καὶ ὁμιλίες της, ἦταν λάτρις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας.

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΠΥΡΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Ἱπποκράτους 33 — Τηλ. 602.883

ΒΙΒΛΙΑ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΜΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΜΑΣ
ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΣΜΟΥ:
ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ ΔΙΑΛΕΓΜΕΝΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΠΟΚΡΥΦΙΣΜΟΥ - ΜΥΣΤΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΜΥΣΤΗΡΙΟΛΟΓΙΑΣ

1. ΦΥΛΛΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΗΠΟ ΤΟΥ ΜΟΡΥΑ
— ΤΟ ΚΑΛΕΣΜΑ —

Τὸ πρῶτο βιβλίο τῆς σειρᾶς ΑΓΚΝΙ ΓΙΟΓΚΑ — μιὰ ζωντανὴ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ διδασκαλία γιὰ τὸν σύγχρονο κόσμο.

2. Η ΘΙΒΕΤΑΝΙΚΗ ΒΙΒΛΟΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

Τὸ κλασικώτερο παραδοσιακὸ κείμενο τοῦ Μαχαγιανικοῦ Ἀποκρυφισμοῦ, γιὰ πρώτη φορὰ στὰ Ἑλληνικά, μὲ ἐπισταμένη Εἰσαγωγὴ τοῦ Δρ. Ἔβανς - Γουέντζ καὶ ψυχολογικὲς παρατηρήσεις τοῦ Δρ. Κ. Γιούνγκ.

3. ΠΕΝΤΕ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΝΕΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Μία ψυχολογικὴ μελέτη γιὰ τὰ προβλήματα τῆς προσεγγίσεως τοῦ Οὐσιαστικοῦ. Εἶναι καὶ οἱ βασικὲς ἀρχὲς γιὰ τὴν προσπάθεια τῆς ἀφυπνίσεώς του ἀπὸ τὸν Π. Οὐσπένσκυ, τὸν γνωστότερο μαθητὴ τοῦ Γκουρτζίεφ.

4. Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

Συμβολικὰ Ἀφηγήματα καὶ Παραβολὲς τοῦ μεγάλου ἀνατολίτη ποιητὴ καὶ μύστη Χαλὶλ Γκιμπράν.

5. Ο ΦΑΡΑΩ ΑΧΕΝΑΤΟΝ — ΙΕΡΟ ΔΡΑΜΑ

Μία θεατρικὴ βιογραφία τοῦ πρώτου θρησκευτικοῦ ἐπαναστάτη τῆς Ἱστορίας, τοῦ θεόπνευστου Ἀχενατόν, δοσμένη ἀπὸ τὸν ἀξέχαστο πνευματικὸ ἐργάτη, καθηγητὴ Ἄγγελο Προκοπίου, μὲ βαθειὰ γνώση τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου καὶ τῶν μυστηρίων της.

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεῖα τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμῶνος), εἶναι ἀνοικτὰ μόνον κάθε Δευτέρα, Τετάρτη καὶ Παρασκευὴ 9,30 — 12,30 π.μ.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστῆν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαὶ μὲ τραπεζιτικὰς ἐπιταγὰς ἢ ἐντολὰς μᾶς δυσκολεύουν. Νὰ ἀναγράφεται καθαρὰ τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀποστολέως.

ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟΜΟΙ

Δὲν ὑπάρχουν μεμονωμένα τεύχη ὑπ' ἀριθ. 1 - 9, 11 - 19, 21 - 23, 25 - 26, 28 - 30, 32 - 33, 43 - 44, 49 - 50, 55 - 60, 67 - 70, 79 - 80, 91 - 92, οὔτε τομοι 1959 Οἱ λοιποὶ ὑπάρχουν

Ζητοῦνται πρὸς ἀγοράν, ἀντὶ δρχ. 20 ἕκαστον, τὰ κάτωθι τεύχη τοῦ ΙΛΙΣΟΥ

1964 Ἀριθ. 33

1969 Ἀριθ. 67/8

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητάς μας, ἐπεστράφησαν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των.

ΑΘΗΝΩΝ

Ἡρὼ Γαλανοῦ, Δικηγορος, Ἀριστείδου 3. Θεόδ. Κασίμης, Ποταμιάνου 19 - 21. Ἀναστ. Κοντογόνης, Ἰακωβάτων 28. Γεώργ. Κοσσιέρης, Κρατεροῦ 14 - 16. Ἰω. Πουλάκης, Ἑρμοῦ 6. Γεώργ. Τριβιζᾶς, Ἀλ. Σούτσου 6. Ναυσικᾶ Τσινᾶ, Βασ. Κωνσταντίνου 40. Χαρ. Ἀγγελῆς, Γουμενίτσης 3 - 5. Σωκρ. Κουσουρᾶκος, Κουσίδου 19, Ζωγράφου. Δημ Πάντέλος, Ἀργολίδος 9 - 11. Δ. Χατζηνικολάου, Λυκούργου 64.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Ἠλίας Λεφούσης, Δημητριάδος 176, Βόλος. Κωνσταντῖνος Πρωΐμος, Κόρακα 17, Χανιά. Νικ Τσινόγλου, 40 Ἐκκλησιῶν - Ἡρακλείας 8, Θεσσαλονίκη.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΛΑΒΕΝ Ο «ΙΛΙΣΟΣ»
(κατὰ σειρὰν λήψεως)

Μάγια - Μαρία Ρούσσου: Τῆς φωτιᾶς καὶ τῆς στάχτης (ποιήματα) 1972

Μάγια - Μαρία Ρούσσου. Ἡ σφαγὴ (τραγωδία). 1972.

Jose Ortega Y Gasset (μετ. Μάγιας - Μαρίας Ρούσσου): Ἡ ἐξέγερση τῶν μαζῶν. Ἀναζητῶντας ἕναν Γκαῖτε ἐκ τῶν ἔνδον. Ἀνάτυπα 1972.

Γιάννης Καραβίδας: Ὁ ποιητὴς Φοῖβος Δέλφης. 1973.

Κὰρλ Γιοὺγκ (μετ. Σοφίας Ἄντζακα): Ἡ ὁλοκλήρωση τῆς προσωπικότητας. Ἀθήνα 1972.

Κὰρλ Γιούγκ: Τὸ ἀρχέτυπο τοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ. Ἀθήνα 1972.

Κὰρλ Γιούγκ: Ἀπάντηση στὸν Ἰώβ Ἀθήνα 1973.

Κώστας Γ. Μίσιος: Πορεία α'. Ἀθήνα 1973.

Κώστας Γ. Μίσιος: Τί εἶπανε γιὰ τὰ ποιήματά μου. Ἀθήνα 1973.

Χρόνης Ἀ. Σοφρᾶς: Ἀχνὲς σκιες κι' ἀπόηχοι (ποιήματα). Ἀθηνα 1972.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Χρόνης Ἀ Σοφρᾶς Σκίτσα καὶ Φιγοῦρες Ἀθηνα 1972

Νῖκος Μηλιώρης Μενος Φιλήντας Ἀθῆναι 1972.

P. H. Dienach (μετ. Γ. Μ. Παπαχατζῆ) Ἡ Κοιλάδα τῶν Ρόδων (2894 -3906 μ.Χ.). Τομοι δύο

Δημοσθενης Κόκκινος Ἡ Γῆ καὶ τὸ νερο. Ἀθήνα 1972.

Ἄρρια Κλώντια· Ὁ Ἰησοῦς στὴν Πορτογαλικὴ καὶ Βραζιλιανὴ λογοτεχνία Ἀθῆναι 1973.

Νίνα Τσακνή: Ἀθηνᾶ (Ἡ μυστικη ζωή μου). Ἀθῆναι 1973.

Δημ Σκαρλ Σοῦτζος Οἱ Ἕλληνες Ἡγεμόνες τῆς Μολδοβλαχίας Ἀθήνα 1972.

Κώστας Μοντῆς Δεύτερο γραμμα στὴ Μητερα Λευκωσία 1972

Ἐθνικη Ἑταιρία Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν Κύπρου Ἐπετηρὶς 1972.

Γεράσιμος Κορολῆς. Νοσταλγικες ὧρες (Ποιήματα) Ἀθήνα 1973

Γιολαντα Πεγκλη Ἀγκαθι τὸ ἅμαραντο (Ποιήματα). Ἀθηνα 1972

Σαραντου Παυλέα Τὸ Κῆτος (Συνθετικὸ ποίημα) Θεσ)νίκη 1973.

Χαρᾶς Βιεννα Ἑλλαδα Ζωγραφιες καὶ τραγούδια τοῦ Πειραιᾶ καὶ τῆς Κούλουρης Σχεδια τῆς ἰδιας

Δημ Σταμπελου· Στοῦ πετρινου καιροῦ το μεσα μερος Ποιηματα

Τοῦ ἰδίου Δοκιμὲς γιὰ μιὰν ἀπόφαση Ποιήματα

Ἀντρεα Προκοπίου Γραμμα πρῶτο καὶ Γραμμα δεύτερο Ποιηματα

Μανώλη Πρατικάκη Θαλασσινες φωνες Ποιήματα

Δημ Γαλανη Σκῦρος Ποιήματα.

Νικου Λοβερδου Ταξειδια με την Τεχνη (Ἰταλία, Ἑλβετια, Ἱσπανια, Ἑλλαδα).

Νίκης Κωνσταντινεα Διηγήματα

Γερ Γσακαλου Πορεια σ' ἐχθρικο περιβαλλον Διηγήματα.

Ἰδιοκτήτης: Ἐκδόσεις «Ἰλισός» Συν. Π. Ε., Δραγατσανίου 6. Ἐκδότης - Διευθυντής: Κωστῆς Ν. Μελισσαρόπουλος, Πλατ. Ἐθνικῆς Τραπέζης 3, Φιλοθέη. Προϊστάμ. Τυπογραφείου: Ἰορδ. Α. Ὀρφανίδης, Ποσειδῶνος 51, Π. Φάληρον. Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωσις: «Ἑπτάλοφος» Ε.Π.Ε., Ζωοδόχου Πηγῆς 4, τηλ. 631.675. Ἀθῆναι, Μάρτ. - Ἀπρ. 1973
Τιμὴ τεύχους δρχ. 15

Θανάση Ξηροῦ Φακελλος δικογραφίας Διηγήματα.

Θ Τέμπου· Τὸ τεῖχος Διηγήματα.

Λεύλας Ἱερωνυμίδου Οἱ δύο ρεπούμπλικες Διηγήματα

Ἀντρέα Ρεδίτη Διηγήματα, Λευκωσία

Εὔης Παπαδήμα Ἀνελέητος δρόμος Ποιήματα.

Ἐλευθ. Ἀναγνωστακη - Τζαβαρα. «Ἀνακύκλωσις» Ποιήματα (α' βραβεῖον Λασκαριδείου διαγωνισμοῦ).

Ὀδυσσ Ἐξαρχάκη· Ἰριδισμοί, καὶ το κῦμα μίλησε Ποιήματα.

Τίμωνα Στρουθιᾶ Στοὺς σπασμένους ἥλιους Ποιήματα.

Γιάννη Γαλανοῦ Νεοι καιροί. Ποιήματα

Γιώργη Χαλατσᾶ Συμβιβασμοί μὲ το φῶς καὶ το σκοταδι Διηγήματα

Ν Βαζᾶ Οἱ κάμπιες Διηγήματα

Ντίνας Τακαρη· Περιπλέοντας τὴ Μεσόγειο Διηγήματα

Ἀνδρέα Χ Γαβριηλίδη Τὰ ἐθναρχικά δικαιώματα καὶ τὸ ἑνωτικὸν δημοψήφισμα. Μελέτη, Λευκωσία.

Βασίλη Φράγκου: Φιλοσοφία τῆς κοσμικῆς ἐποχῆς. Δοκίμιον συγχρόνου ἑρμηνείας τῆς Ἀριστοτελικῆς ὀντολογίας.

Κατ Κοκοπούλου - Γρίβα: Σκαλίζοντας τὴ χοβολη Λαογραφικά διηγήματα τῆς Σμύρνης

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Πνευματική Επαρχία (Ἰούλ. - Δεκ. 72)
Λαογραφική Κύπρος (Γεν - Αὔγ. 73)
Πνευματική Κύπρος (Γεν. - Φλεβ. Μάρτ. 73)
Σμύρνα (Ἰαν, Φεβρ. 73)
Ἡ Πρωτότυπη (Ἰαν. - Φεβρ. 73)
Περιοδικὸ Ἑλληνίδων Βορ. Ἑλλάδος (Ἰαν. - Φεβρ. 73)
Ὁ Κόσμος τῆς Ψυχῆς (Ἰαν. - Φεβρ. 73)
Ἐπιλογὲς (Γεν. - Φλεβ. 73)
Ἠπειρωτικὴ Ἑστία (Νοεμ. - Δεκ. 72)
Κρίκος (Φεβρ., Μάρτ. 73).
Σταθμοί (Φεβρ. Μάρτ. 73)
Προσανατολισμοί (Μάρτ. 73)
Ὁ Φυσιολάτρης (Μάρτ. 73)
Νέα Σύνορα (Νοέμ. - Δεκ. 72)
Καθρέπτης (Δεκ. 72, Γεν. Φλεβ. Μάρτ. 73)
Κρητικὴ Ἑστία (Αὔγ. 72)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ «ΙΛΙΣΟΥ»

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Δράμα: Φιλ. Τζάλλας
Ζάκυνθος: Ν. Γαμπαλῆς
Ἡράκλειον: Λ. Κουντῆς
Θεσσαλονίκη: Γ. Βαρᾶνος
Καβάλα: Σ. Ρωμανιᾶς
Κοζάνη: Στέλλα Τσιομπάνου
Κέρκυρα: Ἀχ. Ἀβραμίδης
Λαμία: Ε. Παπαντωνίου - Κ. Φαλίδας
Λάρισα: Ἐσδρᾶς Μωυσῆς
Μυτιλήνη: Ἠλ. Κουκέλλης
Ξάνθη: Εὐέλπις Ράνος
Πάτραι: Ἀθ. Κοντοσάκις
Ρόδος: Μ. Φωστιέρης
Σῦρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίς: Θεόδ. Οἰκονόμου
Χανιά: Ν. Βαρδάκης
Ἀμμόχωστος: Ἀνδ. Τσόκκος
Λεμεσός: Ἀντ. Στυλιανοῦ
Λευκωσία: Ἀχ. Ζαβαλλῆς
Πάφος: Κ. Καθητζιώτης
Ἰσταμπούλ: Γ. Βακαλόπουλος.

P.—A. DIENACH (ΝΤΙΝΑΧ)

Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ

Μετάφρ. Καθηγητοῦ Γ. Μ. Παπαχατζῆ

Ἐκυκλοφόρησεν εἰς 2 ὀγκώδεις τόμους (πρὸς δρχ. 100 ἕκαστος) τὸ συναρπαστικὸν αὐτὸ ἔργον ποὺ ἐγράφη τὸ 1922 καὶ μεταφέρει τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ μέλλον (2894 - 3906 μ.Χ.). Κατὰ τὸν συγγραφέα καὶ τὸν μεταφραστὴν δὲν πρόκειται περὶ φαντασίας, ἀλλὰ περὶ ἐνορατικῆς βιώσεως τοῦ μέλλοντος, τὸ ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς «εἶδε» καὶ «ἔζησε», ἀφοῦ ἔσπασε τὸ «φράγμα τῆς λήθης» ποὺ βαρύνει τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐπιγείου ζωῆς, κατὰ τὰς διαδοχικὰς διαβιώσεις τοῦ ἀνθρώπου.

Πωλεῖται εἰς τὰ κεντρικὰ βιβλιοπωλεῖα.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Τὸ ὡραιότερο δῶρο

ΕΝΑ ΚΑΛΟ ΒΙΒΛΙΟ

Βλέπε Τιμοκατάλογον Βιβλίων
εἰς σελ. 2 ἐξωφύλλου

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν)

ΕΓΓΡΑΨΑΤΕ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Συνδρομὴ 1973 δρχ. 80 (ἐξωτερικοῦ $ 3.50)

Ὅλοι οἱ συνδρομηταὶ ἐσωτερικοῦ ἔχουν δικαίωμα νὰ ἀγοράζουν τούς τόμους ἐπιλογῆς

Α΄ Τριετίας 1956—1957—1958

Β΄ Τριετίας 1959—1960—1961

ἕκαστον πρὸς δρχ. 80 ἀντὶ δρχ. 100

ΒΙΒΛΙΑ ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς	**ἄδ. 30 δεμ. 50**
Μ ε λ ε τ ή μ α τ α	**ἄδ. 60 δεμ. 80**
Εἰσαγωγὴ στὴ Θεοσοφία	**ἄδ. 70 δεμ. 90**
Τὰ Βήματα τῆς Φιλοσοφίας . . .	**ἄδ. 50 δεμ. 70**
ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) Β΄ἔκδοση ἀναθεωρημένη 1971 .	**δεμ. 90**
Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισναμοῦρτι .	**ἄδ. 50 δεμ. 70**
Ὁ Ἰ η σ ο ῦ ς	**ἄδ. 50**

Τύποις: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Ε.Π.Ε. ☎ 631.675—926.963

ΑΙΟΛΟΥ 70 · ΤΗΛ. 32.12.322 · ΑΘΗΝΑΙ
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ 25 · ΤΗΛ. 831.768 · ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ 289 · ΤΗΛ. 968.467 · ΚΑΛΛΙΘΕΑ